

ZAVIČAJNI MUZEJ OZALJ
47280 OZALJ
Ulica Zrinskih i Frankopana 2
Tel.: 047/732-271
E-mail: muzoz@ka.t-com.hr
Web.: www.zmo.hr
Ozalj, 13. ožujka 2025.
KLASA: 025-01/25-02/1
UR. BROJ: 2133-5-4-01-25-1

Muzejski dokumentacijski centar, Zagreb
Ilica 44/II
10 000 Zagreb
KONTAKT
e-mail : info@mdc.hr
imaric@mdc.hr
dokumentacija@mdc.hr
tel: +985 (1) 4847 897

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O RADU

ZAVIČAJNOG MUZEJA OZALJ ZA 2024. GODINU

1. SKUPLJANJE GRAĐE

Tijekom 2024. godine u Zavičajnom muzeju Ozalj prikupljena je nova muzejska građa koja se odnosi na obogaćivanje fundusa Zavičajnog muzeja Ozalj. Po zbirka ma je skupljen sljedeći broj predmeta: Sakralna zbirka 0, Galerija slika 17, Kulturno povijesna zbirka 32, Zbirka fotografija 4, Zbirka dokumenata 25, Etnografska zbirka 26. Građa prikupljena arheološkim istraživanjima bit će inventirana nakon obrade i provedenih analiza.

1.1. Kupnja

Za fundus Zavičajnog muzeja Ozalj za Galeriju slika u 2024. otkupljena je slika Slave Raškaj „Makovi i grančice kupine s plodovima“ (68,5x38,3 cm, 1897., ulje na kartonu, potpis autorice "S.R." na sredini dolje). Također je izvršen otkup rimskog ključa za arheološku zbirku (Brončani ključ s kružnom perforacijom na kraju pločaste drške, u obliku je slova "L", a na nozi mu se nalaze 3 pera. Na drški se nalaze urezane poprečne linije koje tvore 4 polja, a u prvom polju urezane su dvije linije u obliku "X". Pripada tzv. "Schiebschloss" tipu ključa

koji je bio najrašireniji tip, a bio je u upotrebi od ranog Rimskog carstva do Kasne antike.

Ključ se vjerojatno koristio za lokot koji se nalazio na nekoj škrinji. Predmet je kao slučajni nalaz pronađen u Zadobarju na položaju Tirol. U relativno je dobrom stanju, ali je lagano oštećen po rubovima.), te topuza za kulturno-povijesnu zbirku (Sferični topuz/buzdovan sa stožastim izbočinama. Vjerojatno je nastao u 12. ili 13. stoljeću, iako je vjerojatnije da se radi o 13. stoljeću jer ima izražene prstene oko otvora. Prsteni te vertikalne trake ukrašene su dekoracijom u obliku užeta. Ovakav ukras obično se javlja na topuzima sa zvjezdolikim tijelom, te je moguće da je ovo jedinstveni primjerak. Topuz je pronađen kao slučajni nalaz na zapadnoj padini brda Takalnik uz rijeku Dobru, oko 1,5 kilometara sjeverno od Starog grada Novigrada na Dobri. Predmet je u jako dobrom stanju.). Ovi predmeti su otkupljeni kao slučajni nalazi jer su sa prostora koji je pripadao nekadašnjem frankopanskom vlastelinstvu koje se vezalo uz Stari grad Ozalj, te su jedinstveni nalazi na tom području. Za Etnografsku zbirku Zavičajnog muzeja Ozalj otkupljene su saonice bana Ivana Šubašića. Pripadale su obitelji Šubašić i banu Banovine Hrvatske, koji je bio ujak i krsni kum vlasnika. Pojedini dijelovi saonica su truli, zahrđali ili oštećeni, pogotovo su sjedala izgrizena od glodavaca, te će biti potrebna cjelovita restauracija.

1.2. Terenska istraživanja

Tijekom 2024. godine Zavičajni muzej Ozalj provodio je tri arheološka istraživanja, pa zbog njihove važnosti ovdje donosimo stručna izvješća u cijelosti kako su predana Ministarstvu kulture i medija Republike Hrvatske, Konzervatorski odjel u Karlovcu.

STRUČNO IZVJEŠĆE O REALIZACIJI ARHEOLOŠKOG PREGLEDA TERENA U SKLOPU PROJEKTA “BRAJSKI I PAURSKI KRAJ – VEZA ARHEOLOGIJE I USMENE PREDAJE UNUTAR OPĆINE NETRETIĆ”

Županija: Karlovačka županija

Općina: Netretić

Projekt: Brajski i paurski kraj – veza arheologije i usmene predaje unutar općine Netretić

Investitor: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Voditelj arheoloških istraživanja: dr. sc. Miroslav Razum

Zamjenik voditelja: Marko Kušan

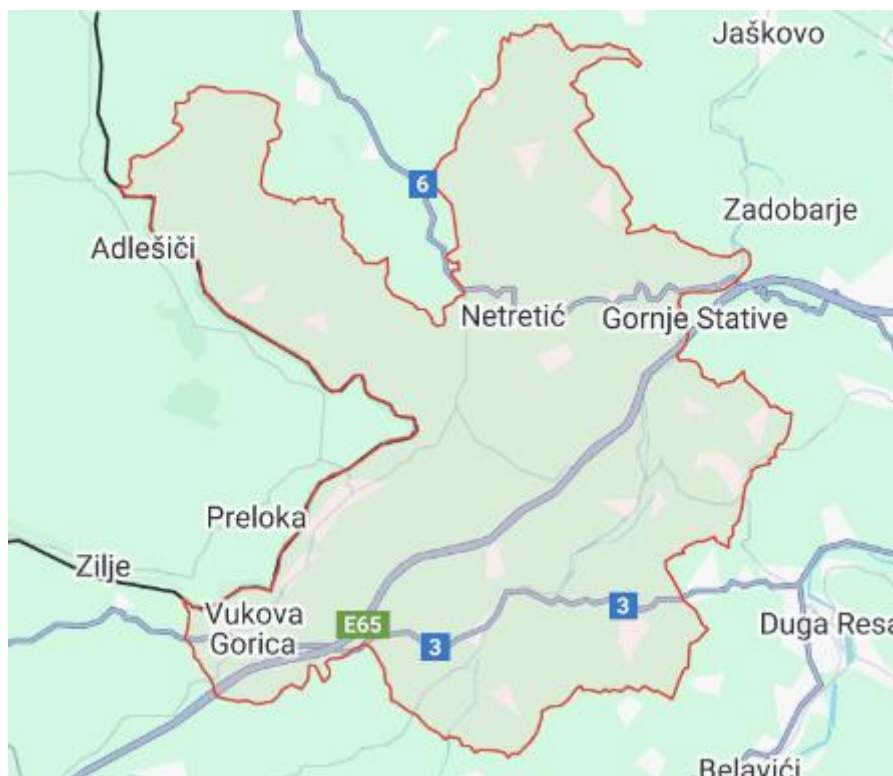
Izrada arheološke nacrtne dokumentacije: Marko Kušan

Arheološki nadzor: Krešimir Raguž, dipl. arh., Konzervatorski odjel u Karlovcu,
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine

Vrijeme arheoloških istraživanja: 29.2.2024. do 31.12.2024. godine

Brajski i paurski kraj – veza arheologije i usmene predaje unutar općine Netretić

Studentski projekt pod nazivom **Brajski i paurski kraj – veza arheologije i usmene predaje unutar općine Netretić** odobren je, prema prijedlogu Povjerenstva za studentske projekte Filozofskog fakulteta, od strane Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu te je na temelju „Odluke o korištenju sredstava za studentske projekta za 2024. godinu“ sklopljen ugovor između fakulteta i voditelja projekta, Marka Kušana, o sufinanciranju projekta, KLASA: 121-13/24-01/1, UBROJ: 3804-850-24-37. Odobrena su sredstva u iznosu od 129,60 € (slovima: sto dvadeset devet eura i šezdeset centi). Projekt je napisan i proveden od strane studenata filozofskog fakulteta: Marko Kušan, student arheologije i povijesti; Margareta Strmota, studentica etnologije i informacijskih znanosti; Antonela Kružić, studentica arheologije i antropologije; Ivana Krnežić, studentica arheologije i povijesti; Korina Resovac, studentica psihologije. Napisani projekt je recenzirala dr. sc. Jana Škrkulja, v. asist., a mentor u provođenju ovog studentskog projekta bio je arheolog dr. sc. Miroslav Razum. Projekt je proveden od 29. veljače 2024. do 31. prosinca 2024.

Karta 1. – Općina Netretić

Izvor: <https://www.google.hr/maps/> (pristupljeno 23.1.2025.)

UVOD

Općina Netretić nalazi se u sjeveroistočnom dijelu Karlovačke županije, obuhvaća površinu od 116 km² te se sastoji od 42 naselja. No s obzirom na površinu, prostor unutar Općine je nedovoljno arheološki istražen te su ondje na samo tri arheološka lokaliteta provedena iskopavanja; Stari grad Novigrad - Zagradci, sv. Leonard – Prilišće i Vinski Vrh – Kremenik. Prapovijesna gradina Takalnik u selu Bukovje Netretićko, rimski kamenolom sarkofaga u selu Straža, srednjovjekovni kaštel Novigrad na Dobri te novovjekovna trasa ceste Lujzijane ukazuju na arheološki potencijal i kontinuirano naseljavanje tog nedovoljno istraženog područja kroz različite povijesne periode. Ova otprije poznata arheološka područja, potencijalni arheološki lokaliteti i arheološki lokaliteti unutar općine, označeni su na prostornome planu, no većina njih prije ovoga projekta nisu bili kartirani te je njihova točna lokacija bila nepoznata. Točan položaj lokaliteta koji se spominju u znanstvenoj literaturi bio je mnogo bolje poznat, no takvih je lokaliteta jako malo. Velik problem predstavlja i relativno mali broj objavljenih rezultata arheoloških istraživanja te općenito mali broj stručne literature o arheologiji ovog područja.

Stanovništvo navedene općine se međusobno u odnosu na prostorni razmještaj naselja, dijeli u nekoliko različitih skupina: Brajce, Paure, Prilišćane i druge. Svako od ovih skupina je zajednički veliki pad u broju stanovnika u zadnjih 70 godina, a time i opasnost od zaboravljanja tradicije i povijesti. Zbog svega navedenog, odlučeno je da se u 2024. godini provede arheološko-etnološko-povijesni studentski projekt pod nazivom „Brajski i paurski kraj – Veza arheologije i usmene predaje unutar općine Netretić“. Ovim projektom su se putem terenskih arheoloških pregleda locirali i kartirali otprije poznati arheološki lokaliteti, arheološka područja i potencijalni arheološki lokaliteti na području općine Netretić, a pomoću intervjua s lokalnim stanovništvom, saznalo se više o povijesti i etnologiji toga kraja.

Projekt je bio iznimno dobro prihvaćen od strane lokalnog stanovništva te su brojni pojedinci rado podijelili svoje znanje o mjestu u kojem žive. Također uspostavljena je suradnja sa: lokalnom upravom, koja je naš projekt promovirala u medijima i putem vlastite Internet stranice; župama Uzvišenja Sv. Križa u Završju i Uznesenja Blažene Djevice Marije u Novigradu na Dobri, čiji su svećenici riječ o projektu proširili među lokalnim stanovništvom; udrugom Zora u Prilišću, čiji je predsjednik, Nikola Volović, dao mnoge vrijedne informacije o povijesti Prilišća te pronašao kandidate za etnološko-povijesne intervjue; Društvom prijatelja Novigrad na Dobri „Frankopan,“ čiji su članovi, a pogotovo uprava, uvelike podržavali projekt do te mjere da su neki i osobno sudjelovali u terenskim

pregledima i intervjuima. Suradnja je postignuta i sa muzejima čije djelovanje pokriva ovo područje: Zavičajnim muzejom Ozalj i Muzejima grada Karlovca. Osobe koje su ranije sudjelovale u arheološkim istraživanjima na ovom području, a to su arheolozi Krešimir Raguž, dr. sc. Tihomila Težak-Gregl, Lazo Čučković i Domagoj Perkić, kao i arheolog amater Goran Majetić, su također podijelile svoje znanje o tom prostoru. U planu je za 2025. godinu prezentirati projekt na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, kao i među stanovništvom općine Netretić. Nakon objave ovogodišnjeg natječaja za studentske projekte na Filozofskome fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, prijavit će se novi projekt istraživanja općine Netretić koji će biti nastavak projekta o kojem je napisan ovaj izvještaj.

GEOGRAFIJA I GEOLOGIJA OPĆINE NETRETIĆ

U geoprometnom smislu, područje općine Netretić se nalazi na području koje spaja kontinentalnu Hrvatske s jedne te Gorski Kotar i naposljetku Kvarner s druge strane. Netretić predstavlja najkraću prometnu vezu između dviju navedenih regija. Stoga su ondje prolazile povijesne ceste Karolina i Lujzijana, dok danas onuda prolazi autocesta A1 te je zbog toga Netretić znan i kao „Druga vrata Hrvatske.“¹ Kroz Općinu protječu dvije rijeke, a to su Kupa i Dobra te su i one u prošlosti vjerojatno predstavljale važnu komunikaciju.

Prostor općine je većinom krški te počiva na karbonatnoj, vapnenačkoj i dolomitnoj podlozi, dok iznimku čini dio juga općine koji počiva na karbonatnome flišu i klastatima.² To je moguće vidjeti i po brojnim krškim tvorevinama poput vrtača (u tom kraju zvane drage), špilja, jama, kamenim živcima koji vire iz zemlje, i sl. Stoga skoro čitav prostor općine zauzima brdovit reljef, s prosječnom nadmorskom visinom od 250 metara. Jedinu iznimku čini prostor uz obale Dobre i Kupe koji je donekle ravan, a počiva na aluvijalnim nanosima. Sjeverozapadni dio općine obilježen je Lipničkom gorom koja je svojevrsni nastavak Žumberačkoga gorja. Ovdje se nalaze ležišta limonita, t.j. gnjede željezne rude, koja se iskapala u 2. polovini 19. st.³

Tlo u Netretiću uglavnom čini smeđa kisela zemlja koja je često pjeskovita, zatim nešto manje kiseli ilovasti luvisol i u maloj mjeri se uz Kupu pronalazi reliktna crvenica.⁴ Dakle

¹ Općina Netretić, O općini, <https://netretic.hr/sample-page/> (pristupljeno 24.1.2025.)

² Osnovna geološka karta Republike Hrvatske, <https://www.hgi-cgs.hr/osnovna-geoloska-karta-republike-hrvatske-1100-000/> (pristupljeno 23.1.2025.)

³ Emilij Laszowski, „Od Ladešić-drage do Ribnika“, *Hrvatski planinar Br. 9. i 10.*, 1903., VI. izdanje, 78.

⁴ Digitalna pedološka karta Hrvatske, http://pedologija.com.hr/iBaza/DPK-Hr_2021/index.html (pristupljeno 22.1.2025.)

većina je tla u općini Netretić loše kvalitete i na njemu, bez gnojenja, uspijevaju samo drveće, grmoliko bilje (šikara) i trava. Zbog takvoga sastava tla se u selima toga kraja nikada tijekom povijesti nije obitavao velik broj stanovnika. U prošlosti je taj prostor bio obilježen livadama, pašnjacima i njivama,⁵ no međutim u posljednjih se 70 godina to promijenilo zbog procesa deagrarizacije i depopulacije pa stoga danas taj prostor uglavnom pokrivaju šume.

KRATKI POVIJESNI PREGLED PROSTORA OPĆINE NETRETIĆ

Prema za sada dostupnim podacima, ovaj je prostor naseljen još od prapovijesti, točnije lasinjske kulture, a to dokazuje arheološki lokalitet Mali Kučer u Vinskom Vrhu.⁶ Tijekom brončanog doba bila je naseljena gradina Takalnik u Bukovju Netretićkom. Iz vremena antike postoji nekoliko nalaza koji dokazuju naseljavanje ovog područja: nedovršeni sarkofag u Mračinu,⁷ kamenolom i radionica sarkofaga u Straži,⁸ rimska urna ugrađene u crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije u Novigradu na Dobri te dio poklopca sarkofaga koji se nalazi uz istu crkvu.⁹ Postoji usmena narodna predaja o rimskim cestama koje su tuda prolazile, no takve još nisu nađene te je uglavnom riječ o pogrešnoj interpretaciji očuvane trase ceste Karoline. O vremenu ranog srednjeg vijeka na tom području nema podataka. Iz vremena razvijenog srednjeg vijeka potječu prvi povijesni izvori koji spominju ovaj kraj, pa se tako župe u Završju i Novigradu na Dobri spominju 1334. godine u popisu goričkog arhidakonata sastavljenog od arhidakona Ivana.¹⁰ Na prijelazu s 14. na 15. stoljeće sagrađen je Stari grad Novigrad, iako najstariji pronađeni arheološki materijal unutar dvorca datira još u 13. stoljeće.¹¹

O ranom novom vijeku tog područja zna se daleko više nego o prijašnjim razdobljima. Naime, u to doba velikaške obitelji Zrinski i Frankopani posjeduju brojna zemljišta na području današnje općine Netretić koje je tada bilo podijeljeno između ribničkog,

⁵ Andre Blanc, *Zapadna Hrvatska - Studija iz humane geografije* (Zagreb: Prosvjeta d.o.o., 2003), 271.

⁶ Luka Bekić, *Zaštitna arheologija na magistralnom plinovodu Pula - Karlovac*. (Zagreb: Hrvatski restauratorski zavod, 2007), 290–91.

⁷ Ivan Šarić, „Kamenolomi gdje su se u rimsko vrijeme izrađivali sarkofazi“, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu* 15, izd. 1 (1982.): 46.

⁸ David Fudurić, „Gornje Bukovlje (Crkvišće), kasnoantička utvrda i crkva“ (Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu Filozofski fakultet, Odsjek za arheologiju, 2020), 7.

⁹ Filip Vicić i Marko Trpčić Kordiš, „II. dio: Povijest novigradskog kraja“, *Župa Novigrad na Dobri: Monografija Župe Uznesenja Blažene Djevice Marije Novigrad na Dobri* (2013.): 248-51.

¹⁰ Zagrebačka nadbiskupija, *Župa Uzvišenja Svetoga Križa Završje*, <https://www.zg-nadbiskupija.hr/nadbiskupija/zupe?zupeid=95> (pristupljeno 20.1.2025.)

¹¹ Sanjin Mihelić, „Stari grad Novigrad na Dobri“, *HAG* 7 (2011.): 347.

novigradskog i ozaljskog vlastelinstva.¹² Tijekom 16. stoljeća na tom području postoji nekoliko slobodnih seljačkih općina, a povijesni izvori i lokalne legende navode kako je u istom stoljeću taj prostor bio meta turskih upada i pljačkaških pohoda.¹³ Nakon turskih upada dio toga prostora ostaje prazan i naseljavaju ga novi stanovnici pa se tako na primjer u Modruš Potoku naseljavaju izbjeglice iz Modruša,¹⁴ u Zaborskom Selu izbjeglice iz Saborskog,¹⁵ a u Prilišću i Rosopajniku se naseljavaju katolički Vlasi,¹⁶ znani i kao Gorštaci. Osamnaesto stoljeće je u tom kraju obilježila izgradnja ceste Karoline,¹⁷ isto kako su izgradnja ceste Lujzijane i francuska okupacije obilježile početak 19. stoljeća.¹⁸ U drugoj polovici 19. stoljeća započinje iseljavanje stanovništva iz toga kraj, najviše u Sjevernu Ameriku, što će potrajati i kroz prvu polovicu 20. stoljeća. Velik se broj stanovnika iz Netretića borio u Prvome Svjetskome ratu.¹⁹ Drugi svjetski rat jako je pogodio taj kraj, no to nije uopće dokumentirano, a nažalost ljudi koji se toga vremena sjećaju je sve manje. Populacijski je maksimum Netretić dosegno krajem 1940-tih godina (8888 stanovnika 1948. godine),²⁰ a nakon toga se stanovništvo počinje još masovnije iseljavati, a ono koje je ostalo je uglavnom starije životne dobi. Taj se trend nastavio i do dan danas, a broj stanovnika iznosi tek četvrt onog iz 1948. godine (2439 stanovnika 2021. godine).²¹

DOSADAŠNJA POVIJESNA I ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA NA PROSTORU OPĆINE NETRETIĆ

Znanstveni interes za područje današnje općine Netretić počinje u drugoj polovici 19. st. kada se brojni poznati hrvatski povjesničari bave poviješću ovoga kraja, kao što su

¹² Rudolf Strohal, *Uz Lujzinsku cestu* (Zagreb: Naklada autora, 1935), 105.

¹³ Ibid, 65.

¹⁴ Ibid, 105.

¹⁵ Ivan Vuković, „Saborsko između lokalne tradicije i znanstvenih istraživanja“, *Podplješivički graničari* 8, izd. 1 (2024.): 153.

¹⁶ Josip Volović i Nikola Volović, *Prilišće: Kupa, ljudi i tri sela* (Prilišće: Odbor za Obilježavanje 450. Obljetnice Prilišća, 1994), 59.

¹⁷ Lara Černicki i Stašo Forenbaher, *Starim cestama do mora* (Libricon, 2012), 15–18.

¹⁸ Strohal, *Uz Lujzinsku cestu*, 9–12.

¹⁹ Informacija dobivena putem obavljenih intervjua u sklopu projekta

²⁰ Državni zavod za statistiku, *Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857.-2001.*

<https://web.dzs.hr/hrv/DBHomepages/Naselja%20i%20stanovnistvo%20Republike%20Hrvatske/Naselja%20i%20stanovnistvo%20Republike%20Hrvatske.htm> (Pristupljeno 19.1.2025.)

²¹ Državni zavod za statistiku, *Popis 2021.* <https://dzs.gov.hr/u-fokusu/popis-2021/88> (Pristupljeno 19.1.2025.)

Radoslav Lopašić,²² Rudolf Strohal,²³ te Emilije Laszowski.²⁴ Prvi poznati arheološki nalaz na ovome području je kamena škrinja, odnosno sarkofag koji je u 19. stoljeću pronašao starinar Mijat Sabljarić, a 1910. godine za sarkofag saznaje i Arheološki odjel Narodnog muzeja u Zagrebu.²⁵ Nakon početka 20. st. znanstveno istraživački interes za ovo područje gotovo pa nestaje. Tek kasnih 1990-tih i ranih 2000-tih godina ponovno počinje interes za arheološka istraživanja na ovom području. Tada se po nalogu općine za potrebe prostornog plana provode terenski pregledi koje je provodio nadležni konzervator K. Raguž.²⁶ Godine 1997. godine se u selu Vinski Vrh, zaselak Kremenik, prilikom izgradnje autoceste A1, naišlo se na ostatke putne postaje, koja je iste godine i arheološki istražena.²⁷ U prosincu 1999. godine, pod vodstvom D. Perkića izvršeno je probno arheološko istraživanje unutar crkve sv. Leonarda u Prilišću za potrebe postavljanja novog poda.²⁸ Prilikom terenskih pregleda pod vodstvom Luke Bekića, izvršenih 2005. godine za potrebe izgradnje plinovoda Pula – Karlovac, otkriven je već spomenuti lokalitet Vinski Vrh - Mali Kučer.²⁹ Od 2009. do 2012. godine, odvijala su se arheološka istraživanja Starog grada Novigrada pod vodstvom Sanjina Mihelića u ime Arheološkog muzeja u Zagrebu.³⁰ U sklopu nesustavnog arheološkog rekognosciranja područja uz tok rijeke Dobre pod vodstvom Zorana Čučkovića 2012. godine, običen je tada potencijalni lokalitet Takalnik te ubiciran novi kod mjesta Rešetarevo.³¹ Zavičajni muzej Ozalj pod vodstvom dr. sc. Miroslava Razuma u 2020. godini proveo je projekt „Arheološko rekognosciranje uz donji tok rijeke Dobre“ u kojem je utvrđeno postojanje 10 arheoloških lokaliteta na području Općine, a također je izvedeno i probno iskapanje na lokalitetu Takalnik³².

Prema ovom pregledu može se uočiti da je prostoru općine Netretić do sada još uvijek obavljeno relativno malo arheoloških i povijesnih istraživanja. To je jedan od glavnih faktora

²² Radoslav Lopašić, *Hrvatski urbari* (Zagreb: U knjižari Jugosl. akademije (knjižari dioničke tiskare), 1894); Radoslav Lopašić, *Oko Kupe i Korane: mjestopisne i povijesne crtice* (Zagreb: Naklada Matice Hrvatske, 1895).

²³ Strohal, *Uz Lujzinsku cestu*.

²⁴ Emilij Laszowski, *Ribnik* (Zagreb: Strmecki, 1893).

²⁵ Župa Novigrad na Dobri, 248–49.

²⁶ *Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune* (Netretić, 2024), 83–84.

²⁷ Marinka Mužar, *Arheološki lokalitet Kremenik, izvještaj (neobjavljeno)* (Karlovac: Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine, Povjerenstvo u Karlovcu, 1997).

²⁸ Domagoj Perkić, *Sv. Leonard, izvještaj s probnih arheoloških istraživanja (neobjavljeno)* (Karlovac: Konzervatorski odjel u Karlovcu, 2000).

²⁹ Bekić, *Zaštitna arheologija na magistralnom plinovodu Pula - Karlovac.*, 290–91.

³⁰ Ivana Marinović, „Cisterna na Starom gradu Novigradu na Dobri“, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu* 54, izd. 1 (2021.): 529.

³¹ Zoran Čučković, „Porječje rijeke Dobre“, *HAG* 9 (2013.): 401–3.

³² Zavičajni muzej Ozalj, *Godišnji izvještaj o radu Zavičajnog muzeja Ozalj za 2020. godinu*, https://mdc.hr/files/pdf/Izvjescia/2020/Zavičajni-muzej-Ozalj_2020_mdc.pdf (pristupljeno 18.1.2025.)

zašto malo podataka postoji o ovom području prije ranog novog vijeka i glavni razlog zašto je pokrenut ovaj projekt.

METODOLOGIJA I TIJEK ISTRAŽIVANJA

Prije provedbe ovog projekta, točni položaji već poznatih arheoloških lokaliteta, potencijalnih arheoloških lokaliteta i arheoloških područja u Općini su uglavnom bili nepoznati. Stoga je odlučeno da će glavni cilj arheološkog dijela prve godine projekta biti reambulacija i precizno lociranje i kartiranje istih kako bi se bolje razumjela arheološka topografija navedenog prostora te kako bi stručnoj zajednici do sada poznati podaci o navedenim lokalitetima bili što dostupniji. Također je odlučeno da će potraga za do sada neubiciranim arheološkim lokalitetima biti obavljena u narednim godinama, u čemu će djelomično pomoći i podaci dobiveni u trenutnom projektu putem intervjua sa stanovništvom.

Prije početka realizacije terenskog dijela projekta, prikupljena je sva do sada objavljena literatura koja se odnosi na povijest i prethodna arheološka istraživanja na prostoru općine, kako bi se olakšalo provođenje terenskih pregleda. Kao nit vodilja u pronalaženju i kartiranju većine arheoloških područja i lokaliteta, poslužio je njihov popis na prostornome planu općine Netretić. U njemu se uz svaki lokalitet nalazi i kratki opis s koordinatama položaja, a koje je za potrebe izrade prostornog plana općine zabilježio arheolog konzervator Krešimir Raguž. Za ostale su lokalitete saznanja dobivena putem proučavanja relevantne arheološke literature i pregledom konzervatorskih izvještaja. Svaki je od ovih lokaliteta bio prethodno približno ubiciran, a to je napravljeno na način da su detaljno pregledani na Hrvatskoj osnovnoj karti i Topografskoj karti 1:25000 dostupnima na web stranici Geoportal.³³ Također je pregledan katastarski plan iz 1862.,³⁴ te karte prve vojne izmjere iz 1774.-1775.³⁵ i 1783.-1784. godine,³⁶ dostupne na stranici Arcanum Maps, a na kojima su često ucrtani danas nepostojeći objekti. Za pronalaženje i interpretaciju tih položaja korištena je i LIDAR snimka općine, kako bi se uočili obrisi mogućih struktura u tlu.³⁷

³³ Geoportal DGU, <https://geoportal.dgu.hr> (pristupljeno 19.1.2025.)

³⁴ Arcanum maps, *Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century)*, <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral> (pristupljeno 14.1.2025.)

³⁵ Arcanum maps, *Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2025.)

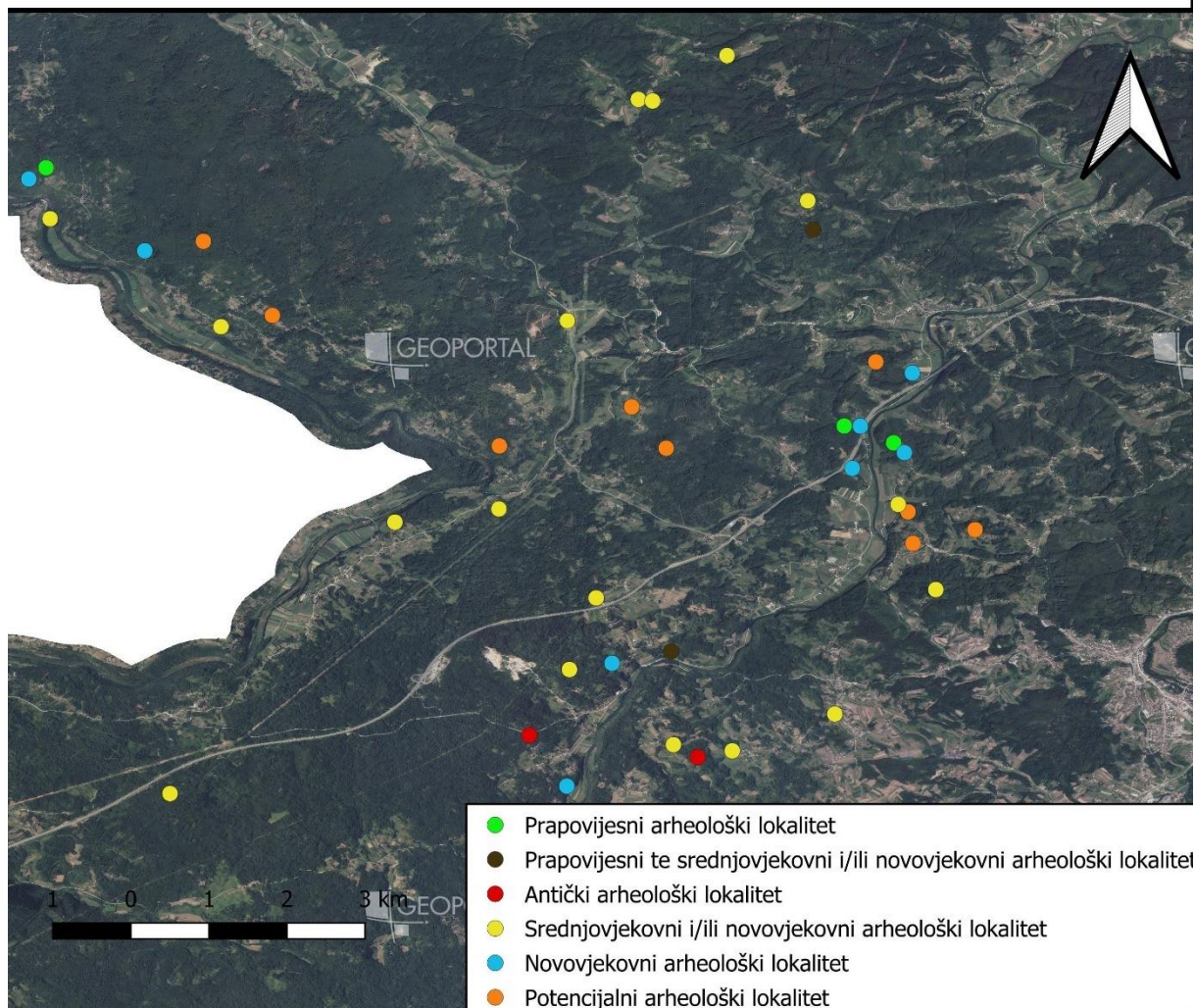
³⁶ Arcanum maps, *Provinz Kroatien (1783–1784) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-croatia/> (pristupljeno 14.1.2025.)

³⁷ Korištene su LIDAR snimke izrađene za potrebe projekta "Multisenzorsko zračno snimanje Republike Hrvatske za potrebe procjene smanjenja rizika od katastrofa" s gustoćom snimanja 4 točke/m², a koje su od Državne geodetske uprave dostupne na zahtjev.

Pred sam početak istraživanja, od nadležnog konzervatorskog odjela u Karlovcu je u ime Zavičajnog muzeja Ozalj ishođena suglasnost za arheološko istraživanje (Klasa UP/1-612-07/24-02/0259, Urbroj: 532-05-02-09/3-24-02). Sami terenski pregledi izvršeni su intenzivnim pregledom određenih položaja te sakupljanjem površinskih nalaza. Na položajima koji se nalaze u šumama micano je lišće sa površine kako bi površina bila preglednija i mogući arheološki materijal uočljiviji, a isti bi se često pronalazio u krtičnjacima, odronima, iskrčenim panjevima i sl. Pronađeni položaji arheoloških lokaliteta i arheoloških područja su zabilježeni su GPS koordinatama koje su kasnije iskorištene za izradu karte lokaliteta u programu QGIS. Zavisno o prisustvu ili odsustvu arheoloških nalaza ili struktura, položaji su definirani kao arheološki lokaliteti ili potencijalni arheološki lokaliteti. Unutar ovoga projekta ukupno je obiđeno, fotodokumentirano i kartirano 40 položaja koji su navedeni u nastavku izvještaja. Iako je težište istraživanja već evidentiranih arheoloških lokaliteta, iznimku predstavlja lokalitet Mrzljaki - Stara kuća koji do sada nije evidentiran, no obiđen je budući da se nalazi u neposrednoj blizini lokaliteta Mrzljaki - Hlapnik. Svi terenski pregledi izvršeni su uz prisustvo arheologa dr. sc. Miroslava Razuma.

U sklopu etnološkog dijela istraživanja, vršeni su polustrukturirani etnografski intervjui sa 7 odabranih osoba iz različitih naselja na ovome području, a koje dobro poznaju usmenu predaju kraja te pokazuju interes za projekt. Interpretacijom pojedinih dijelova intervjua, došlo se i do spoznaja o arheološkim lokalitetima koji su bili obuhvaćeni ovogodišnjim istraživanjima. Također je puno informacija o pojedinim lokalitetima sakupljeno je od strane ostalih lokalnih stanovnika, koji su također pomogli i u ubikaciji nekih nalazišta.

Potencijalni arheološki lokaliteti i arheološki lokaliteti općine Netretić

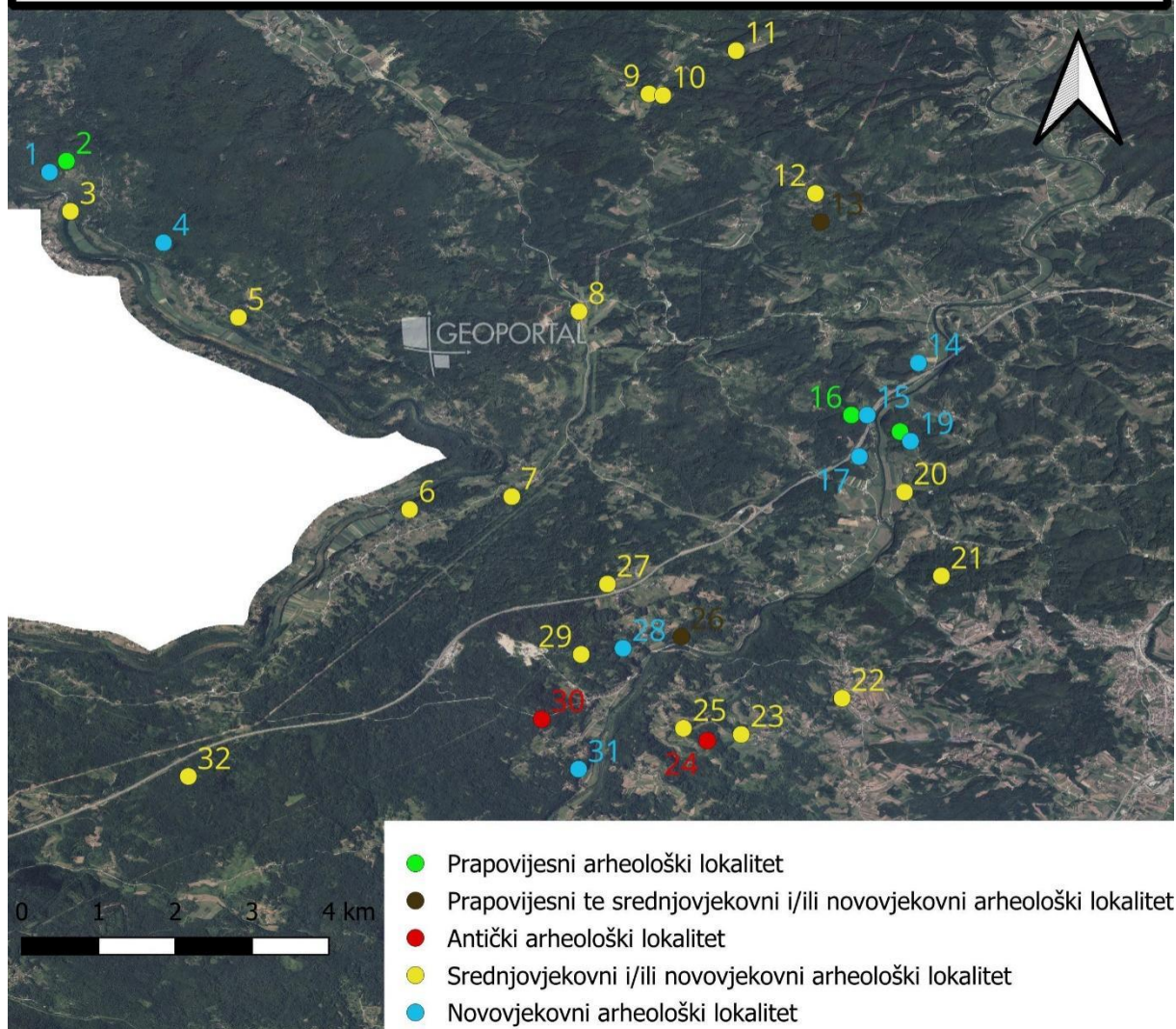
Karta 2. – Posjećeni položaji u sklopu ovog projekta
Izradio: Marko Kušan

POPIS OBIĐENIH ARHEOLOŠKIH LOKALITETA OPĆINE NETRETIĆ

Niže su navedeni lokaliteti obiđeni tijekom ovog projekta. Za svaki je lokalitet navedeno:

1. Naziv mjesta u kojem se nalazi
2. Točna lokacija gdje se nalazi, odnosno koordinate
3. Razdoblje kojem pripada navedeni lokalitet (za neke je lokalitete nemoguće odrediti pripadaju li samo srednjem vijeku ili samo novom vijeku ili su pak iz oba razdoblja, pa su stoga grupirani zajedno)

Arheološki lokaliteti općine Netretić

Karta 3. – Obiđeni arheološki lokaliteti općine Netretić
Izradio: Marko Kušan

1. Mrzljaki – Stara kuća (45.534095, 15.312549), novovjekovni arheološki lokalitet:

Položaj koji ima toponim Stara kuća ili Pri kući na k.č. 3525, 3524/2, 3524/1 i 3523 k.o. Mrzljaki, nalazi se na jugozapadnoj padini brda Hlapnik. Sačuvane su ruševine pravokutnog objekta, možda kurije, zidanog od pravilno obrađenih komada kamena. Na katastarskoj karti iz 1861. godine vidljivo je kako se uz kameni objekt nalazilo 5 drvenih objekata.³⁸ Prilikom terenskog pregleda ovog položaja pronađeni su ulomci novovjekovne keramike. Radi se o novopronađenom arheološkom lokalitetu koji je prije ovog projekta bio nepoznat. Položaj je posjećen 22.3.2024.

³⁸ Arcanum maps, *Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century)*, <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral> (pristupljeno 15.1.2024.)

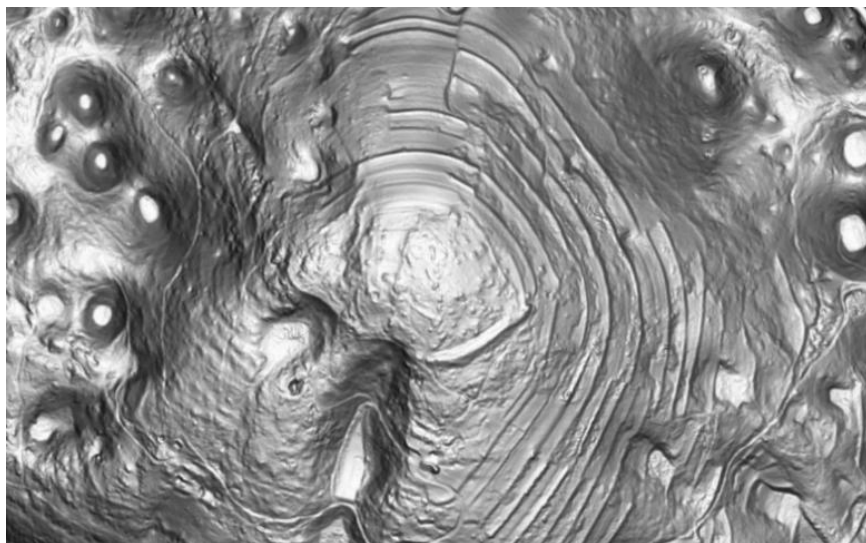
*Slika – Ostatci objekta na položaju Mrzljaki – Stara kuća
Fotografirala: Antonela Kružić*

2. Mrzljaki – Hlapnik (45.537224, 15.313427), prapovijesni arheološki lokalitet:

Brdo Hlapnik (kota 328) nalazi se uz rijeku Kupu i ono je na prostornome planu općine Netretić označeno kao arheološko područje te kao potencijalni prapovijesni arheološki lokalitet.³⁹ Hlapnik je sa sviju strana omeđen strmim padinama, a najlakše mu je pristupiti sa jugoistočne strane gdje se nalazi put. Njegov je plato velikih dimenzija, oko 500m x 350m te je diljem njega prilikom terenskih pregleda na površini zemlje pronalazhen arheološki materijal . Pronađen je velik broj ulomaka prapovijesne keramike pretežito manjih dimenzija, a pronadjeni su i komadi kućnog lijepa. U jednom je krtičnjaku pronadjen i amorfni komad bronce, dimenzija oko 2cm x 1cm. Na jugozapadnome rubu platoa nalazi se velika strmina koja je sigurno rezultata ljudskog djelovanja. Zbog svega navedenog Hlapnik se može definirati kao prapovijesni arheološki lokalitet gradinskoga tipa, no zbog nedostatka dijagnostičkih nalaza, nije ga moguće pripisati određenoj kulturi. Na platou Hlapnika se također nalaze brojni suhozidi, odlično vidljivi na terenu i na LIDAR snimci, koji su možda novijeg postanka, a možda su i ostatci nekih starijih objekata. Hlapnik je također i srednjovjekovni arheološki lokalitet budući da je nađeno i nekoliko ulomaka

³⁹ Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune, 84.

srednjovjekovne keramike. Položaj je prvotno posjećen 24.3.2024, a 2.11.2024. je ponovo posjećen i fotodokumentiran.

*Slika – Gradina Hlapnik na lidar snimci
Izradio: Marko Kušan*

*Slika – Suhozid na Hlapniku
Fotografirala: Antonela Kružić*

*Slika – Pokretni nalazi s gradine Hlapnik
Fotografirala: Ivana Krnežić*

*Slika – Pokretni nalazi s gradine Hlapnik
Fotografirala: Ivana Krnežić*

- 3. Mrzljaki – Otok (45.529146, 15.314231), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet:** Ovaj je duguljasti riječni otočić na rijeci Kupi, dimenzija oko 100m x 10m, naveden je u prostornom planu općine kao srednjovjekovni arheološki lokalitet.⁴⁰ Lokalni stanovnici navode kako se ondje nekoć nalazio fortifikacijski objekt koji je čuvao prijelaz preko rijeke. U tom slučaju taj je objekt mogao biti vezan uz Stari grad Pobrežje sa suprotne strane Kupe. Posjetom ovog otočića utvrđeno je kako se na njegovom središtu nalaze udubljenja u zemlji koja su vidljiva i na LIDAR snimci, stoga se taj mogući objekt vjerojatno nalazio na tome mjestu. Više će o ovom položaju bit će moguće reći tek ukoliko se ondje izvrše arheološka iskopavanja. Položaj je posjećen 17.7.2024.
- 4. Bogovci – Stara gora, crkva sv. Jurja (45.52647, 15.33975), novovjekovni arheološki lokalitet:** Ovo je mjesto na prostornome planu općine Netretić označeno kao arheološko područje,⁴¹ a riječ je o zapadnoj padini lipničke gore, gdje su se donedavno nalazili vinogradi. Terenskim pregledom nije sa sigurnošću utvrđen položaj crkve sv. Jurja, iako je označena na habsburškim kartama prve vojne izmjere iz 1774.-1775.⁴² i 1783.-1784.⁴³ godine. Ipak, pretpostavljamo kako se možda nalazila na zaravnjenom položaju čija se koordinata nalazi u naslovu. Ona je po svoj prilici srušena prije 1861. godine, budući da je nije ucrtana na onovremenoj katastarskoj karti.⁴⁴ Ono što je pronađeno je sustav novovjekovnih putova omeđenih suhozidima i podzidovima, a pored njih se nalaze brojne ruševine kamenih i drvenih gospodarskih objekata (hisova) koji su vidljivi i na spomenutoj katastarskoj karti. Selo Bogovce i Kuniće su u vrijeme ranoga novog vijeka prema lokalnoj usmenoj predaji naselili ljudi s područja Dalmacije. Ukoliko je taj podatak točan, moguće je da je pridošlo stanovništvo ondje donijelo i neke svoje tradicije pa tako i znanje građenja u tehnici suhozida, budući da je Stara gora jedno od rijetkih mjesta u kontinentalnoj Hrvatskoj gdje se suhozidi mogu pronaći. Moguće je i da se na ovom području nalazio rudnik limonita kojeg spominje E. Laszowski.⁴⁵ Položaj je posjećen 22.3. 2024.

⁴⁰ Ibid.

⁴¹ Ibid, 83.

⁴² Arcanum maps, *Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2024.)

⁴³ Arcanum maps, *Provinz Kroatien (1783–1784) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-croatia/> (pristupljeno 14.1.2024.)

⁴⁴ Arcanum maps, *Cadastral maps* <https://maps.arcanum.com/en/> (pristupljeno 15.1.2024.)

⁴⁵ Laszowski 2003, 78.

Slika – Sv. Juraj ucrtan na karti iz 1774. – 1775.

Izvor: Arcanum maps, Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2024.)

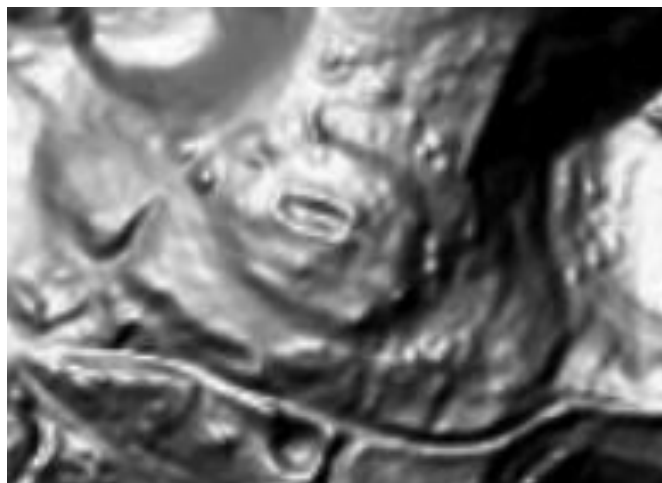
Slika – Suhozid na Staroj gori

Fotografirao: Marko Kušan

- 5. Kunići Ribnički – Staro groblje (45.511319, 15.342268), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet:** U prostornome planu općine Netretić ovaj je položaj definiran kao arheološko područje i srednjovjekovni arheološki lokalitet te je također navedeno je kako se on nalazi nasuprot današnje crkve sv. Katarine.⁴⁶ Nakon provedenog pregleda, mišljenja smo da je vjerojatnije da se ovaj položaj zapravo nalazi na brdašcu sjeverno od današnjeg groblja u Kunićima Ribničkim, oko 250m

⁴⁶ Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune, 84.

udaljen od današnje crkve sv. Katarine, čija se koordinata nalazi uz ime lokaliteta. Na vrhu tog brdašca nalazi se ravan plato dimenzija 40m x 40m koji je očito umjetno napravljen. U njegovom su središtu uočeni vidljivi ostatci temelja, prema kojima se mogu pretpostaviti dimenzije objekta od oko 20m x 3m, orijentiranog u smjeru istok-zapad. Već sama orijentacija objekta implicira da se radi o ostacima nekadašnje crkve. To potvrđuje i LIDAR snimka na kojoj je ovaj objekt kao i čitav plato odlično vidljiv, a također i razgovori s lokalnim stanovništvom koje spominje crkvu titulara Sv. Katarine oko koje se nalazilo groblje. Na platou je također uočeno puno udubina i izbočina u zemlji, a koje su vjerojatno položaji grobova, što dodatno potvrđuje postojanje groblja. Čini se kako je crkva srušena prije druge polovice 18. st. budući da na karti prve vojne izmjere iz 1774.-1775. nije ucrtana na toj lokaciji nego na današnjoj.⁴⁷ Položaj je posjećen 2.11.2024.

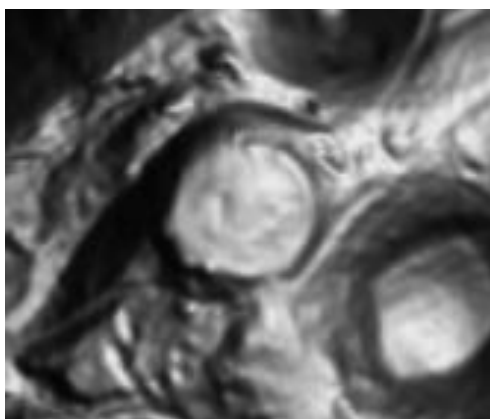
Slika – Lidar snimka položaja Kunići Ribnički - Staro groblje, jasno su vidljivi umjetno napravljeni plato i ostatci crkve u njegovom središtu

Slika – Ostatci temelja crkve na položaju Kunići Ribnički – Staro groblje

⁴⁷ Arcanum maps, *Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2024.)

6. Donje Prilišće – Sv. Leonard (45.479473, 15.370780), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Ova je crkva na prostornome planu općine Netretić označena kao arheološko područje i kao srednjovjekovni arheološki lokalitet.⁴⁸ Arheološkim iskopavanjima 1999. godine, pod vodstvom arheologa Domagoja Perkića, istraženi su samo površinski slojevi unutar crkve kako bi se ondje mogao postaviti novi pod.⁴⁹ Pronađeni arheološki materijal vezan je uz samu crkvu te je ondje pronađeno nekoliko grobova. Pronađen je i nalaz kovanog novca čiji se apoen zbog korodiranosti ne može odrediti, no najvjerojatnije je riječ o novovjekovnom novcu.⁵⁰ Prema tvrdnjama lokalnog stanovništva, crkva Sv. Leonarda je isprva bila pravoslavna crkva, no dokazi za to za sada ne postoje. Pregledom terena i LIDAR snimke, pretpostavljeno je kako se crkva nalazi na vjerojatno umjetno nastaloj uzvisini, čemu u prilog govori i činjenica da boja zemlje na platou ne odgovara boji zemlje na okolnom prostoru. Ipak, ova tvrdnja će moći biti potvrđena samo opsežnijim arheološkim iskopavanjima. Položaj je posjećen 27.9.2024

*Slika – Lidar snimka uzvisine na kojoj se nalazi crkva sv. Leonarda
Izradio: Marko Kušan*

7. Kučevice – Razbojište (45.4812336, 15.3898518), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Položaj Razbojište se većinski nalazi na području naselja Kučevice, no također obuhvaća prostor Donjeg Prilišća i Ladešića. Na prostornome planu označen je kao arheološko područje i kao srednjovjekovni arheološki lokalitet.⁵¹ Prema lokalnoj predaji, toponim upućuje da su ondje boravili razbojnici ili kako su tamo vršeni razbojnički pothvati. Kazivač Matija Draganjac, stanovnik Ladešića koji živi podno Razbojišta, tvrdi da su onuda nekoć prolazili

⁴⁸ *Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune, 83.*

⁴⁹ *Perkić, Sv. Leonard, Izvještaj s probnih arheoloških istraživanja (neobjavljeno).*

⁵⁰ *Ibid.*

⁵¹ *Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune, 83.*

zemljani putevi koji su povezivali dvorce Zrinskih i Frankopana. Isti kazivač navodi kako su se na tome položaju u Drugome svjetskome ratu nalazi rovovi, što je moguće potvrditi budući da je ondje pronađena čahura talijanske puške iz toga razdoblja. Dalje se navodi i kako su se ondje 1950-tih provodili manevri JNA u sklopu kojih su kopana artiljerijska gnijezda, koja su dobro vidljiva na LIDAR-u te su točno locirana prilikom terenskog pregleda. Kazivač Mijo Dujam, stanovnik Straže, prilikom intervjuiranja navodi legendu kako su ondje razbojnici napadali karavane koje su išle prema moru te su od njih ukrali veliku količinu zlata koje su sakrili negdje u okolici Kučevica. Vjerojatno je to reminiscencija na činove razbojništva činilo novodoseljeno vlaško stanovništvo obližnjeg Rosopajnika i Prilišća, jer su takvi slučajevi zabilježeni diljem Gorskog kotara.⁵² Terenskim pregledom nije pronađen arheološki materijal, no pronađeni su brojni putevi usječeni duboko u tlo, koji su također odlično vidljivi na LIDAR snimci. Na pojedinim mjestima su u zemlju usječeni i u dubinu preko 2 metra što dokazuje da su se koristili vrlo dugo vrijeme. Razlog velikog brojeva paralelnih putova je vjerojatno taj što bi se oni stariji koji bi bili previše usječeni napuštali zbog blata koje se tamo taložilo te bi se gradili novi putevi. Vjerojatno su se koristili kroz čitav novi vijek, no moguće je da neki od njih potječu još iz srednjeg vijeka. Položaj je posjećen 12.10.2024.

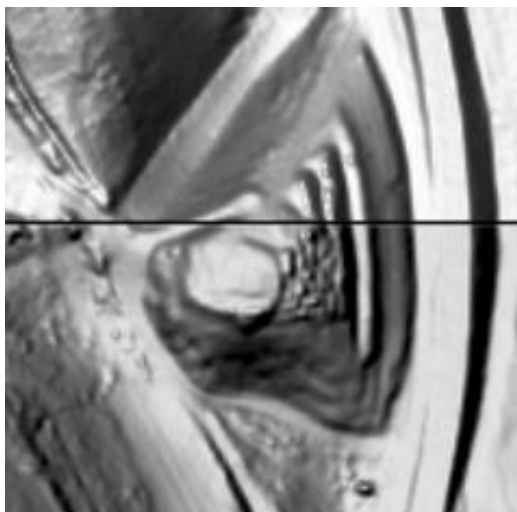
- 8. Veliki Modruš Potok - Sv. Nikola (45.512458, 15.398831), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet:** Crkva Sv. Nikole označena je u prostornom planu općine kao arheološko područje i nalazi se na brdašcu za koje je putem terenskih pregleda i pregledom LIDAR snimke utvrđeno kako je barem djelomično nastalo ljudskim djelovanjem, odnosno prilikom nivelacije terena. Prema lokalnoj legendi, Sv. Nikola je sagrađen nakon što su Turci spalili ili srušili nekadašnju crkvu u Netretiću te su od crkve jedino ostala sačuvana vrata koja su premještena na Sv. Nikolu i dan danas se ondje nalaze. Na habsburškoj karti prve vojne izmjere iz 1774.-1775. godine,⁵³ Sv. Nikola je već ucrtan, što znači da je morao biti sagrađen prije tog vremena. Sv. Nikolu je možda izgradilo odbjegli stanovništvo iz Modruša koje se naselilo u Velikom i Malom Modruš Potoku u 17. st. kako bi imalo vlastitu crkvu,⁵⁴

⁵² Robert Skenderović, „Stanovništvo Gorskog kotara u ranome novom vijeku i 19. stoljeću – od predmodernog društva do prvih promjena uzrokovanih modernizacijom“, *Problemi sjevernog Jadrana : Problemi sjevernog Jadrana* 21 (2023.): 67–72.

⁵³ Arcanum maps, *Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2024.)

⁵⁴ Strohal, *Uz Lujzinsku cestu*, 105–8.

no moguće je kako se tamo i ranije, u vrijeme srednjeg vijeka također nalazio neki sakralni objekt. Položaj je posjećen 18.3.2024.

*Slika – Lidar snimka brdašca na kojem se nalazi crkva sv. Nikole
Izradio: Marko Kušan*

9. Piščetke – Stari dvor (45.548671, 15.410485), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Ova se kurija nalazi na jugu naselja Piščetke na vrhu brda blagih padina, na k.č. 41, 42, 43 i 53 k.o. Piščetke, a kao arheološki lokalitet je definiran prilikom arheološkog pregleda 2020. godine.⁵⁵ Kurija se spominje još 1449. godine kao posjed Martina Frankopana koji ju je dobio prilikom diobe nasljedstva među braćom. Godine 1453. je u posjedu Martinovog vazala, izvjesnog Mihajla Ugrina, a već 1459. godine, Martin odstupa posjed bratu Nikoli da bi 1479. bila u posjedu Stjepana Frankopana. Nakon 1550., posjed vjerojatno prelazi u vlasništvo Zrinskih, od kojih ga 1620. godine otkupljuje Ivan Peranski. Od 1685. godine je u posjedu Jurja Silija, a zatim 1702. godine dolazi u posjed Julija Petazzija.⁵⁶ Za kasniju povijest ne postoje pouzdani podaci. Od nekadašnjeg sklopa kurije, sačuvana je jedino prizemna zgrada, no ne zna se dali se radi o glavnoj zgradi kurije ili o gospodarskom objektu. Također su vidljivi ostaci jedne ruševne zgrade, vjerojatno gospodarskog objekta sa zidovima od opeke sačuvanim do razine krova. S obzirom na spominjanje kurije još u 15. st, prilično je izvjesno postojanje ostataka srednjovjekovne fortifikacijske arhitekture, koji su možda vidljivi i na LIDAR snimci, no zbog zaraslosti okolnog terena u šikaru to nije bilo moguće potvrditi terenskim pregledom, kao ni pronaći površinske arheološke nalaze. Oko kurije se nalaze i iznimno pravilne čestice kvadratnoga oblika koje dodatno potvrđuju da se ondje nalazilo vlastelinsko

⁵⁵ Zavičajni muzej Ozalj, *Godišnji izvještaj o radu zavičajnog muzeja ozalj za 2020. godinu*, https://mdc.hr/files/pdf/Izvjescia/2020/Zavičajni-muzej-Ozalj_2020_mdc.pdf (pristupljeno 18.1.2025.)

⁵⁶ Lopašić, *Hrvatski urbari*, 273.

imanje. Danas je kurija obrasla u jako gustu vegetaciju te su na njoj vidljiva strukturna oštećenja, npr. popucali zidovi. Položaj je posjećen 16.11.2024.

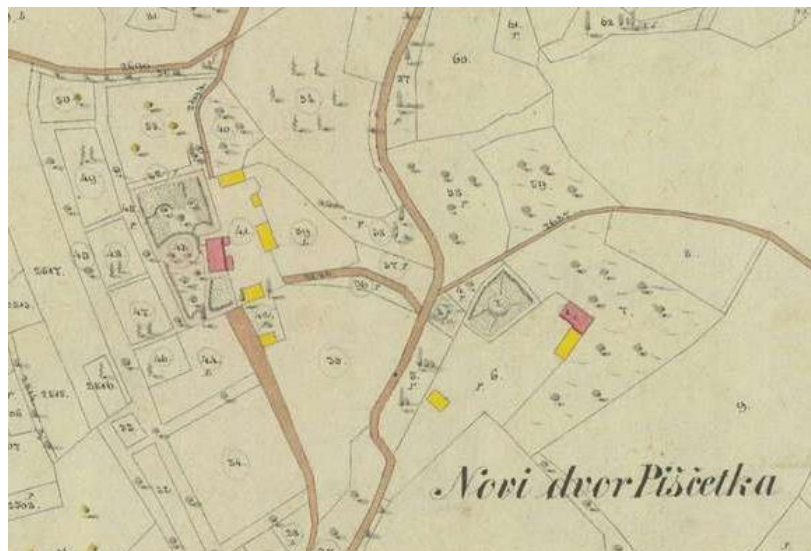
*Slika – Stari dvor u Piščetkama, zbog guste vegetacije nije mu bilo moguće prići bliže (stanje 2024.)
Fotografirao: Marko Kušan*

10. Piščetke - Novi dvor (45.548515, 15.413188), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Ovaj je lokalitet ubiciran prilikom terenskog pregleda 2020. godine,⁵⁷ a nalazi se na k.č. 1 i 2 k.o. Piščetke. Moguće je da je riječ o kuriji Donje Piščetke koja se zajedno s drugom kurijom u istome selu spominje već 1453. godine.⁵⁸ Ova je kurija dobro vidljiva na katastarskoj karti iz 1861. godine kao veća zidana pravokutna zgrada s dva manja vjerojatno gospodarska drvena objekta⁵⁹. Iako je danas prostor zarastao u izuzetno gustu vegetaciju položaj nekadašnje kurije je moguće uočiti zbog obrisa temelja u tlu, a pored nje se nalazi i kal/baro sa vodom. Prilikom terenskog pregleda ovog lokaliteta pronađena je brončana metalna ručka, vjerojatno ormara, kovanica od 50 para iz 1945. godine i ulomci novovjekovne keramike. Položaj je posjećen 16.11.2024.

⁵⁷ Godišnji izvještaj o radu Zavičajnog muzeja Ozalj za 2020. godinu, https://mdc.hr/files/pdf/Izvjescja/2020/Zavičajni-muzej-Ozalj_2020_mdc.pdf (pristupljeno 18.1.2025.)

⁵⁸ Lopašić, *Hrvatski urbari*, 273.

⁵⁹ Arcanum maps, *Cadastral maps* <https://maps.arcenum.com/en/> (pristupljeno 15.1.2024.)

Slika – Stari dvor (lijevi ružičasti objekt) i Straža (desni ružičasti objekt) u Piščetkama na katastarskoj karti iz 1861.

Izvor: Arcanum maps, Cadastral maps <https://maps.arcanum.com/en/> (pristupljeno 15.1.2024.)

Slika – Keramika s položaja Novi Dvor u Piščetkama
Fotografirala: Ivana Krnežić

11. Piščetke – Sv. Ivan (45.555848, 15.425014), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Ovaj je položaj smješten na vrhu brdašca na ulasku u zaselak Čavlovići, označen na prostornome planu općine Netretić kao arheološko područje. Prema kazivanju Anđelke Novosel, rodom iz Piščetki, ondje se nalazila drvena crkva sv. Ivana. Također se, prema njenom sjećanju, prilikom sadnje vinograda u podnožju brda u zemlji nailazilo na ostatke ljudskih kosti, stoga je vjerojatno kako se ondje nalazilo crkveno groblje. Prilikom terenskog pregleda u sklopu ovog projekta, pronađeno je kamenje relativno pravilnog oblika koje je moguće povezati s tom crkvom. Što bi ukazivalo na to da je imala kamene temelje. Na postojanje crkve također upućuje i toponim čestice na vrhu tog brdašca, k.č. 1233/2 k.o. Piščetke, a on glasi „Kapela“. K. Raguž navodi kako je ondje prilikom terenskog pregleda pronađen željezna troska za koji smatra kako on možda može posvjedočiti stradavanju crkve u požaru, no moguće je i da se ondje nalazila kovačnica. Danas se na tom položaju

nalazi gusta bagremova šuma te nije bilo nemoguće obići čitav lokalitet. Položaj je posjećen 4.9.2024.

12. Završje Netretičko – Sv. Josip (45.532066, 15.438210), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Crkva Sv. Josipa je na prostornom planu općine Netretić označena kao arheološko područje i kao potencijalni arheološki lokalitet koji se nalazi sjeverno od crkve Sv. Križa.⁶⁰ To je jednobrodna crkva s poligonalnom apsidom koja je možda prvotno izgrađena u romaničkom ili gotičkom razdoblju. Sv. Josip je obnovljen 1745. godine i tada mu je dograđen masivni zvonik.⁶¹ Lokalni stanovnici navode kako se nekada uz sv. Josipa nalazilo i groblje, a isto to tvrdi i R. Strohal u svojoj knjizi „Uz Lujzinsku cestu“.⁶² Prilikom terenskih pregleda toga položaja ondje nisu pronađeni kosti niti drugi dokazi koji upućuju na postojanje groblje. S druge strane pronađeni su ulomci novovjekovne i srednjovjekovne keramike, koji definiraju ovaj položaj kao srednjovjekovni i novovjekovni arheološki lokalitet. Položaj je posjećen 20.4.2024.

*Slika – Keramika s položaja Sv. Josip u Završju Netretičkom
Fotografirala: Ivana Krnežić*

13. Završje Netretičko – Sv. Križ (45.527295, 15.439309), prapovijesni te srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Sv. Križ (kota 345) je kao srednjovjekovni i novovjekovni arheološki lokalitet naveden prilikom terenskog pregleda izvedenog 2020. godine.⁶³ Crkva Sv. Križa je vjerojatno postojala prije

⁶⁰ Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune, 84.

⁶¹ Zagrebačka nadbiskupija, Kapele posvećene Sv. Josipu: Završje, <https://www.zg-nadbiskupija.hr/kapele-posvecene-sv-josipu-zavrsje-netreticko/18733> (pristupljeno 18.1.2025.)

⁶² Strohal, *Uz Lujzinsku cestu*, 107.

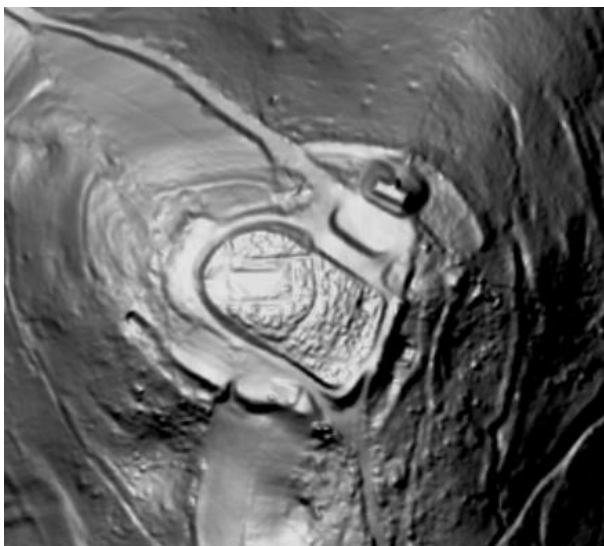
⁶³ Zavičajni muzej Ozalj, *Godišnji izvještaj o radu Zavičajnog muzeja Ozalj za 2020. godinu*, https://mdc.hr/files/pdf/Izvjescia/2020/Zavičajni-muzej-Ozalj_2020_mdc.pdf (pristupljeno 18.1.2025.)

1344. godine kada se prvi put spominje župa, dok je današnja trobrodna crkva vjerojatno sagrađena u 16. stoljeću, a dograđena je u 18. st. Prvotno je imala oktogonalni zvonik no on je izgorio pa je na nj. mjestu izgrađen današnji kvadratni zvonik 1809. godine.⁶⁴ Uz izgradnju ove crkve veže se lokalna legenda kako su župljani gradili crkvu na susjednome brdu, no vile su svake noći sav kamen s toga brda prenosile na Sv. Križa pa su stoga župljani odlučili udovoljiti vilama i sagrađili su crkvu ondje gdje je i danas. Plato na kojem se nalazi crkva je relativno velik, dimenzija 180m x 120m, i smješten na vrhu izoliranog brda čija je sjeverna, zapadna i istočna padina strma, dok je južna kojom se pristupa, nešto blaža. Sjeverni rub platoa je vjerojatno nastao antropogeno, što je vidljivo na LIDAR snimci, a potvrđeno terenskim pregledom. Na tome je mjestu kao i na livadi na sjevernoj padini brda, k.č. 3299 k.o. Brajakovo Brdo, pronađeno i 10 ulomaka prapovijesne keramike. S obzirom na nedostatak dijagnostičkih nalaza, nije ih moguće pripisati određenoj kulturi, no s obzirom na teksturu, vjerojatno se radi o brončanodobnoj keramici. Ovi nalazi kao i smještaj lokaliteta daju naslutiti da se ovdje nalazila prapovijesna gradina te definiraju ovaj položaj kao prapovijesni lokalitet. Na zapadnom rubu platoa pronađene su i ljudske kosti, no vjerojatno je riječ o recentnijim ostatcima povezanim s današnjim grobljem. Položaj je posjećen 7.4.2024. i 29.9.2024.

*Slika – Pogled na brdo Sv. Križ sa položaja Brajakovo Brdo – Prekriž
Fotografirao: Marko Kušan*

⁶⁴ Zagrebačka nadbiskupija, Župa Uzvišenja Svetoga Križa Završje, <https://www.zg-nadbiskupija.hr/nadbiskupija/zupe?zupeid=95> (pristupljeno 18.1.2025.)

*Slika – Lidar snimka moguće prapovijesne gradine sv. Križ u Završju Netretičkom
Izradio: Marko Kušan*

*Slika – Pokretni materijal sa položaja Sv. Križ u Završju Netretičkom
Fotografirala: Ivana Krnežić*

14. Donje Stative – Dvor (45.5039769, 15.4552256), novovjekovni arheološki

lokalitet: Ovaj je položaj smješten na k.č. 1267 i 1268. k.o. Brajakovo Brdo, prvi put definiran prilikom terenskog pregleda 2020. godine.⁶⁵ Ovdje se nalazila kurija koja je vjerojatno sagrađena prije 1441. godine kada se spominje Luka Ivanković Stativski, a 1454. spominju se Martin Dionižev i Urban sin Blagoje od Stativa. Od 1495. godine je u posjedu Bernardina Frankopana, zatim 1550. u vlasništvu Zrinskih, 1620. vlasnik

⁶⁵ Zavičajni muzej Ozalj, *Godišnji izvještaj o radu Zavičajnog muzeja Ozalj za 2020. godinu*, https://mdc.hr/files/pdf/Izvjescia/2020/Zavičajni-muzej-Ozalj_2020_mdc.pdf (pristupljeno 18.1.2025.).

postaje Ivan Peranski, 1685. Stjepan Sili, a 1702. godine Adelmo Petazzija.⁶⁶ Iako se svi ovi povijesni navodi odnose na posjed Stative, zasigurno je već tada postojala i kurija iz koje se ovim posjedom upravljalo. Na karti prve vojne izmjere iz 1783.-1784. godine,⁶⁷ kurija je označena s četiri objekta i nazivom „*Edelhof Stative*“.⁶⁸ O ovoj kuriji u kasnijim razdobljima povjesničar Marko Trpčić-Kordiš piše u svojoj knjizi „*Stative na Dobri*“. On tako navodi da je početkom 19. st. ona bila u vlasništvu barunice Emilije Prešern Bužan, a od 1861. - 1868. g. vlasnik kurije je pisar Ferdinand Vukšinić. Od njega ju kupuje Mato pl. Sladoviću, a 1876. g. vlasništvo kurije preuzima izvjesna osoba prezimena Schmidt. Kurija je bila u dobrome stanju do 1880. godine kada je potpala pod hipoteku i tada je počela propadati, a nedugo potom je srušena.⁶⁹ Kurija je vidljiva na katastarskoj karti iz 1862. godine i sastojala se od dvora i 5 gospodarskih objekata. Sam dvor bio je zidan od opeke te je imao 6 prostorija i podrum. Ispred njega se nalazila velika lipa i okruživao ga je murvik koji je služio kao uzgajalište dudovih svilaca, u dvorištu se nalazio pčelinjak, a do dvora je vodio put koji je krasio hrastov drvodred.⁷⁰ Iz intervju s lokalnim stanovnikom Ivanom Ribićem dobiven je podatak da su ostaci kurije bili vidljivi još sredinom prošlog stoljeća. Posjetom i terenskim pregledom ovog položaja pronađeni su ulomci novovjekovne keramike i opeke, a položaj nekadašnje kurije je moguće razaznati u terenu. Pronađeni se ostaci najvjerojatnije odnose na novi vijek, stoga ga ovdje definiramo kao novovjekovni lokalitet. Zasigurno se u dubljim slojevima nalazi i srednjovjekovni arheološki materijal, no za to su potrebna daljnja istraživanja. Položaj je posjećen 10.3.2024.

15. Vinski Vrh – Kremenik (45.495204, 15.4469226), novovjekovni arheološki lokalitet: Prilikom izgradnje autoceste A1 se u zaselku Kremenik naišlo na ostatke kompleksa, nakon čega su na glavnom objektu tog kompleksa 1997. godine provedena zaštitna arheološka istraživanja. Ondje je pronađena kovanica od 1 krajcara cara Leopolda I. koji je bio iskovan 1695. godine te je navedeni objekt interpretiran kao novovjekovna putna postaja.⁷¹ No uz ovaj položaj ne prolazi niti trasa karolinske

⁶⁶ Lopašić, *Hrvatski urbari*, 264–65.

⁶⁷ Arcanum maps, *Provinz Kroatien (1783–1784) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-croatia/> (pristupljeno 14.1.2024.)

⁶⁸ Arcanum maps, *Provinz Kroatien (1783–1784) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-croatia/> (pristupljeno 14.1.2024.)

⁶⁹ Marko Trpčić Kordiš, *Stative na Dobri* (Karlovac: vlastita naknada autora, 2010), 40–41.

⁷⁰ Ibid, 40–41.

⁷¹ Mužar, *Arheološki lokalitet Kremenik, izvještaj (neobjavljeno)*.

ni lužijanske ceste, stoga se prema mišljenju M. Razuma najvjerojatnije ne radi o putnoj postaji.⁷² Ovdje je prije riječ o kuriji Turkovich koja je ucrtana na habsburškoj karti prve vojne izmjere te čiji položaj odgovara položaju ovog lokaliteta.⁷³ Ovaj je građevinski kompleks također dobro vidljiv na katastarskoj karti iz 1862. godine te se vidi da se sastoji od jednog većeg zidanog objekta, i četiri manja drvena,⁷⁴ što bi s obzirom na analogije moglo odgovarati zgradi dvora i gospodarskim objektima. Nakon provedenih arheoloških istraživanja lokalitet je zatrpan i danas je obrastao u duboku šikaru, no i dalje je moguće vidjeti obrise nekadašnjih sondi. Položaj je posjećen 6.10.2024. godine.

*Slika – Položaj sonde iz 1997. godine na lokalitetu Vinski Vrh – Kremenik (stanje 2024.)
Fotografirala: Korina Resovac*

16. Vinski Vrh – Mali Kučer (45.4955343, 15.4444683), prapovijesni arheološki

lokalitet: Mali Kučer nalazi se na sjeveroistočnome dijelu brda Kučer i na prostornome planu općine Netretić označen je kao arheološko područje. Kao arheološki lokalitet ga je definirao L. Bekić prilikom provođenja zaštitnih arheoloških istraživanja na trasi plinovoda, koji prolazi mimo Kučera.⁷⁵ Tada je tamo nađena prapovijesna keramika lasinjske kulture, čime je dokazano da je ondje riječ o prapovijesnom lokalitetu odnosno gradini. Isti je lokalitet i u sklopu arheoloških pregleda obavljenih 2012.,⁷⁶ 2020. godine,⁷⁷ te je u oba navrata sakupljena

⁷² Zavičajni muzej Ozalj, *Godišnji izvještaj o radu Zavičajnog muzeja Ozalj za 2020. godinu*, https://mdc.hr/files/pdf/Izvjescia/2020/Zavičajni-muzej-Ozali_2020_mdc.pdf (pristupljeno 18.1.2025.).

⁷³ Arcanum maps, *Provinz Kroatien (1783–1784) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-croatia/> (pristupljeno 14.1.2024.)

⁷⁴ Arcanum maps, *Cadastral maps*, <https://maps.arcanum.com/en/> (pristupljeno 15.1.2024.)

⁷⁵ Bekić, *Zaštitna arheologija na magistralnom plinovodu Pula - Karlovac.*, 290–91.

⁷⁶ Čučković, „Porječje rijeke Dobre“, 402.

prapovijesna keramika Prema mišljenju prof. dr. sc. T. Težak-Gregl, ovaj je položaj bio sezonsko naselje pripadnika lasinjske kulture koji su ondje boravili prilikom ispaše stoke u dolini rijeke Dobre.⁷⁸ Mali Kučer ima mali plato dimenzija od oko 60 x 30 m te je sa sviju strana omeđen strmim padinama, osim s jugozapadne strane. Čini se kako je ta strana nekoć možda bila spojena sa ostatkom brda Kučera i da je ljudskom intervencijom ondje prokopan opkop kroz koji prolazi šumski put koji ondje vjerojatno postoji još od vremena prapovijesti.⁷⁹ Podno Malog Kučera nalazi se potok Mravulja pored kojeg prolazi vjerojatno novovjekovni kanal ili isklesani put u stijeni, a on vodi uzduž potoka od nekadašnje vodenice uzvodno u dužini od oko 100 metara. Sam je potok prapovijesnim stanovnicima Malog Kučera mogao poslužiti kao izvor vode. Podno Malog Kučera, uz cestu, se nalazi i lijepi kameni mostić na potoku Mravulji. Prilikom terenskih pregleda Malog Kučera u sklopu ovog projekta nije pronađen ni jedan komad prapovijesne keramike, no moguće je kako je tijekom prethodnih pregleda sakupljena većina arheološkog materijala koji je ležao na površini. Položaj je posjećen 30.11.2024.

*Slika – Mostić na potoku Mravulja podno Malog Kučera
Fotografirala: Antonela Kružić*

17. Vinski Vrh – Strahovnjak (45.488232, 15.445477), novovjekovni arheološki

lokalitet: Ovdje se radi o nekadašnjem vlastelinskom imanju koje je prvi put

⁷⁷ Zavičajni muzej Ozalj, *Godišnji izvještaj o radu Zavičajnog muzeja Ozalj za 2020. godinu*, https://mdc.hr/files/pdf/Izvjescja/2020/Zavičajni-muzej-Ozalj_2020_mdc.pdf (pristupljeno 18.1.2025.)

⁷⁸ Usmeno priopćenje profesorice dr. sc. T. Težak-Gregl

⁷⁹ Mišljenje doneseno terenskim pregledom i pregledom LIDAR snimke Malog Kučera

navedeno kao arheološki lokalitet prilikom terenskog pregleda 2020. godine.⁸⁰ Smješteno je na k.č. 64/2 k.o. Vinski Vrh, na povišenom položaju zapadno od rijeke Dobre i istočno uz današnju autocestu A1. Moguće je da se ovdje u prošlosti nalazila kurija kao sjedište posjeda koji se spominje u Urbaru grada Ozlja iz 1642. godine pod nazivom "Kučer", kada pripada plemićkoj obitelji Radivoj.⁸¹ Na habsburškoj karti iz 1783.-1784. godine ovaj je položaj označen kao „Edelhof Zebich“,⁸² prema čemu se može vidjeti da se ovdje nalazila kurija u vlasništvu obitelji Zebić. U prvoj polovici 19. stoljeća je vlasnik Strahovnjaka bio Mato pl. Sladović, a u drugoj je polovici ondje stanovao Antun Lesar, koji je bio špan obližnjeg imanja Franje Turka u Donjim Stativama. Nakon smrti Mate pl. Sladovića to je imanje naslijedio njegov sin Tadija pl. Sladović kojemu je to imanje oduzeto 1947. godine od strane države.⁸³ Sredinom prošlog stoljeća do 1970-tih godina kompleksom je upravljala zadruga te su lokalni stanovnici ondje radili i brinuli o stoci/blagu.⁸⁴ Danas je ovaj kompleks napušten, no još uvijek postoje 4 zidana objekta koji su vidljivi i na katastaraskoj karti iz 1862. godine.⁸⁵ Vidljiv je i jedan drveni koji danas ne postoji, no na tome mjestu je vidljivo udubljenje u zemlji. Također su terenskim pregledom ovog položaja pronađena i 2 ulomka novovjekovne keramike. Položaj je posjećen 30.11.2024.

18. Bukovje Netretičko – Takalnik (45.4934107, 15.4521210), prapovijesni arheološki lokalitet: Brdo Takalnik, čiji se vrh kod lokalnog stanovništva naziva Veliki petak, je na prostornome plan općine Netretić označeno kao arheološko područje.⁸⁶ Kao prapovijesni arheološki lokalitet iz vremena Kulture polja sa žarama, točnije grupe Velika Gorica, definiran je putem probnog sondiranja tijekom terenskog pregleda 2020. godine.⁸⁷ Takalnik je gradinski tip lokaliteta koji je sa sviju strana okružena strmim padinama, a jedinu iznimku čini južna strana. Stoga se baš na toj strani, kojom se vjerojatno odvijao pristup gradini, na samom rubu platoa nalazi

⁸⁰ Lopašić, *Hrvatski urbari*, 269.

⁸¹ Ibid.

⁸² Arcanum maps, *Provinz Kroatien (1783–1784) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-croatia/> (pristupljeno 14.1.2024.)

⁸³ Filip Vicić i Marko Trpčić Kordiš, „II. dio: Povijest novigradskog kraja“, *Župa Novigrad na Dobri: Monografija Župe Uznesenja Blažene Djevice Marije Novigrad na Dobri* (2013.): 273.

⁸⁴ Ibid, 274.

⁸⁵ Arcanum maps, *Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century)*, <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral> (pristupljeno 14.1.2024.)

⁸⁶ *Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune*, 83.

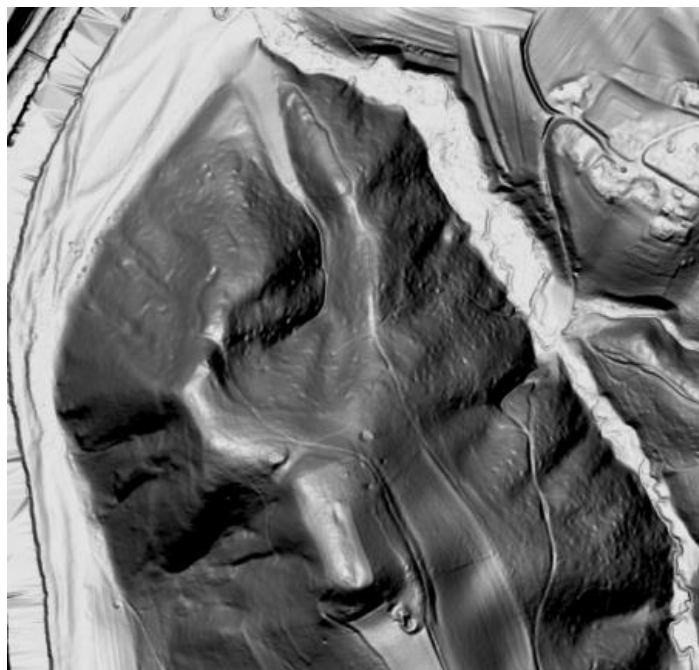
⁸⁷ Zavičajni muzej Ozalj, *Godišnji izvještaj o radu Zavičajnog muzeja Ozalj za 2020. godinu*, https://mdc.hr/files/pdf/Izvjescia/2020/Zavičajni-muzej-Ozalj_2020_mdc.pdf (pristupljeno 18.1.2025.)

kratka strmina, koja je vjerojatno napravljena umjetno kao fortifikacijski element. Prilikom terenskoga pregleda u sklopu ovog projekta primijećeno je kako kroz središte vršnog prostora Takalnika prolazi udubljenje u obliku kanala koja je dobro vidljivo u terenu, ali i na LIDAR-u te je moguće je da je i ono umjetnog postanka i da je služilo kao opkop gradine. Prema mišljenju L. Čučkovića, na Takalniku se u srednjovjekovnom razdoblju nalazila drvena utvrda koja je iskoristila već postojeće prapovijesne opkope.⁸⁸ No točnost ove tvrdnje neće biti moguće potvrditi sve dok se ondje ne objavi srednjovjekovni materijal ili provedu veća arheološka istraživanja. Podno Takalnika se nalazi izvor koji su lokalni stanovnici do 1980-tih godina koristili kao glavni izvor vode, pa je vjerojatno je isti služio i prapovijesnoj zajednici na gradini. Tijekom terenskog pregleda je na površini prikupljena veća količina sitnih i fragmentiranih komada kućnog lijepa i keramike te jedan oveći komad prapovijesne keramike. Položaj je posjećen 29.6.2024.

*Slika – Pogled na brdo Takalnik sa položaja Zagradci – kurija Takalnik
Fotografirao: Marko Kušan*

⁸⁸ Usmeno priopćenje L. Čučkovića

*Slika – Lidar snimka lokaliteta Bukovje Netretičko - Takalnik
Izradio: Marko Kušan*

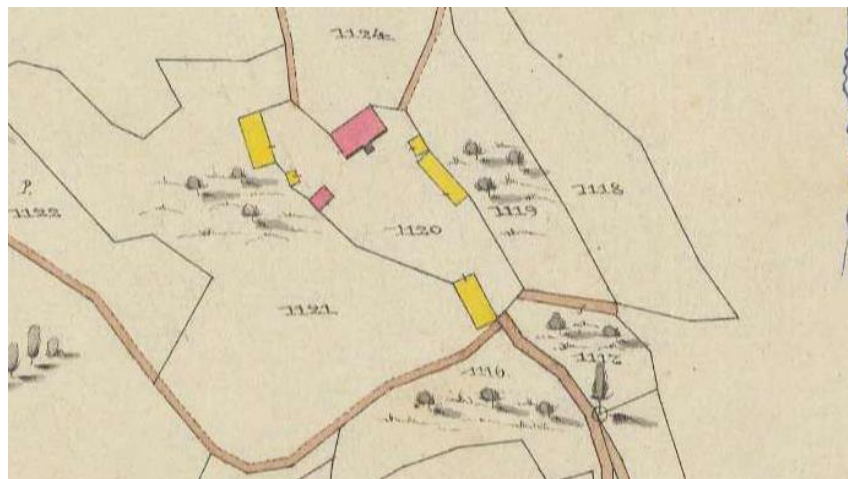

*Slika – Keramika s lokaliteta Bukovje Netretičko – Takalnik
Fotografirala: Ivana Krnežić*

19. Zagradci – kurija Takalnik (45.490906, 15.453909), novovjekovni arheološki lokalitet: Ova je kurija kao arheološki lokalitet prvi put evidentirana tijekom terenskog pregleda 2020. godine.⁸⁹ Kurija se nalazila na južnoj padini brda Takalnik na mjestu gdje su danas oranice. Prvi poznati vlasnici ove kurije bili su hrvatski plemići Zebići koji se spominju u maticama župe Uzvišenja Blažene Djevice Marije –

⁸⁹ Zavičajni muzej Ozalj, *Godišnji izvještaj o radu Zavičajnog muzeja Ozalj za 2020. godinu*, https://mdc.hr/files/pdf/Izvjescia/2020/Zavičajni-muzej-Ozalj_2020_mdc.pdf (pristupljeno 18.1.2025.)

Novigrad na Dobri u razdoblju od 1681. do 1739. godine.⁹⁰ Na habsbuškoj karti iz 1783. – 1784. godine označena je kao „Edelhoff Carle Debal“,⁹¹ što upućuje na ime tadašnjeg vlasnika o kojem danas ne postoje dostupni podaci. Na katastarskoj karti iz 1862. godine osim glavne zgrade kurije su se ondje nalazili i manji zidani gospodarski objekt i 4 drvena gospodarska objekta.⁹² Pretposljednji vlasnik ove kurije bio je narodni zastupnik i sudac Josip Čorko koji dolazi u posjed ove kurije sredinom 19. st. Njegov sin je naslijedio ovu kuriju, a nakon njegove smrti kurija se urušila te su njen građevinski materijal lokalni stanovnici iskoristili za izgradnju svojih kuća.⁹³ U monografiji župe Novigrad na Dobri ova se kurija opisuje kao drvena i djelomično kamena, skoro pa seljačka kuća sa nekoliko prostorija.⁹⁴ Položaji kurije i popratnih gospodarskih objekata dobro su vidljivi na LIDAR snimci te su se i prilikom terenskog pregleda oni mogli dobro razaznati u terenu. Položaj je posjećen 29.6.2024.

Slika – Kurija Takalnik na katastarskoj karti iz 1862. godine
Izvor: Arcanum maps, *Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century)*,
<https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral> (pristupljeno 14.1.2025.)

20. Zagradci – Stari grad Novigrad na Dobri (45.48243, 15.45305), srednjovjekovni

i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Frankopanski kaštel Novigrad na Dobri je na prostornome planu općina Netretić označen kao fortifikacijski kompleks.⁹⁵ Arheološka istraživanja su se u dvorištu staroga grada vršila od 2009.-2012. godine pod vodstvom Sanjina Mihelića.⁹⁶ Čini se kako se na mjestu kaštela iz 15. stoljeća

⁹⁰ Vicić i Trpčić Kordiš, „Povijest novigradskog kraja“, 270.

⁹¹ Arcanum maps, *Provinz Kroatien (1783–1784) - First Military Survey*,
<https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-croatia/> (pristupljeno 14.1.2025.)

⁹² Arcanum maps, *Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century)*,
<https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral> (pristupljeno 14.1.2025.)

⁹³ Vicić i Trpčić Kordiš, „Povijest novigradskog kraja“, 273-4.

⁹⁴ *Ibid.*, 273

⁹⁵ *Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune*, 82.

⁹⁶ Mihelić, „Stari grad Novigrad na Dobri“, 347.

prije njega ondje nalazila starija utvrda iz 13. stoljeća koja je uništena, na što ukazuju paljevinski slojevi i arheološki materijal datiran u 13. st. Kaštel se isprva nalazi u posjedu Frankopana, da bi 1676. godine došao je u posjed karlovačkoga generala I. J. Herbersteina, koji 1689. Novigradsko vlastelinstvo oporučno ostavlja Malteškim vitezovima. Godine 1746. kupuju ga grofovi Patačići, koji ga 1809. prodaju Mirku Haraminčiću, a početkom 20. st. u vlasništvu je karlovačkog veletrgovca Franjo Türka koji ga obnavlja.⁹⁷ Kaštel je izgorio 1945. godine i od tada je ruševina, no u posljednjih 30-tak godina se polako obnavlja.⁹⁸ Oko 30 metara južno od staroga grada uz jedan vjerojatno srednjovjekovni put je prilikom našeg terenskog pregleda uočen bunar nazidan od kamenja. Položaj je posjećen 2.5.2024.

21. Rešetarevo – Dragovan (45.468427, 15.459192), srednjovjekovni i/ili

novovjekovni arheološki lokalitet: Cijelo je brdo Rešetarevo na prostornome planu općine Netretić označeno kao arheološko područje,⁹⁹ no ovim je terenskim pregledima utvrđeno kako je samo vrh brda, zvan Dragovan (kota 238), siguran arheološki lokalitet. Na habsburškim kartama iz 1774. – 1775.¹⁰⁰ i 1783. – 1784. g.¹⁰¹ je na vrhu Rešetareva ucrtana crkva uz koju je napisan toponim „Dragovan“, pa je stoga gotovo sigurno kako se ona nalazila na ovom položaju. Na katastarskoj karti iz 1861. godine, spomenuta crkva više nije ucrtana, što upućuje na to da je srušena u prvoj polovici 19. stoljeća. Terenskim pregledom ondje je pronađena hrpa nabacanog grublje obrađenog kamenja koje je možda pripadalo crkvi te jedan komad srednjovjekovne ili novovjekovne keramike. Vidljivi su također i ostatci „hisova“, tj. malih drvenih ili kamenih gospodarskih objekata koji su ucrtani na katastarskoj karti iz 1862. godine.¹⁰² Na LIDAR snimci je vidljivo kako se oko tog nabacanog kamenja nalazi udubljenje, stoga je moguće da se crkva nalazila ondje, no to je teško dokazivo bez provedbe arheoloških iskopavanja. Podno Rešetareva, na jednoj oranici u selu Lišnica, prilikom terenskog pregleda 2012. godine pronađen je ulomak prapovijesne

⁹⁷ Lopašić 1895, 180-192.

⁹⁸ Društvo prijatelja Novigrad na Dobri „Frankopan,“ Stari grad Novigrad, <https://drustvo-frankopan.hr/stari-grad/> (pristupljeno 14.1.2025.)

⁹⁹ *Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune*, 84.

¹⁰⁰ Arcanum maps, *Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2025.)

¹⁰¹ Arcanum maps, *Provinz Kroatien (1783–1784) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-croatia/> (pristupljeno 14.1.2025.)

¹⁰² Arcanum maps, *Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century)*, <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral> (pristupljeno 14.1.2024.)

keramike i kamena jezgra,¹⁰³ te je stoga moguće da je Rešetarevo i potencijalni prapovijesni arheološki lokalitet. Položaj je posjećen 17.9.2024.

*Slika – Pogled na brdo Rešetarevo
Fotografirao: Marko Kušan*

*Slika – Nakupina kamenja prekrivena lišćem i vegetacijom na vrhu Rešetareva, Dragovanu
Fotografirao: Marko Kušan*

22. Dubravčani – Staro groblje (45.448316, 15.442762), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Ovaj se položaj nalazi 150m jugoistočno od današnjeg groblja u Dubravčanima na blagom uzvišenju, i na prostornome planu općine Netretić označen je kao arheološko područje.¹⁰⁴ Terenskim pregledom ovog lokaliteta nađen je veći broj sitnih ulomaka kostiju i željezni čavli koji su se vjerojatno nalazili na ljesovima. Također su jasno vidljiva izbočenja u zemlji, tj. mjesta gdje su se nalazili grobovi. Prema pričanju lokalnih stanovnika, posljednja

¹⁰³ Čučković, „Porječje rijeke Dobre“, 402.

¹⁰⁴ Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune, 83.

osoba koja se ondje pokopala bila je Jelka Lesić polovicom 20. st., no nije poznato zašto se ovo groblje prestalo koristiti. Položaj je posjećen 22.7.2024.

*Slika – Položaj Starog groblja u selu Dubravčani
Fotografirala: Korina Resovac*

23. Mračin – Kapela, Banjavčići (45.442010, 15.426151), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Ovaj se položaj nalazi na današnjoj oranici kč. 630/3 k.o. Mračin te je u prostornome planu označen kao arheološko područje.¹⁰⁵ Prema navodima vlasnice zemljišta, Ruže Banjavčić, ovdje se nalazila kapela titulara Sv. Marko. Prilikom terenskog pregleda navedene čestice pronađeno je puno kamenja, opeke i nekoliko komada novovjekovne keramike s najvećom koncentracijom nalaza u središnjem dijelu oranice. To ukazuje na to da se ondje uistinu nalazio neki objekt u vrijeme novog vijeka, a možda i ranije. Čini se kako je ta kapela srušena još prije 1774. – 1775. godine jer na habsburškoj karti iz tih godina nije ucrtana¹⁰⁶. S obzirom da se na parceli ore sve dublje, njeni ostatci su direktno ugroženi te bi bilo potrebno provesti arheološka iskopavanja prije no što njeni temelji budu u potpunosti razoreni. Položaj je posjećen 6.9.2024.

¹⁰⁵ *Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune, 84.*

¹⁰⁶ Arcanum maps, *Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2025.)

*Slika – Oranica (k.č. 630/6 k.o. Mračin) gdje se nalazila kapela sv. Marka, zemlja je ondje tamnija i puna građevinskog materijala
Fotografirala: Antonela Kružić*

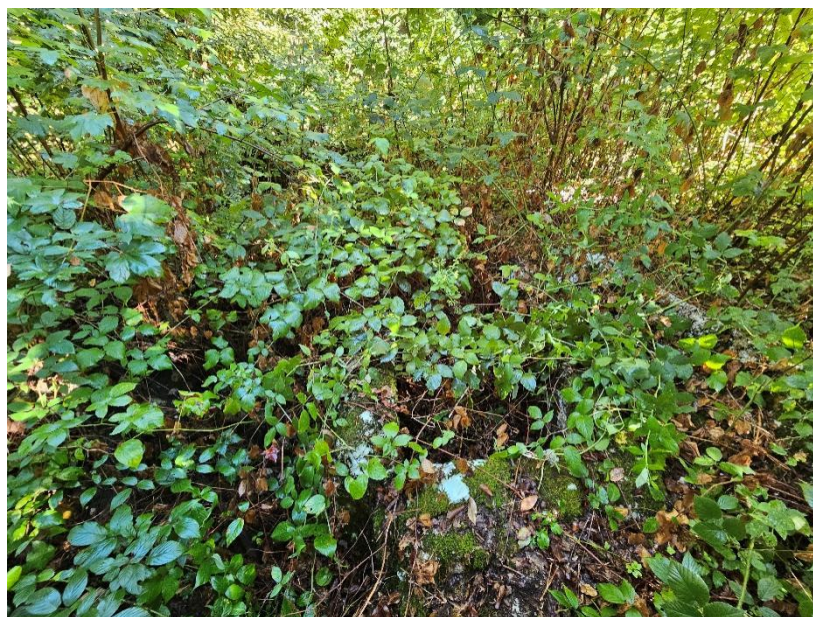

*Slika – Građevinski materijal i keramika sa položaja Kapela u Mračinu
Fotografirala: Ivana Krnežić*

24. Mračin - Škrinja (45.4684391, 15.4591289), antički arheološki lokalitet: Ovaj je položaj jedan od dva naznačena arheološka lokaliteta na prostornome planu općine Netretić.¹⁰⁷ Riječ je o nedovršenom antičkom sarkofagu isklesanog u komadu kamene stijeni, što ukazuje na to da se u blizini nalazio kamenolom ili kamenoklesarska radionica. Sarkofag se nalazi između puta i vrtače u šumi koja je po njemu i dobila naziv Škrinja. Dimenzije sarkofaga iznose 2,25m x 1,25m te ima debljine stjenki od oko 20cm. Unutrašnjost sarkofaga je u potpunosti dovršena dok je sa vanjske strane većim dijelom nedovršen. Sarkofag je 2024. bio potpuno urastao u šikaru te jako

¹⁰⁷ Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune, 84.

slabo vidljiv, no lociran je zahvaljujući Miji Pavlešiću. Uz sarkofag se veže legenda da ga je jedna vila nosila u pertunu (torbi) te joj je ispao, nakon čega ga više nije mogla podići. Isti kazivač također navodi kako se nekada uz sarkofag nalazio i cjeloviti poklopac kojeg je jedan ga je mještаниn razbio kako bi kamen iskoristio za temelje sjenika. Navedeni mještаниn je također počeo razbijati škrinju te su oštećenja vidljiva na jednoj stranici sarkofaga no ostali mještани su ga spriječili u tom naumu,. Položaj je posjećen 2 puta, prvi put 7.9.2024. godine kada smo ga uspjeli locirati, a drugi put 1.12.2024. kada je oko njega očišćeno raslinje te je istoga dana fotodokumentiran.

Slika – Nedovršeni rimski sarkofag u selu Mračin prije uklanjanja vegetacije i čišćenja (stanje 7.9.2024.)

Fotografirao: Marko Kušan

*Slika – Nedovršeni rimski sarkofag u selu Mračin nakon čišćenja i uklanjanja vegetacije (stanje 1.12.2024.)
Fotografirala: Antonela Kružić*

Mračin - Selo – Tomičići (Pavlešići) (45.442909, 15.416576), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Položaj Tomičići (Pavlešići) nalazi se na relativno niskom brežuljku obraslom šumom,¹⁰⁸ a na prostornome planu općine Netretić je označen kao arheološko područje.¹⁰⁹ Prema navodima lokalnog stanovništva, ovdje se nekoć nalazilo selo sa crkvom, a ukoliko je to istina, ono je prestalo prije 1774.-1775. godine budući da nije označeno na onovremenoj habsburškoj karti.¹¹⁰ Mještanim M. Pavlešić navodi kako je prilikom sadnje voćaka na tom položaju naišao na opeku i drugi građevinski materijal. Terenskim pregledom oranice na česticama k.č. 456/1 i 449/7 k.o. Mračin pronađeno je 3 ulomka novovjekovne ili srednjovjekovne keramike te 2 komada starije opeke. Valja napomenuti kako je ova oranica u trenutku pregleda bila zarasla u visoku travu pa je vidljivost bila vrlo niska te je potrebno ponovo posjetiti ovaj lokalitet kad zemlja bude izorana. U šumi desetak metara sjevernije od ovog položaja su u Drugom svjetskom ratu iskopani bunker koji su imali drvenu konstrukciju te je položaj jednog dobro vidljiv u terenu. Kako se u neposrednoj blizini ovog lokaliteta nalazi i antički sarkofag uklesan u stijenu, on je i potencijalni antički lokalitet. Položaj je posjećen 6.9.2024.

¹⁰⁸ Prema tvrdnjama lokalnog stanovništva, lokalitet se zapravo nalazi u zaselku Pavlešići a ne Tomičići kako je zabilježeno u prostornom planu, pa su stoga oba naziva ovdje navedena.

¹⁰⁹ *Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune*, 84.

¹¹⁰ Arcanum maps, *Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2025.)

Slika – Položaj Mračin - Selo Tomičići (Pavlešići) gdje je M. Pavlešić prilikom kopanja naišao na opeku

Fotografirala: Korina Resovac

25. Jarče Polje – Gradac (45.4583182, 15.4160600), prapovijesni te srednjovjekovni

i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Gradac je uzvisna koje se nalazi iznad slapa i mosta na rijeci Dobri pa ono odlično vizualno kontrolira taj prostor gdje se vjerojatno oduvijek nalazio prijelaz preko Dobre. Moguće mu je pristupiti samo sa sjeverne strane jer su ostale padine vrlo strme. On je na prostornome planu općine označen kao arheološko područje.¹¹¹ Ovaj je lokalitet je prvi prepoznao arheolog L. Čučković,¹¹² koji nas je i osobno odveo na taj položaj. Očito je kako je plato na kome se nalazi lokalitet, dimenzija oko 100m x 30m, umjetnog postanka. U središnjem dijelu platoa, nalaze se ostaci kružnog zidanog objekta, vjerojatno kule, koja je zarasla u gustu vegetaciju, no iznimno je dobro vidljiva na LIDAR snimci, ali i uživo na terenu. Prema tvrdnji L. Čučkovića, ovdje se nalazila prapovijesna gradina čiji položaj je iskoristio kasniji srednjovjekovni ili novovjekovni fortifikacijski objekt.¹¹³ Plikom terenskog pregleda u sklopu ovog projekta, pronađeni su ulomci prapovijesnoga lijepa i keramike, ali i vjerojatno srednjovjekovne keramike, pa je stoga navedena tvrdnja moguća. Položaj je posjećen 23.6.2024. i 30.11.2024.

¹¹¹ *Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune, 84.*

¹¹² Usmeno priopćenje Laze Čučkovića

¹¹³ Usmeno priopćenje Laze Čičklovića

*Slika – Jarče Polje, uzvisina Gradac
Fotografirala: Antonela Kružić*

26. Tončići – Crikvišće – Majka Božja Uršulska (45.467446, 15.403361), srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Na ovom se brdašcu južno od današnje autoceste a nekadašnje trase ceste Karoline, nekoć nalazila crkva sv. Ursule i ona je na prostornome planu označena kao arheološko područje.¹¹⁴ Crkva je ucrtana na habsburškim kartama iz 1774. -1775.¹¹⁵ i 1783. – 1784. godine,¹¹⁶ no nije ucrtana na katastarskoj karti iz 1861. godine,¹¹⁷ tako da je ona vjerojatno srušena u prvoj polovici istog stoljeća. Znakovito je da se ovaj toponim i dan danas zove „Ursula“. Prilikom terenskih pregleda na ovom je položaju pronađeno nabacano ili naslagano kamenje relativno pravilnog oblika od kojeg je možda spomenuta crkva bila izgrađena, no njen točan položaj moguće je utvrditi jedino arheološkim iskopavanjima. Položaj je posjećen 6.10.2024.

¹¹⁴ *Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune, 84.*

¹¹⁵ Arcanum maps, *Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2024.)

¹¹⁶ Arcanum maps, *Provinz Kroatien (1783–1784) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-croatia/> (pristupljeno 14.1.2024.)

¹¹⁷ Arcanum maps, *Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century)*, <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral> (pristupljeno 14.1.2024.)

Slika – Crkva sv. Ursule na karti iz 1774. – 1775.

Izvor: Arcanum maps, *Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2024.)

27. Straža – Dvor – Lapat (45.4564857, 15.4066025), novovjekovni arheološki

lokalitet: Ova se kurija nalazila jugo-zapadno od sela Straža na k.č. 198/1 i 199 k.o. Jarče Polje, na položaju toponima „Dvor.“ Kurija je označena na prostornome planu općine Netretić kao arheološko područje.¹¹⁸ Prema pričanju mještanina Mije Dujma, koji nam je pokazao točan položaj lokaliteta, ondje su živjeli nepoznati vlastelini koji su bili vlasnici najviše zemljišta u selu Straža. Taj se dvor sastojao od 4 objekta, od koja su dva bila spojena, što je vidljivo na katastarskoj karti iz 1862. godine.¹¹⁹ Zanimljivo da su na spomenutoj karti ti objekti označeni bez boje, što vjerojatno znači da su već tada bili u ruševnome stanju. Terenskim pregledom ovog položaja pronađeno je nekoliko ulomaka novovjekovne keramike i relativno pravilno oblikovano kamenje, a vidljivi su i ostaci žbukanih zidova najvećeg objekta tj. vjerojatno glavne zgrade kurije. Prostor je prilikom prvog posjeta 22.3.2024. bio obrastao gustom vegetacijom, stoga je lokalitet obišten ponovo 1.12.2024. godine.

¹¹⁸ *Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune*, 83.

¹¹⁹ Arcanum maps, *Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century)*, <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral> (pristupljeno 14.1.2024.)

*Slika – Ostatci Dvora u selu Straža
Fotografirala: Antonela Kružić*

*Slika – Keramika sa položaja Dvor u selu Straža
Fotografirala: Ivana Krnežić*

28. Straža – Crikvišće – Pustika (45.455367, 15.399308), srednjovjekovni i/ili novovjekovni lokalitet: Za ovo je arheološko područje u prostornome planu općine

Netretić napisano kako je njegov točan položaj nepoznat,¹²⁰ stoga je za potrebe ovog projekta on točno lociran (koordinata u naslovu). Točan položaj je pronađen zahvaljujući mještаниnu Joži Habajcu, prema čijoj se tvrdnji ondje nalazila zidana kapela čiji su zidovi još bili vidljivi u vrijeme njegova djetinjstva 1950-tih godina. Nedugo zatim ti su zidovi srušeni od strane stanovnika Straže. kako bi kamenje iskoristili kao građevinski materijal za svoje kuće. Tijekom obilaska položaja uočeni su u zemlji obrisi zidova te se prema njima može zaključiti da je kapela bila duga oko 10m i širok oko 2m. Prema legendi, u njegovim temeljima se nalazilo zlato pa je ovaj lokalitet zbog toga navodno nekoliko puta bio devastiran. Danas je položaj zarastao u gustu šikaru i moguće mu je pristupiti samo u vrijeme mirovanja vegetacije. Pored lokacije kapele nalazi se vrtača u kojoj je navodno zakopan vojnik iz vremena Drugog svjetskog rata.¹²¹ Položaj je posjećen 24.3.2024.

*Slika – Položaj Crikvišće – Pustika gdje se nekada nalazila crkva
Fotografirao: Marko Kušan*

29. Straža - kamenolom sarkofaga (45.444487, 15.392593), antički arheološki

lokalitet: Ovaj se kamenolom nalazi odmah uz sporednu cestu prema selu Straža, a pronašao ga je arheolog-amater Goran Majetić 2020. godine koji ga je osobno

¹²⁰ Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune, 83.

¹²¹ Usmeno priopćenje Mije Dujma i Jože Habajca

pokazao studentu Marku Kušanu 2023. godine.¹²² Nedugo zatim isti je kamenolom naveo kao arheološki lokalitet David Fudurić u svome diplomskome radu.¹²³ Vjerojatno su se u tome kamenolomu klesali samo poklopci sarkofaga s obzirom kako ondje nije pronađena niti jedna škrinja. U središtu kamenoloma nalazi se dovršeni poklopac sarkofaga oblika „krova na dvije vode“ koji je pukao na dva dijela i koji je vrlo sličan poklopcu sarkofaga pronađenom u Sisku na lokalitetu sv. Kvirin. D. Fudurić tvrdi kako je oba sarkofaga izradio isti majstor te je stoga moguće da su poklopci izrađeni na tome kamenolomu u kasnoj antici bili slani za Sisak, tj. Sisciu.¹²⁴ Položaj je obišen 4.12.2024., prilikom čega su poklopci očišćeni i fotodokumentirani.

*Slika – Kamenolom rimskih sarkofaga u selu Straža
Fotografirala: Antonela Kružić*

30. Jarče Polje – Crikvišće Beč (45.4361882, 15.3986327), novovjekovni arheološki

lokalitet: Ovaj je položaj označen na prostornome planu općine Netretić i ondje se nalazila novovjekovna crkva čiji su zidovi još u prošleme stoljeću bili vidljivi. Lokalni su nam stanovnici pokazali položaj gdje se ova crkva nekada nalazila i naveli su kako je bila dijelom drvene, a dijelom kamene konstrukcije. Ta je crkva ucrtana i na habsburškoj karti iz 1774. – 1775. godine,¹²⁵ no na katastarskoj karti iz 1862.

¹²² Budni div, *Otkriven novi kamenolom sarkofaga - u Straži nedaleko Duga Rese!*, <https://budnidiv.net/pages/Clanak.aspx?ID=312> (pristupljeno 14.1.2024.)

¹²³ Fudurić, „Gornje Bukovlje (Crikvišće), kasnoantička utvrda i crkva,“ 7.

¹²⁴ Ibid, 7.

¹²⁵ Arcanum maps, *Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2025.)

godine se tamo više ne nalazi,¹²⁶ što sugerira da je najvjerojatnije srušena u prvoj polovici 19. stoljeća. Terenski pregledom nisu pronađeni sitni nalazi, osim žbuke koja je vjerojatno pripadala toj crkvi. Na tome položaju se nalazi i suhozid koji je načinjen od relativno pravilnog obrađenog kamenja, pa je stoga moguće da je dio građevinskog materijala sa crkve sekundarno korišten za gradnju toga suhozida. Položaj je posjećen 17.10.2024.

*Slika – Mjesto gdje se prema pričanju lokalnog stanovništva nekada nalazila crkva u zaselku Beč
Fotografirao: Marko Kušan*

31. Račak – Sv. Magdalena (45.4349010, 15.3338188) srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Ovaj je položaj na prostornome planu općine Netretić označen kao arheološka zona i kao potencijalni arheološki lokalitet,¹²⁷ a nalazi se na vrhu brda Račak (kota 257) u blizini danas napuštenog istoimenog sela. Tamo se najvjerojatnije nalazila crkva sv. Magdalene, na što upućuju prikazi na habsburškim kartama iz 1774. – 1775.¹²⁸ i 1783. – 1784. godine,¹²⁹ ali i lokalna predaja. S obzirom kako te crkve više nema na katastarskoj karti iz 1861. godine,¹³⁰ smatramo kako je ona srušena u prvoj polovici 19. stoljeća. Podno sv. Magdalene prolazila je cesta Karolina čija je trasa ondje odlično sačuvana. Prilikom terenskih

¹²⁶ Arcanum maps, *Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century)*, <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral> (pristupljeno 14.1.2025.)

¹²⁷ *Prostorni plan uređenja općine Netretić - III. izmjene i dopune*, 84.

¹²⁸ Arcanum maps, *Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2025.)

¹²⁹ Arcanum maps, *Provinz Kroatien (1783–1784) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-croatia/> (pristupljeno 14.1.2025.)

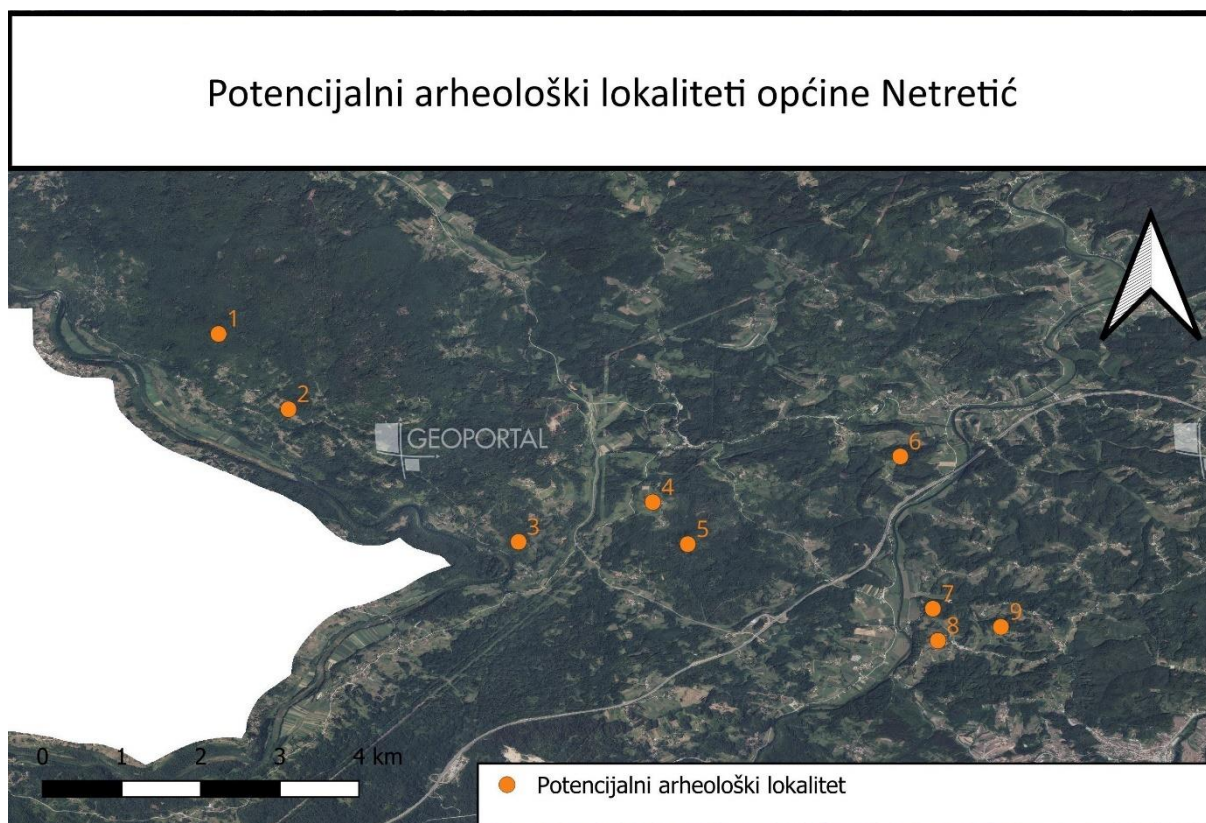
¹³⁰ Arcanum maps, *Habsburg Empire - Cadastral maps (XIX. century)*, <https://maps.arcanum.com/en/map/cadastral> (pristupljeno 14.1.2025.)

pregleda ovog položaja pronađeni su komadi troske, opeke i ostalog građevinskog materijala. Položaj je posjećen 19.9.2024.

POPIS OBIĐENIH POTENCIJALNIH ARHEOLOŠKIH LOKALITETA OPĆINE NETRETIĆ

Navedeni položaji označeni su u prostornome planu općine kao arheološka područja i potencijalni arheološki lokaliteti pa su stoga u sklopu ovog projekta posjećeni u nadi da će se ondje utvrditi postojanje arheološkog lokaliteta. Nažalost preko terenskih pregleda ili putem nekih drugih istraživanjima nije pronađeno ništa što bi ove položaje definiralo kao takve. Za njih je navedeno:

1. Mjesto u kojem se nalaze
2. Njihov točna položaj, odnosno koordinate
3. Kojem razdoblju moguće pripada potencijalni arheološki lokalitet

Karta 4. – Obiđeni potencijalni arheološki lokaliteti općine Netretić
Izradio: Marko Kušan

1. **Kunići Ribnički - Kučer (45.513606, 15.353432), potencijalni prapovijesni ili novovjekovni arheološki lokalitet** - Kučer je brdo (kota 468) koje ima dominantan položaj i izvrstan pregled na rijeku Kupu te na područja uzduž njenog toka te je stoga

lako moguće da se u nekom trenutku u prošlosti na njezinom vrhu ili obroncima nalazilo naselje ili neki objekt. Na mogući arheološki lokalitet upućuje i sam toponim. Prilikom terenskih pregleda nije pronađen arheološki materijal osim jedne Austro-Ugarska kovanica od dva hellera, i po brojnim obrovima je očito kako su se ondje u vrijeme novog vijeka nalazile njive. Na Kučeru je također moguće pronaći suhozide što je karakteristika čitavog kraja na zapadnoj padini Lipničke gore. Položaj je posjećen 11.8.2024. godine.

2. **Kunići Ribnički - Glavica (45.513514, 15.350771), potencijalni prapovijesni, srednjovjekovni ili novovjekovni arheološki lokalitet:** Brdo Glavica ima dva vrha (kote 348 i 345) te njegov toponim može upućivati na mogući arheološki lokalitet. Prilikom terenskih pregleda na Glavici nije pronađen arheološki materijal, no valja napomenuti kako je običen tek manji dio brda jer je ostatak zarastao u iznimno gustu vegetaciju te mu nije bilo moguće pristupiti. Podno Glavice nalazi se crkva sv. Antuna Pustinjaka koja je renovirana početkom 20. st., no ona se tu nalazila i ranije u novom a možda već i u srednjem vijeku s obzirom da je ucrtana na habsburškoj karti iz 1774.-1775. godine.¹³¹ Na Glavici se također mogu pronaći suhozidi, a uz puteve se nalaze i brojni podzidovi. Položaj je posjećen 2.11.2024.
3. **Ladešići - Humac (45.491433, 15.387418), potencijalni prapovijesni arheološki lokalitet:** Brdo Humac (kota 226) nalazi se iznad desne obale rijeke Kupe te nj. toponim upućuje na mogući arheološki lokalitet. Terenskim pregledom ondje nije pronađen arheološki materijal, no s obzirom kako je Humac urastao u gustu vegetaciju i kako ondje nema obrađenih površina ili krtičnjaka na kojima bi se lakše uočili eventualni nalazi, ne treba isključiti mogućnost da u budućnosti on ondje bude pronađen. Pregledom LIDAR-a također nije pronađeno ni jedno brdašce koje bi ličilo prapovijesnom tumulu. Prema legendi se negdje podno Humca nalazilo tursko groblje, što također upućuje na postojanje arheološkog lokaliteta, no nismo ga uspjeli locirati. Položaj je posjećen 13.4.2024.
4. **Kučevice - Gradac (45.498481, 15.409226), potencijalni prapovijesni i/ili srednjovjekovni arheološki lokalitet:** Brdo koje je u prostornome planu (kota 272)

¹³¹ Arcanum maps, *Karlstädter Generalat (1774–1775) - First Military Survey*, <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-karlovac/> (pristupljeno 14.1.2024.)

označeno kao Gradac se zapravo tako ne zove, ono zapravo ni nema imena, a Gradac je naziv za dolinu koja se pruža ispod ceste Lujzijane u Kučevicama.¹³² Na tome je brdu ipak napravljen terenski pregled, ali nije pronađen arheološki materijal. Lokalni stanovnici navode kako ondje nikada ništa nije pronađeno te da im nije poznato da se tamo ikada nalazio neki objekt. Sama dolina Gradac za potrebe ovog projekta nije pregledana jer zauzima prostor veći od 3km². Položaj je posjećen 15.10.2024.

5. **Kučevice - Kula (45.491659, 15.415805), potencijalni srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet:** Kula je naziv brda koje se nalazi južno od zaselka Podbil te njen naziv upućuje na mogućnost postojanja nekog obrambenog objekta u prošlosti. Terenski pregledom nisu pronađeni ostaci tog objekta, niti sitni nalazi koji bi mogli dokazati postojanje arheološkog lokaliteta. Prilikom obilaska platoa brda primijećeno je kako je blago zaravnan, što je dobro vidljivo i na LIDAR snimci pa je moguće kako je to zaravan antropogenog postanka. Prema tvrdnjama kazivača Franje Dukovčića, ondje su se donedavno nalazili vinogradi, što je moguće rezultiralo nivelacijom zemlje. Stoga je postojanje arheološkog lokaliteta na ovom mjestu moguće jedino dokazati probnim sondiranjem. Položaj je posjećen 18.3.2024.
6. **Brajakovo Brdo - Prekriž (45.505679, 15.449422), potencijalni srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet:** Ovo se brdo nalazi sjeverno od zaselka Grdašići i iznad lijeve obale rijeke Dobre, a drugi mu je naziv Bravarija. Sa njega se pruža dobar pogled na okolna naselja, ali i na crkvu sv. Križa. Terenskim pregledom ovdje nisu pronađeni arheološki nalazi niti ostaci arhitekture. No kako se podno toga brda nalazi sjecište putova te sam naziv upućuje na mogućnost da se ondje nekoć nalazio neki sakralni objekt ili raspelo. Razgovorom i intervjuom sa mještanimom zaselka Grdašići, Ivanom Ribićem, saznali smo kako su se podno Prekriža u Drugome svjetskom ratu nalazili rovovi i ukopani bunker, a i danas su tamo vidljive udubine u zemlji. Položaj je posjećen 30.8.2024.
7. **Zagradci - Varoš (45.480961, 15.454558), potencijalni srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet:** Varoš je naziv za vrh brda na čijoj se sjevernoj padini nalazi Stari grad Novigrad na Dobri. Terenskim pregledom ovoga položaja nisu pronađeni sitni arheološki nalazi niti ostatci nekog objekta. S obzirom kako je

¹³² Ovaj je zaključak je donesem putem pregleda svih karata koje su nam bile dostupne te putem razgovara s lokalnim stanovnicima prema čijim tvrdnjama se ovaj naziv ne odnosi na brdo nego na dolinu ispod sela, a to je vidljivo i na kartama.

ovo već treći puta da su se na ovdje vršeni terenski pregledi, vrlo je vjerojatno kako lokalna legenda da se ondje nalazio prvotni dvorac u Novigradu nije točna. Sam teren na Varošu i nepostojeći plato idu u prilog toj tezi, a na LIDAR snimci se također ne uočavaju tragovi konstrukcija. Ipak, zbog blizine Starog grada Novigrada, ondje se zasigurno odvijala ljudska aktivnost u srednjem i novom vijeku. Položaj je posjećen 26.10.2024.

8. Zagradci - Stražnik (45.475687, 15.455362), potencijalni srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Stražnik je ime vrha brda koje se nalazi južno od Staroga grada Novigrada (kota 232). Toponim upućuje na to da se ondje nalazila neka stražarnica ili osmatračnica koja je bila vezena uz obližnji kaštel, no ne postoji ni jedna legenda ili priča vezana uz ovo mjesto. Sam je položaj bilo nemoguće posjetiti jer je ograđen, no karakteristike terena, strma padina i nepostojanje platoa, ne daju previše mogućnosti da se ondje u prošlosti nalazio neki arheološki lokalitet. Položaj je posjećen 26.10.2024.

9. Zagradci - Carevo Brdo (45.478277, 15.465579), potencijalni srednjovjekovni i/ili novovjekovni arheološki lokalitet: Na mogućnost postojanja arheološkog lokaliteta na ovom položaju upućuje naziv toponima. Terenskim pregledom ovog položaja nije pronađen arheološki materijal. Mišljenja smo kako ovaj naziv vjerojatno nema veze s nekim arheološkim lokalitetom već da je antroponim, t.j. nazvan je prema stanovnicima koji nose prezime Car. Postoji mogućnost i da je taj naziv na neki način vezan uz posjet kralja Josipa II. obližnjem Starom gradu Novigradu.¹³³ Položaj je posjećen 30.11.2024.

ZAKLJUČAK

Terenskim pregledom ustanovljeno je postojanje i trenutno stanje arheoloških područja navedenih na prostornome planu općine Netretić. Provedbom ovog objekta postignuti su sljedeći ciljevi:

¹³³ Vicić i Trpčić Kordiš, „Povijest novigradskog kraja“, 260.

1. Zahvaljujući u prvom redu pregledu terena, ali i iščitavanju starih habsburških karata, najnovijih dostupnih LIDAR snimaka, kao i putem intervjua s domaćim stanovništvom arheološki lokaliteti i područja su precizno kartirani i ubicirani pomoću koordinata.
2. Navedenim aktivnostima također su dobiveni dodatni podaci o arheološkim lokalitetima i područjima te je znanje o njima prilično prošireno.
3. Definirano je stanje sačuvanosti mogućih arheoloških struktura te arheološki potencijal pojedinih položaja.

Iako tijekom prve godine projekta gotovo ni jedan arheološki lokalitet nije bio novootkriven, možemo slobodno reći da navedeni projekt predstavlja velik doprinos proučavanju arheološke topografije općine Netretić. Ono može poslužiti kao temelj nastavku ovog projekta, kao i bilo kojem drugom arheološkom projektu na navedenom području. Također ovaj projekt može poslužiti kao primjer za provedbu arheoloških terenskih pregleda unutar manjih teritorijalnih jedinica. Treba pritom imati na umu da je trenutni projekt proveden s minimalnim financijski sredstvima isključivo volonterski, čime se još veći značaj rezultata ovog istraživanja.

Već prva godina projekta je pokazala da je općina Netretić, unatoč slabom stanju istraženosti i činjenici da većina istraživanja nije objavljeno, sadrži iznimno veliki arheološki potencijal sa 40 do sada evidentiranih lokaliteta. Također dokazuje geo-prometni značaj ovog područja kao sjecišta putova vjerojatno od prapovijesti pa sve do danas. Stoga se nadamo nastavku projekta, kako bi se detaljno pregledali sva potencijalni zanimljivi položaji i dobila potpuna slika o arheološkoj topografiji te značaju ovog područja tijekom prošlosti.

Miroslav Razum
arheolog i dokumentarist

STRUČNO IZVJEŠĆE O ARHEOLOŠKOM ISTRAŽIVANJU STAROG GRADA OZLJA - SEKTOR PARK

Zavičajni muzej Ozalj, studeni 2024.

Predmet: Arheološko iskapanje

Županija: Zagrebačka županija

Općina: Ozalj

Projekt: Stari grad Ozalj - park

Investitor: Zavičajni muzej Ozalj

Voditelj arheoloških istraživanja: Dr. sc. Miroslav Razum

Zamjenik voditelja: Dr. Sc. Ivan Drnić

Izrada arheološke nacrtno dokumentacije: Dr. Sc. Miroslav Razum

Arheološki nadzor: Krešimir Raguž, dipl. arh., Konzervatorski odjel u Karlovcu,
Ministarstvo kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine

Vrijeme arheoloških istraživanja: 25. ožujka do 10. listopada 2024. godine

UVODNE NAPOMENE

Stari grad smješten u naselju Ozalj, na hridini iznad rijeke Kupe, srednjovjekovni je grad Babonića i Frankopana pregrađen u vrijeme Zrinskih u reprezentativni dvor. Pripada među najznačajnije spomenike hrvatske srednjovjekovne arhitekture, te su na njemu prepoznatljive razvojne faze od 13. do 19. st (Laszowski, 1929; Regan, 2012). Kao takav nalazi se u registru zaštićenih kulturnih dobara RH, pod brojem Z-286, UP/I- 612-08/02-01/611.

Prostor Starog grada Ozlja također predstavlja jedno od najbogatijih arheoloških nalazišta kontinentalne Hrvatske, te je već u nekoliko navrat bio arheološki istraživan. Najveća istraživanja izvršena su u razdoblju od 1991. do 1995. godine kada je istražen prostor sjevernog dvorišta. Ta su istraživanja dokazala da život na Starom gradu traje od mlađeg neolitika i eneolitika, preko rimskog i ranosrednjovjekovnog razdoblja sve do kasnog srednjeg i novog vijeka. Nađeni su i zanimljivi srednjovjekovni ostaci, kao što su ostaci starog kasnosrednjovjekovnog bedema uz Babonić kulu te ostaci romaničke kapele, kao i mnoštvo pokretnih nalaza. Istraživanja izvedene 2000. i 2002. godine u središnjem dvorištu Starog grada, potvrdila su ranije rezultate istraživanja, no nažalost još uvijek nisu objavljena osim preliminarno.

U proljeće 2023. godine, pod vodstvom Zavičajnog muzeja Ozalj, pokrenuta su nova arheološka istraživanja. Prostor na kojem su poduzeta, nalazi se zapadno od južnog krila starog grada, u sklopu prostora koji ima funkciju parka unutar Starog grada, te je bio pokriven travnatom površinom. Na ovom prostoru nisu ranije vršena istraživanja, što je bio dodatni razlog da se započne s arheološkim iskapanjima. Već su u površini bili vidljivi tragovi ranijih zidova koji su se nalazili pod zemljom s obzirom na to da je na tim mjestima vegetacija slabile rasla. Stoga je prema tome određena dispozicija sonde dimenzija 3 x 4 m tako da joj se rubovi protežu uz zidove. Već je prva godina istraživanja dala zanimljive rezultate, te su uz južni rub sonde otkriveni ostaci starijeg bedema. SJ 003 koji potječe vjerojatno s početka kasnog srednjeg vijeka, a s istočne strane ju zatvara mlađi zid SJ 002, koji se okomito naslanja na stariji bedem. Među pokretnim nalazima ističu se nalaza novovjekovne i kasnosrednjovjekovne keramike, polovice kamene topovske kugle, te tri nalaza novca. s obzirom na to da je većinu vremena istraživanja obavljao samo voditelj, uz povremenu prisutnost dvoje studenata-volontera i ostalih kolega iz Muzeja, dinamika radova

je bila sporija. Unatoč tome definirano je 13 stratigrafskih jedinica, od kojih se najdonja najvjerojatnije može datirati u 16. st.

Stoga je odlučeno da se istraživanja nastave i u 2024. godini, za što je dobivena i financijska potpora Ministarstva kulture i medija RH. Cilj ovih istraživanja je da dobije kompletna slika arheološke stratigrafije Starog grada, te bi se dokazale ili pobile pretpostavke o kontinuitetu naseljenosti tijekom cijelog razdoblja prapovijesti. Ova bi istraživanja također nadopunila praznine u našem znanju o životu na Starom gradu tijekom prošlosti, a koje su nastale najviše zbog nedostatnog dokumentiranja tijekom prijašnjih istraživanja.

TIJEK ISTRAŽIVANJA

Program “Stari grad Ozalj - park” realiziran je od ožujka do listopada 2024. godine u 44 dana pod vodstvom Zavičajnog muzeja Ozalj. Voditelj istraživanja je bio dr. sc. Miroslav Razum, arheolog i dokumentarist Muzeja. Sredstva za arheološka istraživanja su realizirana uz potporu Ministarstva kulture i medija RH iz programa Javnih potreba u kulturi, te vlastitim sredstvima Zavičajnog muzeja Ozalj. Istraživanja su izvedena uz dozvolu nadležnog konzervatorskog odjela u Karlovcu (KLASA: UP/I-612-08/22-02/0700, Urbroj: 532-05-02-09/3-23-02 od 6. veljače 2023.), te uz suglasnost Družbe “Braća hrvatskog zmaja” kao vlasnika prostora (Urbroj: 829/2022 od 30. studenog 2022.). Istraživanje je izvedeno od 25. ožujka do 10. listopada 2024. godine s ukupno 44 radna dana. U istraživanju je sudjelovalo i dvoje studenata: Marko Kušan, student arheologije i Tajana Domladovac, studentica muzeologije i sociologije. Uz njih, volonterski su sudjelovali i Antonela Kružić, studentica arheologije, te srednjoškolci Karlo Kušan i Dorotea Jurina. Svi oni su sudjelovanjem na ovom istraživanju stekli vrijedno iskustvo koje će im zasigurno pomoći u njihovom budućem radu u strukama.

Dinamika radova nije bila ujednačena, te je ovisila o složenosti stratigrafije, koja je na ovom lokalitetu izuzetno velika, te o vremenskim uvjetima kao i o dostupnosti pojedinih studenata. Tijekom kasnog proljeća i rane jeseni često su padale kiše, dok su tijekom ljeta bile velike vrućine, što je u većoj ili manjoj mjeri utjecalo na tijek radova. Iskop je vršen ručno s pomoću alata, sakupljani su svi nalazi, te je sva iskopana zemlja još dodatno pregledavana kako ni jedan nalaz ne bi promaknuo. Tijekom iskopavanja, vođena je terenska dokumentacija, te su sve stratigrafske jedinice fotografirane i evidentirane u određene

formulare, te su također i svi nalazi evidentirani. Moguće pronađene strukture su snimljene totalnom stanicom kako bi kasnije mogle biti nacrtane s pomoću CAD programa.

Nastavljeno je s istraživanjem sonde koja je otvorena 2023. godine, a koja je pravokutnog oblika i čije rubove omeđuju zidovi SJ 002 i 003 s istočne odnosno južne strane, dok je u kroz sjeverni dio sonde dijagonalno prolazi trasa postojećeg vodovoda s čije je južne strane ostavljen kontrolni profil širine oko 20 cm. Na početku ovogodišnjih iskapanja pristupilo se uklanjanju SJ 13, a radi se o "šarenom" žućkasto-sivo-smeđem sloju u kojem su nađene veće količine keramike. Uz zid SJ 002 uz istočni rub sonde nalazi se vjerojatna zapuna/iskop od zida, SJ 014/015, svijetlosive do žućkaste boje, dubine oko 50 cm i širine oko 20 cm. Ispod SJ 013 nalazi se SJ 16, tamnocrveni do gotovo crni tanji sloj zapečene zemlje u kojem je nađen mali broj uglavnom fragmentiranih nalaza keramike željeznih čavli, te koštanih uzoraka i ljuštura školjkaša.

U južnom dijelu sonde, ispod SJ 16, blizu zida SJ 003, nalazi se SJ 017, svijetlosivi rahli pjeskoviti sloj s većim brojem komada srednje velikog kamena. SJ 018 koji se nalazi ispod njega, također je pjeskovit, no tamnije boje i kompaktniji nego sloj iznad. Moguće da se radi o urušenom zidu SJ 003. U oba sloja nađen je veći broj ulomaka keramike i kostiju, koji su u oba slučaja bili većih dimenzija, te manji broj nalaza metalnih predmeta. Ispod se nalazi SJ 019, crvenkasti tanki zapečeni sloj, sličan SJ 016, te sadrži mali broj nalaza keramike. Svijetlosivi glinoviti sloj SJ 021 prostire se ispod njega po cijeloj površini sonde, te je bogat nalazima keramike, a također su nađena i dva posebna nalaza novca.

Uz zapadni profil javlja se veća koncentracija keramike, te je označena kao SJ 020. Ispod SJ 021, uz zapadni profil, nalazi se SJ 023, tanki žuti glinoviti sloj, koji je također označen u južnom dijelu kao SJ 036 budući da zbog velikih komada kamenja nije bilo odmah moguće utvrditi da se radi o istom sloju. Istočno od njega, gotovo čitavom širinom sonde, okomito na zid SJ 002, proteže se SJ 022, vjerojatno ostatak drvene daske, dimenzija 140 x 30-40 cm. Južno od nje, ali u paralelnoj liniji, javljaju se male žute glinovite zapune/iskopi, moguće rupe od stupića, SJ 024/025, 026/027 te 028/029, a u kutu između zidova SJ 002 i 003 nalazi se pravokutna plitka, također žuta i glinovita zapuna/iskop SJ 030/031. Ove se SJ nalaze na, odnosno ukopane su u SJ 033, također označenoj kao SJ 038 zbog istog razloga kao i kod SJ 033. Ona je rahlije i blago pjeskovite konzistencije, tamnosive boje prošarane žutim "žilicama" s velikim brojem kamenja, u kojoj je osim velikog broja nalaza keramike i ulomaka kostiju, uz zapadni profil nađen i posebni nalaz koštane šivače igle. Dio koji se nalazi odmah ispod SJ 022, i koji sadrži veće komade kamenja koji podsjećaju na moguću

konstrukciju, označen je kao SJ 032. U sjeveroistočnom se kutu sonde ispod SJ 033 nalazi zapuna/iskop SJ 034/035, slične boje i konzistencije kao i SJ 033, nepravilno okruglog oblika, i duboka oko 40 cm, te je u njoj nađeno jako puno nalaza keramike i uzoraka kostiju. Ukopana je u tankom žuto-crvenom tvrdom pjeskovitom sloju SJ 039.

Južno od njega nalazi se suhozid sastavljen od četiri velika neobrađena komada kamena, SJ 040, kojeg djelomično prekriva SJ 039. Ispod SJ 039 nalazi se SJ 042, tvrdi, kompaktni, crveni zapečeni sloj, vjerojatno podnica. U dogovoru s nadležnim konzervatorom odlučeno da se na ovom dijelu radovi zaustave kako bi spomenute strukture ostale sačuvane te u budućnosti eventualno konzervirane i prezentirane. Također je odlučeno da se sonda proširi za oko 6 m² u smjeru zapada, tako da jedan rub ovog trokutastog proširenja čini trasa vodovoda, a drugi da bude nastavak južnog ruba dosadašnje sonde, odnosno zid SJ 003. To je proširenje označeno kao kvadrant 2, dok je površina koja se do tada istraživala označena kao kvadrant 1. Stoga se započelo sa sukcesivnim uklanjanjem slojeva u kvadrantu 2, a također se krenuo uklanjati i kontrolni profil u kvadrantu 1.

Dalje se u južnom dijelu kvadranta 1, na prostoru koji se nastavio iskapati, ispod SJ 033, a uz zid SJ 003, nalazi SJ 037. To je svijetlosivi sloj fine pjeskovite teksture koji možda predstavlja predstavlja urušenje zida SJ 003. Ispod njega nalazi se SJ 041, tamnosivi, relativno tanki sloj s komadićima žbuke, te izgleda isto kao sloj koji se javlja ispod iskopa SJ 035. U njemu je nađen relativno mali broj keramike, no zato je nađen posebni nalaz igrače kocke napravljene od kosti. Ispod SJ 041 nalazi se "mrljasti" SJ 043, sloj tamnosive do tamnosmeđe zemlje sa sporadičnim nakupinama žute gline, u kojemu je nađena velika količina keramike te kostiju. SJ 044, koji se proteže ispod SJ 034, te cijelom površinom kvadranta, jest tanak crni pjeskoviti sloj. Njemu je jako sličan sloj koji se nalazi ispod njega, SJ 046, a međusobno se razlikuje jedino po tome što SJ 044 sadrži grumenčiće crvene zemlje, te je moguće da se zapravo radi o istom sloju. Uz sam zid SJ 003 nalazi se smeđi pjeskoviti sloj SJ 047, koji se djelomično podvlači ispod SJ 046. On bi također mogao predstavljati urušenje, a sadrži veliku količinu keramike i kostiju, U njemu je također nađen još jedan posebni nalaz igrače kocke. Moguće je da se ovaj nalaz nalazio u sloju SJ 041 kao i prethodni nalaz kocke, no tu se radi o bioturbacijama koje su ovdje primijećene, ovaj je nalaz "propao" u drugi sloj.

Ispod SJ 046, uz suhozid SJ 040, proteže se moguća tamnosiva zapuna s grumenčićima žute gline, SJ 049/050. U obliku je uskog kanalića širokog oko 20 cm a dubokog oko 5 cm. Ona je ukopana u SJ 051, tamnosivi sloj koji se proteže po cijeloj

površini i kojem je nađen veći broj nalaza keramike i ulomaka kostiju. Tanki crni tvrdi sloj SJ 055 proteže se ispod njega, dok se uz sam zid SJ 002 nalazi SJ 054 koji se podvlači ispod SJ 055. Sloj sličan njemu, SJ 060, nalazi ispod SJ 051, te je smeđe do crne boje, a javlja samo u sjevernom dijelu površine koja se istražuje. U ostatku površine se nalazi SJ 061, tamnosmeđi sloj s puno ulomaka žbuke. Također je relativno tanak, no sadrži veliku količinu nalaza i uzoraka kostiju. Slijedi SJ 065, sloj sličan SJ 061, koji nalazi se ispod njega, no “mrljastog” izgleda. Po sredini njega ukopana je 20 cm široka plitka zapuna/iskop, SJ 063/064, u obliku kanalića, koja sadrži puno žbuke. Ispod SJ 065 nalazi se SJ 066, svijetlosivi koji također sadrži puno ulomaka žbuke i poneki ulomak opeke. Ispod njega se nalazi tamnosmeđi do crni SJ 067 koja sadrži sporadične komadiće žbuke, te je sličan SJ 065.

Uz zid SJ 002 a ispod SJ 067 nalazi se SJ 068, te se radi o žućkastom rahlom sloju s malim brojem pretežito fragmentiranih nalaza ulomaka keramike. Slijedi SJ 070, tanki crno do sivi sloj s komadićima žbuke, koji se prostire po cijeloj istraživanoj površini kvadranta 1. Ispod njega se nalazi SJ 073, “šareni” sivi sloj pomiješan sa žbukom i kamenjem. Ispod njega se nalazi fini tanki pjeskoviti tamnosivi sloj SJ 075, koji je u jugozapadnom kutu toliko tanak da nestaje. Gotovo se u istom opsegu ispod njega nalazi SJ 076, tanki bijeli žbukasti sloj. Ispod njega se prostire tamnosmeđi do sivi pjeskoviti SJ 078, koji sadržava jako mali broj ulomaka keramike, pretežito fragmentiranih. U samom sjeverozapadnom kutu površine koja se iskapa nalazi se SJ 077, žbukasti kompaktni sloj koji je vjerojatno ostatak poda. Ispod SJ 078 u sjevernom dijelu površine koja se kopa, nalazi se SJ 079, koji je svijetlosmeđi glinasti sloj pomiješan sa šljunkom. Južno se od njega nalazi, te se ispod njega podvlači SJ 080, tamnosivi sloj koji sadrži puno žbuko, čak i veće komade. Ispod njega i SJ 079 nalazi se SJ 081, tamnosivi debeli sloj koji sadrži dosta većih ulomaka žbuke i predstavlja možda razorenu podnicu. Također predstavlja i najdonju stratigrafsku jedinicu u ovoj sezoni.

U kontrolnom profilu u kvadrantu 1, stratigrafske jedinice nižu se jednakim redosljedom kao u sjevernom dijelu kvadranta uz određene iznimke. Uz sam rub sonde, ispod SJ 011, nalazi se SJ 045, pjeskoviti sloj bez nalaza. Ispod SJ 030, a iznad SJ 039, javljaju se ostaci podnice crvene boje, SJ 059. Ispod SJ 039 a iznad SJ 042, samom sjeveroistočnom kutu sonde, nalaze se ostaci žute zapečene podnice SJ 062.

U kvadrantu 2, stratigrafija slojeva u većoj mjeri prati stratigrafiju kvadranta 1, također uz određene iznimke. U samom jugozapadnom kutu kvadranta, ispod SJ 005 nalazi se SJ 048, kompaktni sloj žute gline pomiješan s pijeskom i šutom. Ispod se javlja pjeskoviti žućkasti SJ 052, a ispod njega se nalazi crvenkasti SJ 053. U svim ovim slojevima nađen je

mali broj nalaza, te pretežito pripadaju novom vijeku. U samom kutu između zida SJ 002 i sjevernog profila, nalazi se svijetlosiva SJ 056 koja je puna ulomaka žbuke. Ispod ovog sloja nalazi se SJ 057 koja sadrže veće komade kamenja. Ispod nje a iznad SJ 014, u jednakom opsegu slijedi SJ 058, svijetlosmeđi sloj pomiješan sa žbukom i velikim komadima kamenja. Ispod SJ 033 nalazi se SJ 072, žbukasti svijetlosivi sloj trokutastog oblika.

U međuvremenu je u dogovoru s nadležnim konzervatorom odlučeno da se sonda produži od kvadranta 2 prema zapadu u obliku koridora širokog 2 metra i u dužini od 8 metara uz postojeću trasu vodovoda. Taj je produžetak definiran kao kvadranti 3 i 4, svaki dužine od 4 metra. Ova dva kvadranta sadržavaju potpuno drugačiju stratigrafiju nego kvadrant 1 i 2 budući da se nalaze s južne strane zida SJ 003. U kvadrantu 4, uz južni profil, netom ispod površine i SJ 001, nalazi se kompaktni sloj šljunka i žbuke SJ 071. Ispod istog sloja, u kvadrantu 3 u kutu između južnog profila i zida, nalazi se tanji tamnosivi sloj 074. Ovi se slojevi nalaze iznad SJ 069 koji se prostire čitavom površinom kvadranta 3 i 4. Prije nego su iskapanja za ovu sezonu završena, definirane su stratigrafske jedinice SJ 082 i 083 debeli slojevi šute i pijeska, malih površina i okruglog oblika, te se radi o recentnim površinskim slojevima.

S ciljem dobivanja što preciznije datacije za pojedine faze korištenja prostora, četiri uzoraka kostiju iz kvadranta 1, poslano je na AMS radiokarbonsku dataciju. Priprema uzoraka izvršena je na Institutu Ruđer Bošković u Zagrebu, dok je sama datacija provedena na University of Georgia, Athens, u SAD-u. Dobiveni apsolutne datume donosimo u nastavku teksta.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA I VALORIZACIJA NALAZIŠTA

Već iz samog opisa tijeka iskapanja vidljivo je jugoistočni dio Starog grada Ozlja ima izuzetno složenu stratigrafiju, baren što se tiče kasnosrednjovjekovnog razdoblja koje je do sada istraživano. To se očituje u vrlo velikom broju stratigrafskih jedinica, te su slojevi zemlje relativno tanki. Najvjerojatnije je to rezultat dinamičnih aktivnosti na ovom dijelu prostora Starog grada, to jest dinamičnog života. To se vjerojatno najprije odnosi na građevinske aktivnosti, što se vidi po prisutnosti žbuke i pijeska u većini slojeva, te je moguće da je to rezultat čestih popravaka zidova. Također, ako usporedimo s ostalim plemićkim gradovima, prostor dvorišta je intenzivno koristilo osoblje koje je živjelo i radilo u dvorcu, poput službenika, obrtnika i običnih radnika, a ovdje su vjerojatno boravile i domaće

životinje. Sve je to što rezultiralo brzim deponiranjem sedimenata, što je na kraju dovelo do prilično debelog kulturnog sloja. Tomu u prilog govori i činjenica da se trenutačna najdonja stratigrafska jedinica, SJ 081, nalazi čak oko 215 cm ispod površine.

Najznačajnije strukture koje su pronađene jesu dva zida, SJ 003 i SJ 002. SJ 003 predstavlja nekadašnji bedem Starog grada, koji se na ovom mjestu protezao u smjeru istok - zapad te je predstavljao južni rub utvrde. Širine je 170 cm, što može upućivati na to da je građen prije tatarske provale, to jest prije sredine 13. st., budući da su u utvrđenjima koja se grade nakon tog događaja, bedemi većinom deblji od 2 metra (Miletić, 2012: 247). Ovaj je zid građen od relativno pravilnih redova priklesanog kamena, koje se nalazi na vanjskom i unutarnjem licu zida, dok je jezgra lijevana, to jest manji lomljenci su utopljeni u vapneni mort. Ovaj je zid bio u funkciji vanjskog bedema do sredine 16. st., kada je zbog pojačane turske opasnosti i nepovoljne konfiguracije terena južno od Starog grada, bilo je potrebno da se fortifikacije prilagode novom vatrenom oružju. Zbog toga se podiže današnji vanjski bedem Starog grada vjerojatno između 1556. i 1559. godine (Regan, 2012: 88). Stariji bedem je zasigurno još neko vrijeme bio u funkciji, no napušten je najvjerojatnije prestankom turske opasnosti najkasnije u 18. st. Mlađi zid SJ 002 koji se naslanja okomito na njega, građen je puno "nemarnije" od nejednakih grubo obrađenih većih komada kamena, koji su naslagani po cijeloj širini zida te pomiješani s komadima opeke i mortom. Može se pretpostaviti da se ovdje radilo o nekadašnjem zapadnom rubu južnog krila. Ovaj je zid okomit na SJ 003, no nije spojen s njim, nego je između njih ostavljen prostor od oko 5 cm. S obzirom da ne negira stariji bedem, za pretpostaviti je da je podignut još dok je stariji bedem bio u funkciji, to jest prije 18. st.

Od ostalih struktura je posebno zanimljiva SJ 022, to jest drvena daska, te se sjeća drveta iz kojeg je napravljena može datirati najvjerojatnije između 1279. i 1296. godine. Poznato je da su u to vrijeme, oko 1280. , knezovi Babonić opet došli u posjed Ozlja nakon što im je 1244. godine oduzet od strane kralja Bele IV (Lopašić, 1895: 196). Stoga je moguće da ovaj nalaz ukazuje na određene građevinske aktivnosti koje su se odvijali na utvrdi, vjerojatno u smislu ojačanja zidina. Također treba spomenuti i podnicu SJ 042 i kameni suhozid SJ 040. Iz tankog sloja SJ 039 iznad podnice uzet uzorak U-68, za radiokarbonsku analizu, te je dobiven datum između 1075. i 1157. On predstavlja *terminus ante quem* za podnicu, i datira je oko ili nešto prije tog vremena. Takvo datiranje je jako zanimljivo s obzirom da je jako malo tragova građevinskih aktivnosti na Starom gradu iz razdoblja Ranog srednjeg vijeka. S obzirom ne prirodnu kosinu terena, te na strukturu suhozida od velikog neobrađenog kamena, za pretpostaviti je da ove strukture predstavljaju terasu i njen podzid.

Kroz ovu je podnicu probijen iskop SJ 035, što znači da je kratko vrijeme bila u funkciji i da se radilo o prostoru koji je imao gospodarsku funkciju ili možda čak služio za držanje domaćih životinja.

Najranija do sada pronađena struktura *in situ* je SJ 077, to jest ostatak žbukanog poda. Za sada ne možemo preciznije datirati ovu strukturu, no iz nešto dubljeg sloja, SJ 081, datiran je uzorak U-185, prema kojem bi taj sloj najvjerojatnije mogao pripadati vremenu između 919. i 959. ili između 877. i 899. godine. Stoga bi se pod SJ 077 mogao datirati u nešto kasnije vrijeme. O tome što se događalo u to vrijeme na Starom gradu znamo jako malo, stoga ovo predstavlja izuzetno zanimljivo otkriće.

Što se pokretnih nalaza tiče, ovogodišnja istraživanja dala su veliki broj keramičkih nalaza. Zbog obimnosti nalaza za sada je moguće dati samo preliminarni pregled. U gornjim slojevima koje pripadaju novovjekovnom razdoblju, većina keramike je rađena o pročišćene gline bez ili s vrlo malo primjesa, bolje pečena te svijetle boje, najčešće bež tonova. Prema oblicima, najčešće se radi o stolnom posuđu među kojim su najčešće posude za vodu s visokim profiliranim ručkama. Rubovi posuda su najčešće izvrnuti s jednostavnom profilacijom. Dio ulomaka je i ukrašen crvenim bojanim linearnim motivima, a česti su i ulomci sa glazurom, najčešće zelenom, no javljaju se žuti i smeđi tonovi. Također se nalaze i ulomci pećnjaka, tipičnog baroknog i renesansnog izgleda, najčešće prekrivenih zelenom glazurom.

U nižim se slojevima pretežno radi o tipičnoj kasnosrednjovjekovnoj keramici, bolje pečenoj, grube teksture, čije stjenke sadrže grublje anorganske primjese. Boja površina stijenki kreće se od sivkastih i oker tonova preko crvenkastih do gotovo crnih. Po oblicima, većinom se radi o stolnom posuđu tanjih stijenki i izvijenih rubova koji su dvodijelno i trodijelno profilirani, dok je kuhinjskog grubljeg posuđa je relativno malo. Posude su većinom neukrašene, dok su one ukrašene najčešće imaju jednostavne dekoracije kao što su vodoravne udubljene linije, plastične metopno podijeljene trake ili linije točaka ukrašene pomoću kotačića. Jako je malo nalaza finije keramike, od koje se ističe ulomak čaše tzv. celjskog tipa.

U do sada najdonjim iskapanim slojevima, javlja se keramika s jednostavnijim rubovima, koja svojim izgledom podsjeća na ranosrednjovjekovnu, no zbog činjenice da se s iskapanjem ovog horizonta tek započelo, kao i zbog fragmentiranosti nalaza, nije moguće sa sigurnošću to utvrditi. Najbliže paralele za keramički materijal možemo naći na Starom gradu Bariloviću (Krmpotić, 2014.) i Starom gradu Dubovcu (Tkalčec, 2024.). Ipak može se na prvi

pogled zaključiti da za razliku od ovih spomenutih lokaliteta na Ozlju ima jako malo “finijeg” posuđa, a posebno je vidljiv nedostatak majolike. Ipak, teško je za sada dati kategoričke tvrdnje zbog male površine iskopa. Ipak, sigurno je da će buduća obrada keramičkih nalaza, zbog velike količine materijala i složene stratigrafije, nesumnjivo rezultirati jako detaljnom tipološko-kronološkom sekvencom.

Relativno mali broj čine nalazi ulomka stakla. Među njima se ističu ulomci kasnosrednjovjekovnog stolnog posuđa za koje se već na prvi pogled može reći da se radi o finijem proizvodu namijenjenom za bogatije društvene slojeve,. To su u prvom redu čaše napravljene od tankog, najčešće zelenkastog stakla, no prisutno je i prozirno staklo koje je bilo jako cijenjeno. Stjenke čaša bile su ukrašene pužićastim ili bradavičastim ukrasima, dok su dna narebrena. Potrebno je spomenuti i ukras u obliku spljoštene kapljice, tzv. „kratstrunk“ ukras. Pronađen je i jedan ulomak vrata i grla male staklene boce koja je vjerojatno bila dvokonusna. Slično je stakleno posuđe nađeno na Bribirskoj glavici (Delonga, 1987: 107-108) te utvrdi Paki (Šimek, 2021: 102). S obzirom na analogije, ovi bi se predmeti najvjerojatnije mogli datirati u vrijeme 14. i 15. st, a jednako je moguće da su bili uvoz iz Venecije i lokalnih radionica. Koštanih nalaza je jako malo nađeno, svega četiri komada no ipak čine i najznačajniju grupu nalaza. Do sada su u kontekstu srednjeg vijeka igrače kocke pronađene jedino prilikom istraživanja samostana u Svetom Petru u Šumi (Orlić, 2011: 410) te u utvrdi Čanjevo (Višnjić, 2008: 109). Sloj SJ 047 u kojem je nađena jedna od kocki, radiokarbonski je datiran najvjerojatnije između 1303. i 1321. godine. Ovaj datum se doduše ne poklapa sa stratigrafskom situacijom i tipologijom nalaza, s obzirom da je za očekivati datum kraja 11. ili početka 12. st., ali s obzirom da su u tom dijelu kvadranta zamijećene bioturbacije, moguće je da je došlo do poremećaja sloja. Zanimljiv nalaz predstavlja i ulomak koštane oplata drške od noža, na kome se nalazi urezan ukras u obliku jednoprutog pletera. Ova se oplata nalazila na nožu s trakastom drškom, koji se pojavljuje u 14. st. (Štular, 2009: 76). Direktnih analogija za ovu našu oplatu nema, no oplata drukčijeg oblika iz 15. i 16. st. su nađene na Starom gradu Bariloviću (Sekulić, 2014: 66). Šivača igla predstavlja također prilično rijedak nalaz, te nisu nađene paralele na bližem području u dostupnoj literaturi. Svi nam ovi predmeti daju uvid u svakodnevnicu ljudi koji su živjeli u prostoru Starog grada, i na neki način oživljuju njegovu prošlost.

Od metalnih nalaza, najznačajniji su nalazi komada novca, kojih je do sada pronađeno čak sedam komada. Jedan komad novca se može vrlo lako determinirati zbog jako dobre očuvanosti, a radi se o kovanici od 2 feninga iskovane u Pragu 1733. za vladavine češkog kralja Karla VI. Ostalih šest ih se prema tipologije keramike iz slojevima u kojima su nađeni

mogu za sada pripisati vremenu od 14. do 15. st., budući da su prilično korodirani, te ih je za sada teško determinirati. O fortifikacijskom značaju dvorca i mogućim stalnim sukobima, govore nalazi oružja, a radi se o željeznim vrhovima strelica. Dva nalaza pripadaju tipu strelice trostranog piramidalnog oblika s tuljcem, dok jedan pripada tipu strelice s trnom za nasad. Ove su strelice slične strelicama nađenima u Podumcima kod Unešića (Krnčević, 1999). Osim njih, nađeno je još metalnih predmeta poput dviju konjskih potkovi i ključa. Za sada se za većinu metalnih nalaza ipak ne može utvrditi o kojoj vrsti predmeta se radi, no vjerojatno će to biti jasnije nakon što se restauratorski radovi završe.

Na temelju do sada iznesenih rezultata, teško je trenutno reći išta o funkciji ovog prostora. Razlog tomu su prvenstveno male dimenzije sonde, a ovdje možemo govoriti samo o prostoru kvadranta 1 i 2 koji su ekstenzivnije istraživani, budući da su se u kvadrantima 3 i 4 istražili samo recentni slojevi. Nadalje, prostor kvadranta 1 i 2 obuhvaća ukupno 18 m², no skoro polovina prostora otpada na zidane strukture, te je sam prostor gdje se mogla pratiti stratigrafija bio relativno malen. Ipak, možemo barem pretpostaviti da se radilo o vanjskom prostoru smještenom uz bedem SJ 003, a zapadno od zida SJ 002. Koja je funkcija tog prostora nije poznato, no budući da većinu keramičkih nalaza čini stolna keramika, za pretpostaviti je da se do prostora nalazio stambeni dio dvorca. Veći broj nalaza metalnog vrhova strelica u slojevima koji se pripisuju 15. i 16. st. Impliciraju o vojnoj namjeni prostora. Ovi nalazi također mogu biti rezultat napada na dvorac tijekom turske ugroze ili dinastičkih borbi, no za sada je bez jasnijih tipološko-kronoloških okvira moguće samo nagađati. Kako bi se metalni predmeti pronađeni tijekom ove i prošle godine konzervirali, te spriječilo njihovo propadanje, 30 nalaza je poslano u Restauratorsku radionicu Arheološkog muzeja u Zagrebu, gdje će biti provedena konzervatorsko restauratorska istraživanja. Nesumnjivo je da će restaurirani predmeti dobiti na svojoj estetskoj vrijednosti te obogatiti fundus Muzeja, a pomoću novca će biti moguće dodatno datirati određene slojeve.

ZAKLJUČAK

Rezultati istraživanja izvedenih tijekom 2024. godine pokazala su da je ovaj dio lokaliteta izuzetno bogat nalazima te izuzetno stratigrafski složen, što se već naslućivalo i tijekom istraživanja godinu dana ranije. U kronološkom smislu, nalazi sakupljeni tijekom ovogodišnje kampanje pripadaju vremenu od 2. polovine 9. st. ili 1. polovine 10. st. naovamo. Na žalost, zbog malih dimenzija površine koju je dalje moguće iskopavati, iz tog najranijeg razdoblja imamo za sada izuzetno malo rezultata. Očekuje se da će se prilikom nastavka istraživanja naići na nove slojeve koji pripadaju ranom srednjem vijeku, što bi

maglo dati jako zanimljive rezultate s obzirom da je to razdoblje općenito slabo poznato na području kontinentalne Hrvatske. Naravno, za očekivati je i još starije rimske, pa i prapovijesne slojeve, čija postojanja su potvrdila ranija istraživanja, no dokumentacija je vrlo skromna a nalazi također nisu objavljeni. No kao što je već rečeno, stratigrafija je izuzetno kompleksna s velikim brojem slojeva od kojih većina predstavlja zatvorene cjeline, što je izuzetno bitno za definiranje tipološke sekvence koju će biti moguće povezati s apsolutnim datumima nakon detaljne obrade nalaza. Ipak, zahvaljujući dosljednom i detaljnom pristupu u dokumentiranju i metodologiji istraživanja, ovo istraživanje će zasigurno prilično nadograditi naša saznanja o životu na Starom gradu Ozlju.

Za kraj je bitno napomenuti da su ovogodišnja istraživanja bila sa zanimanjem popraćena od strane posjetitelja Zavičajnog muzeja Ozalj, a pogotovo od djece školskog uzrasta. Radi popularizacije arheologije, tijekom listopada je u sklopu dječjeg tjedna za zainteresirane vrtićke grupe bio izveden i program “Mala škola arheologije” koji je bio dobro prihvaćen kako od djece, tako i od njihovih odgojiteljica. Istraživanja su također bila i medijski popraćena, pogotovo nalaz igračkih kocki, te su prilozi o njima objavljeni u sklopu informativnih programa na Nova Tv, HRT i Tv Trend. Vrijedi istaknuti i gostovanje ravnatelja Muzeja Stjepana Bezjaka i voditelja istraživanja Miroslava Razuma na Radio Trendu u emisiji “Gost dana”, a ova je vijest također bila popraćena i na internet portalima. Stoga se nadamo da će i nastavak ovog istraživanja rezultirati još većim zanimanjem javnosti za arheološku baštinu s naglaskom o važnosti njenog očuvanja.

Miroslav Razum
Arheolog i dokumentarist

IZBOR FOTOGRAFIJA

Pogled na sondu 1 na početku kampanje 2024.

Podnica SJ 042, suhozid SJ 040 te jamu SJ 034/035

Radovi na istraživanju sonde 1

Nalaz konjske potkove in situ

Završni radovi na sondi 1 prije završetka kampanje 2024.

Nalaz kasno srednjovekovnog novca

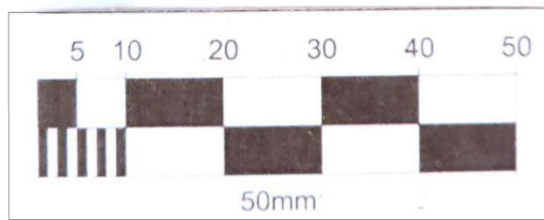
Dio nalaza stolnog posuđa

Nalaz dviju igračih kockica

Koštana šivača igla i ukras drške noža

Manji železni ključ

Željezni vršak trobridne železne strelice

STRUČNO IZVJEŠĆE O ARHEOLOŠKOM ISTRAŽIVANJU GRADINE KIRINŠČAK

Zavičajni muzej Ozalj, studeni 2024.

Predmet: Arheološko iskapanje

Županija: Zagrebačka županija

Općina: Krašić

Projekt: Mirkopolje - gradina Kirinščak (prapovijest)

Investitor: Zavičajni muzej Ozalj

Voditelj arheoloških istraživanja: Dr. sc. Miroslav Razum

Zamjenik voditelja: Dr. sc. Ivan Drnić

Izrada arheološke nacrtne dokumentacije: Dr. Sc. Miroslav Razum

Arheološki nadzor: Amelio Vekić, dipl. arh., Konzervatorski odjel u Zagrebu,

Ministarstvo kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine

Vrijeme arheoloških istraživanja: 8. travnja do 7. studenog 2024. godine

UVODNE NAPOMENE

Gradina Kirinščak smještena je na kč 254, KO Mirkopolje, dok se administrativno nalazi na području općine Krašić u Zagrebačkoj županiji. Unatoč tomu, područje na kojem je smješten ovaj lokalitet povijesno pripada pod ozaljsko područje. Sam položaj gradine nalazi se na istaknutom izoliranom brežuljku od 150 metara nadmorske visine, uz lijevu obalu rijeke Kupe.

Ovaj je položaj još poznat pod nazivima Smičelj ili Brvno no najčešće pod nazivom Gavankin brig ili Gavanov grad uz što je vezana i legenda o gradu u kojem je živjela stanovita Gavanka ili Gavan, a koji je zbog oholosti njegovog gospodara propao u zemlju. Prema pričanju mještana, u nedavnoj prošlosti su se ovdje nalazili vinogradi, dok je danas ovaj teren prekriven mješovitom šumom u kojoj prevladava hrast kitnjak. Padine brežuljka su izuzetno strme na zapadnoj i istočnoj strani, nešto blaže na južnoj, dok je najlakši pristup, iako isto tako strm, sa sjeverne strane. Danas je najlakši pristup po istočnoj padini brežuljka gdje je probijen recentni šumski put, koji je vjerojatno u određenoj mjeri pridonio devastaciji lokaliteta. Već samim obilaskom terena moguće je na određenim mjestima uočiti površinske nalaze keramičkih ulomaka te postojanje fortifikacijskih objekata. Najviši dio brežuljka s tri strane omeđen je oko 3 metra dubokim opkopom. Na sjevernoj padini, gdje je pristup bio najlakši, nalaze se još 2 opkopa koja se pružaju u pravcu istok - zapad, dok se s južne strane nalazi jedan. Na južnoj strani brežuljka, nalazi se ravan plato. Za koji je vjerojatno da je umjetno zaravnjen, a na padini južno od njega, malo izbočenje koje je također možda moglo imati fortifikacijsku ulogu. Istočna padina brežuljka nije ostala izvorno sačuvana budući da se na mjestu ove padine nalazi odron, koji je vjerojatno nastao erozivnim djelovanjem rijeke Kupe, te se može pretpostaviti da danas nedostaje oko trećina lokaliteta. Osim prirodnog djelovanja, veliku opasnost za ovaj lokalitet predstavljaju aktivnosti tzv. metaldetektorista čiji su tragovi u obliku rupa u tlu vidljivi, te oni u potrazi za arheološkim metalnim predmetima i iskopavanjem istih kako bi ostvarili financijsku korist vrše nepopravljivu devastaciju.

Prva arheološka istraživanja na Kirinščaku izvršio je 1984. godine prof. Martin Vajdić, ravnatelj Zavičajnog muzeja Ozalj. Tom prigodom su osim ulomaka posuda nađeni i keramički utezi i pršljeni, koji se danas čuvaju u Muzeju. Godine 2023. u sklopu programa "Arheološko rekognosciranje područja Grada Ozlja uz rijeku Kupu", na vršnom dijelu lokaliteta, otvorene su dvije probne sonde dimenzija 1 x 1 m. U njima je pronađen arheološki materijal koji se mogao pripisati starijem i mlađem željeznom dobu te srednjem vijeku, što je ukazivalo na veliki arheološki potencijal. Stoga je 2024. godine pokrenut zasebni projekt

arheološkog istraživanja ovog lokaliteta kako bi se više doznalo o njegovoj arheološkoj sekvenci.

TIJEK ISTRAŽIVANJA

Program “Mirkopolje - gradina Kirinšćak (prapovijest)” je realiziran u vremenu od srpnja do studenog 2024. godine pod vodstvom Zavičajnog muzeja Ozalj. Voditelj istraživanja je bio dr. sc. Miroslav Razum, arheolog i dokumentarist Muzeja. Sredstva za arheološka istraživanja su realizirana uz potporu Ministarstva kulture i medija RH iz programa Javnih potreba u kulturi, te vlastitim sredstvima Zavičajnog muzeja Ozalj. Istraživanja su izvedena uz suglasnost nadležnog konzervatorskog odjela u Zagrebu (KLASA: UP/I-612-07/24-02/0378, Urbroj: 532-05-02-01/1-24-2 od 17. lipnja 2024.) te Župe Sv. Vida mučenika Ozalj (br. 38/24 od 3. svibnja 2024.) kao vlasnika zemljišta na kojemu se nalazi lokalitet. Arheološka iskapanja su izvedena od 8. travnja do 7. studenog 2024. godine s ukupno 25 radnih dana, no glavnina radova odvijala se tijekom srpnja, rujna i listopada. Dinamika radova ovisila je prvenstveno o vremenskim uvjetima, kao i o raspoloživosti studenata s obzirom na njihove obveze. Radovi su također morali biti usklađeni s drugim arheološkim programom pod vodstvom Zavičajnog muzeja Ozalj, to jest istraživanjima na Starom gradu Ozlju. Osim voditelja, u istraživanju je sudjelovalo i četvero studenata: Marko Kušan, student arheologije, Tajana Domladovac, studentica muzeologije i sociologije, Lovro Mandić, student povijesti i sociologije te Lorena Zvonarić, studentica geografije, a volonterski je također sudjelovala i Antonela Kružić, studentica arheologije. Oni su radom na ovom istraživanju stekli vrijedno iskustvo koje će im zasigurno pomoći u njihovom budućem radu u strukama.

Samom iskapanje vršeno je ručnim iskopom u sondama dimenzija 2 x 2 metra. Na početku istraživanja je na najvišem dijelu lokaliteta, s južne strane probne sonde 1 otvorena sonda 3. Gornji površinski sloj, SJ 1, debeo oko 10 cm, sastoji se od humusa crne boje koji je pomiješan s većim komadima kamenja i sitnim komadićima žbuke. Ispod njega nalazi se SJ 2, debeo oko 5 cm, sličan SJ 1, osim što je njegova boja svijetlosmeđa. U oba sloja nađeno je nekoliko ulomaka prapovijesne keramike. SJ 3 je sloj crne rahle zemlje, debljine 5 do 15 cm, te sadrži jako puno komada kamenja različitih veličina. U njemu je za razliku od prva dva sloja, nađena nešto veća količina keramičkih ulomaka, većinom prapovijesne keramike i nešto malo srednjovjekovne. Ispod njega se u zapadnom dijelu sonde nalazi svijetlosivi do bijeli sloj šute i žbuke debeo do 10 cm, SJ 4, koji sadrži jako malo nalaza, no u komadu

žbuke nađen je komad kovanog novca. Ispod SJ 4 i SJ 3, također u zapadnom dijelu sonde, javlja se SJ 5, sloj smeđe polutvrde zemlje debeo do 15 cm, u kojemu je nađen također mali broj nalaza. Niže njega prostire se po cijeloj površini sonde SJ 6, debeo 10 do 15 cm, sloj crne zemlje sa sitnim ulomcima kućnog lijepa, te je debeo oko 10 cm. U njemu je nađena veća količina pomiješanog srednjovjekovnog i prapovijesnog materijala te manja količina uzoraka životinjskih kostiju.

Ispod SJ 6 nalazi se SJ 7 koji se također prostire po cijeloj površini sonde. Radi se o svijetlosmeđemu sloju, izuzetno tvrde konzistencije, s crvenim komadima kućnog lijepa. Sadrži puno keramičkog materijala koji se može pripisati željeznom dobu i ranom srednjem vijeku, te manji broj uzoraka životinjskih kostiju. SJ 8 koji se nalazi ispod, sastoji se od svijetlosive polutvrde zemlje, te je debeo 10 do 20 cm. Jedino se pri površini sloja, vjerojatno zbog miješanja s prethodnih slojem, javlja nešto malo srednjovjekovnog materijala, dok se niže nalazi isključivo željeznodobni materijal. Ispod njega može se definirati SJ 9, žućkasti sloj prošaran sivim "žilama", koje su vjerojatno tragovi korijenja, te sadrži isključivo prapovijesni materijal te malu količinu uzoraka životinjskih kostiju. SJ 10 je tvrdi sloj žute zemlje prošarane s narančastim žilicama, te predstavlja sterilni sloj tj. zdravicu. U nju su ukopane dvije okrugle plitke zapune, SJ 11/12 i SJ 13/14, iste boje kao i SJ 9, te su možda rezultat djelovanja životinja i korijenja biljaka. Istraživanja su potom obustavljena te je sonda zatrpana sa zemljom.

Sonda 4 postavljena je na južnom dijelu brežuljka, oko 70 m južno od sonde 3, na ovećem ravnom platou koji je vjerojatno nastao ljudskim djelovanjem, te se ovdje očekivao veći broj nalaza. Na samoj površini u SJ 1 koji se sastojao od tankog crnog humusnog sloja debelog oko 5 cm, nađeno je nekoliko ulomaka prapovijesne keramike. U SJ 2, žućkastom tvrdom glinastom sloju debelom oko 15 cm, koji se nalazi ispod, nije nađen ni jedan nalaz, kao ni u SJ 3, sivom tvrdom sloju koji je vjerojatno predzdravica. SJ 4 koja sastoji se od izuzetno tvrde sive gline, predstavlja zdravicu, te je označila i završetak radova u sondi 4, nakon čega je sonda zatrpana.

Sonda 5 otvorena je oko 25 m južno od sonde 1, i neposredno južno od opkopa, na blagoj kosini koja pada prema jugu. Na površini se javlja tanki crni humusni sloj, SJ 1, te se već ovdje nalazila veća količina pretežno prapovijesnog keramičkog materijala, no nađen je i veći broj litičkih odbojaka. SJ 2 koji se nalazi ispod, a koji se sastoji od žućkasto-smeđe polutvrde zemlje, također sadrži veću količinu nalaza, od kojih se ističe i par dijagnostičkih ulomaka koji dio nalaza mogu datirati u kasno brončano doba, no većinom se radi o pomiješanom materijalu. Ispod njega se u većem dijelu sonde nalazi SJ 3, osim u istočnom dijelu gdje je u SJ 3 ukopan SJ 4 koji se također nalazi ispod SJ 2. SJ 4 je pjeskoviti žuti tvrdi

sloj s puno oblutaka, te je također sadržavao veliku količinu pretežito prapovijesnog materijala. SJ 3 sastoji se od svijetlosmeđe, polutvrde zemlje, a u njemu se nalazi sličan materijal kao u prethodnom sloju. Ispod se preko cijele površine sonde prostire SJ 5 - sloj tamnosmeđe do crne zemlje s manjim ulomcima lijepa. Ovaj sloj je bio izuzetno bogat keramičkim nalazima, no i ovdje se radi o poremećenom sloju koji većinom sadrži pomiješani željeznodobni materijal, uz sporadične nalaze moguće rimske i srednjovjekovne keramike. Također je nađeno i nekoliko metalnih nalaza te također nalaze troske.

SJ 6, koji je smješten ispod njega, te se isto tako proteže po cijeloj površini sonde, sadrži zemlju slične boje, no i jako veliku količinu većih ulomaka kućnog lijepa. Također je jako bogat keramičkim materijalom, no čini se da najviše prevladava željeznodobna keramika, te se na većini ulomka keramike mogu vidjeti tragovi sekundarnog gorenja. I u ovom sloju nađen je manji broj nalaza metalne troske. No zanimljivo je napomenuti da kao ni u prethodnim slojevima u ovoj sondi nije nađen ni jedan uzorak kostiju. Ispod SJ 6 nalazi se u južnom dijelu sonde SJ 7, kompaktni sloj zapečenih komada kućnog lijepa u kojem su vidljivi otisci pruća i greda, a sporadično se vide i veliki ulomci keramičkih posuda. U sjevernom se djelu sonde nalazi SJ 8, tvrdi sivi sloj s većim i manjim ulomcima lijepa, koji se vjerojatno povlači pod SJ 7. Kako bi se dobila što jasnija situacija navedenih slojeva, odlučeno je u dogovoru s Krešimirom Ragužem iz Konzervatorskog odjela iz Karlovca da se u ovoj kampanji prestane s danjih istraživanjem, a nakon što se radovi u budućnosti nastave, sonda dodatno proširi kako bi se istražio što veći dio ove strukture. Stoga je sonda prekrivena geotekstilom te zatrpana zemljom kako bi slojevi ostali zaštićeni do nastavka istraživanja.

U sondi 3, iz slojeva koji vjerojatno nisu poremećeni, uzeta su 4 uzoraka kostiju, te su poslani na Institut Ruđer Bošković, kako bi se izvršila priprema uzoraka za radiokarbonsku AMS datacija, koja je izvršena na University of Georgia, Athens, u SAD-u. Rezultate ¹⁴C datacija donosimo u idućem poglavlju.

Osim samih fizičkih radova na iskapanju, vršeni su i dokumentacijski radovi tijekom cijelog vremena trajanja istraživanja. Svi su nalazi i strukture upisane u odgovarajuće formule, a svaka je struktura i fotografirana. Nalazi su nakon završetka iskapanja u prostorijama Zavičajnog muzeja Ozalj očišćeni od zemlje te dodatno pregledani i razdvojeni u određene kategorije. Isto tako pojedine strukture na lokalitetu su snimljene i totalnom geodetskom stanicom kako bi poslije mogle biti nacrtane pomoću CAD programa. Sama istraživanja su također bila i medijski popraćena, te je prilog o njima objavljen na TV kanalu i online na portalu TV Trend.

REZULTATI ISTRAŽIVANJA I VALORIZACIJA NALAZIŠTA

Ovogodišnjim istraživanjima prikupljen je veliki broj arheoloških nalaza. Nažalost, radi se većinom o pomiješanom materijalu, koji sadrži relativno mali broj dijagnostičkih nalaza. Ipak, manji dio materijala je moguće razdvojiti u nekoliko horizonata:

Eneolitički horizont (?)

Među pomiješanim keramičkim materijalom nađenim u slojevima SJ 5-9, nekoliko ulomaka se ističe. Radi se ulomcima manjih dimenzija ukrašenih paralelnim linijama izvedenih duborezom, te mrežastim ukrasom. Površine ove keramike su crne boje, fino polirane, s tamnim presjekom, dok njihove oblike nije moguće utvrditi zbog fragmentiranosti nalaza. Ovom horizontu može se možda pribrojati i dio nalaza litičkih odbojaka, kao i kamenih žrvnjeva te keramičkih pršljena za tkalački stan. Treba i posebno izdvojiti ulomak pintadere, to jest cilindričnog pečata sličan onomu nađenom nedavno tijekom istraživanja naselja lendelske i lasinjske kulture iznad špilje Vrlovka. S obzirom na to da gradinski tip naselja tijekom eneolitika nije nepoznat pojam, pogotovo ako uzmemo u obzir obližnji Ozalj, lako je moguće i ovdje pretpostaviti postojanje jednog takvog naselja. Jeli već tad došlo do utvrđivanja opkopima, nije za sada poznato. Ipak, do nastavka daljnjih istraživanja i sigurnijih rezultata, ovaj se horizont može smatrati uglavnom hipotetskim.

Kasnobrončanodobni horizont

Iz vremena kasnog brončanog doba kojeg obilježava Kulture polja sa žarama, za sada je moguće utvrditi samo sporadične nalaze. To su u prvom redu ulomci keramike izvedeni tankim urezivanjem. Ovdje se posebno ističu ukrasi s motivima šrafiranih trokuta. Oba ulomka s ovim ukrasom pripadaju plitkih posudi s uvučenim rubom. Površine stijenki kod jedne posude su bile crne, dok je drugi ulomak sekundarno oksidiran. Ovom horizontu bi se mogli pripisati zdjele s kaneliranim obodom, posude s ukrasom kaneliranih girlandi te nalazi djela posuda s crnom poliranom stjenkom, pogotovo jedan fasetirani ulomak. Slična keramika prisutna je na ostalim gradinskim naseljima Pokuplja kao što su Dubovac (Čučković; Čučković, 2011: 73-81), Barilović – Stari grad (Čataj 2014: 59-62), Kiringrad (Balen – Letunić, 1987), Sisak – Pogorelec (Drnić, 2018:130), Crkvišće – Bukovlje (Kudelić et al., 2020) i Belaj (Majnarić-Pandžić, 1986: 29-33). Naseljavanje ovih lokaliteta datira se u

kasniju fazu Kulture polja sa žarama, točnije u Ha B stupanj, te bi se stoga i brončanodobni horizont na Kirinščaku mogao datirati u isto vrijeme. Ta pretpostavka je navođena i ranije u literaturi (Drnić, 2018: 243; Hršak, 2002: 19-21), a moguća je i zbog postojanja paljevinskog groblja u Treščerovcu (Ljubić, 1885), koje je smješteno odmah nasuprot Kirinščaka na desnoj obali Kupe. Stoga je moguće da je Treščerovac služio kao groblje gradinskog naselja, od kojeg je bio odvojen rijekom, kao granicom između svijeta živih i svijeta mrtvih. S obzirom na to da se paljevinsko groblje datira u IV. fazu Kulture polja sa žarama, tj. u X. ili IX. st. pr. Kr., za pretpostaviti je istu dataciju i za ovaj položaj.

Stariježeljeznodobni horizont

Najviše pronađenih nalaza se može definirati kao stariježeljeznodobni, te su najčešći u sloju SJ 6 u sondi 5, u kojem su nađeni veliki komadi kućnog lijepa. Većina keramičkih ulomaka je sekundarno gorjelo, to jest sekundarno su oksidirani što se očituje u trošnoj crvenkastoj, ponekad raspucanoj površini stijenke. Keramika najčešće sadržava organske primjese, dok im je presjek crvene boje. Najviše ulomaka pripada uporabnoj keramici, a to su veće zatvorene posude, debljih stijenki, blago zaobljene, s blago uvučenim ili blago izvijenim obodom, koje su vjerojatno imale funkciju lonaca za pripremu hrane. Zastupljen je manji broj ulomaka velikih posuda debelih stijenki za skladištenje hrane, kao i posuda tankih stijenki, uglavnom zdjela s uvučenim obodom. Posude najčešće imaju ručke okruglog presjeka, a česte su i jezičaste drške, nešto su rjeđe zastupljene lunulaste drške, dok je nađen i jedan ulomak posude s dugmetastom drškom. Keramika je najčešće ukrašena horizontalnim plastičnim rebrima, najčešće s otiscima prstiju ili metopno podijeljenima. Paralele za slične keramičke forme i ukrase mogu se naći na gradinama na širem području. To su u prvom redu Dubovac (Čučković; Čučković, 2011: 81-86), Crkvišće – Bukovlje (Kudelić et al., 2020), Kiringrad (Balen – Letunić, 1987), Sisak – Pogorelec (Drnić, 2018: 130-132) i Klinac (Majnarić – Pandžić, 1986: 34-37).

Među keramikom se ističu i dva ulomka koja su vjerojatno pripadali tzv. prijenosnim žrtvenicima, iako se možda radi o nekim drugim predmetima za sada nepoznate namjene. Jedan se nalazi na niskoj nozi te je ukrašen s dubokim urezima, dok je drugi koji ima ravno dno, ukrašen valovitim linijama koje su možda predstavljale neki figuralni prikaz. Izuzetne nalaze predstavljaju i ulomci protoma u obliku glava bovida koje su se nalazile na ručkama, te mogu barem dio keramike datirati u kasnohalštatski period. Ipak najznačajniji nalaz predstavlja SJ 7 u sondi 5, zapečeni kompaktni sloj kućnog lijepa koji predstavlja ostatke objekta. Naravno, zbog relativno malih dimenzija sonde, teško je išta više reći o funkciji

spomenute strukture, no moguće da se radi o izgorjelom ostatku zidova i podova nastambe koja je služila za stanovanje. Također je teško reći više o njenim dimenzijama, budući da je zapravo pronađen samo njen sjeverni rub u širini od oko 1 metra, tako da je potrebno pričekati nastavak istraživanja. Sve u svemu, ovi nalazi govore o postojanju gradinskog naselja koje se veže na kontinuitet iz kasnog brončanog doba, a što je vidljivo i na većini gradinskih naselja šireg karlovačkog područja.

Mladežželjznodobni i rimski horizont

Nesumnjivo je prirodni položaj ove uzvisine bio zanimljiv kao strateška lokacija i tijekom razdoblja mlađeg željeznog doba, što se i pokazuje u nalazima tragova latenske kulture. Ovo razdoblje traje od 4. st. Pr. Kr. do potpadanja Panonije pod rimsku vlast početkom 1. st. Nalazi iz ovog horizonta se većinom nalaze u SJ 5 u sondi 5, iako ih nalazimo i u ostalim stratigrafskim jedinicama. Ovdje valja istaknuti ulomke keramike finije teksture, rađene na lončarskom kolu. Površina stijenki je svijetlosive boje, također sive u presjeku, a napravljene su od pročišćene gline te se lako “osipa”. Od oblika ove vrste keramike, najčešće su posude s izvijenim rubovima, bez ukrasa, no tijelo posude je često profilirano. Većina ostale keramike iz ovog horizonta je crne ili crvenkaste boje s crnim presjekom, a sadrže i organske i anorganske primjese. Od oblika koje je moguće prepoznati s obzirom na veliku fragmentaciju, uočavaju se najčešće veće uporabne posude s izvijenim rubom. Od ukrasa je najviše prisutan češljasti ukras, koji se najčešće povezuje s latenskom kulturom, ali se nastavlja koristiti i dalje u 1. i 2. st., pa i kasnije. Pogotovo je zanimljiv ulomak keramike s češljastim ukrasom presvučen grafitom, što je također jedna od karakteristika latenske keramike. Najbliže paralele za ovaj keramički materijal nalazimo na lokalitetu Sisak – Pogorelec (Drnić, 2018: 132-137) te na položaju Grič kod Sv. Marije Okičke (Ložnjak, 2002: 318-319). Moguće je da se život na ovom položaju nastavio i nakon dolaska rimske vlasti, te je stanovništvo, s obzirom na to da se radi o ruralnoj sredini udaljenoj od urbanih centara, nastavilo njegovati isti način života koji se očituje i u keramici. To se očituje i u mogućoj rimskoj keramici, koja je napravljena od fine pročišćene gline, dobro pečena te crvena u presjeku, s površinama crvene ili crne boje. Posebno ovdje valja spomenuti i ulomak keramike čija je unutarnja stjenka prekrivena sa zelenkastom glazurom koja sadrži “mjehuriće” te se vjerojatno radi o rimskoj glazuri. Ovom horizontu također treba pripisati i ulomke zelenkastog, najvjerojatnije antičkog stakla te rub grlića male staklene bočice. Nalazi metalnih predmeta poput čavli se također mogu pripisati ovom periodu s obzirom na to da su

nađeni gotovo isključivo u SJ 5, dok nalazi troske u istom sloju govore o određenoj metalurškoj djelatnosti.

Srednjovjekovni horizont

Izuzetni strateški položaj lokaliteta se koristio i tijekom srednjeg vijeka, vjerojatno u fortifikacijske svrhe. Iz ovog horizonta pripada i svih četiri uzoraka koji su radiokarbonski datirani, te je stoga moguće preciznije kronološki ga odrediti. Ali nažalost ukazuje i na to da su slojevi na vršnom dijelu lokaliteta poremećeni s obzirom na to da su ovakvi mlađi datumi dobiveni čak i u slojevima s prapovijesnim materijalom. Na ovom dijelu lokaliteta, u sondi 3, je nađeno i najviše srednjovjekovnih nalaza. Srednjovjekovna keramike odlikuje stjenkama s velikim brojem anorganskih primjesa u obliku kvarcnih kamenčića i pijeska. Površine stjenki su bež, oker, svijetlosivih i tamnosivih tonova, dok je presjek najčešće svijetle oker boje. Što se oblika tiče, radi se pretežno o trbušastim posudama relativno tankih stijenki s izvučenim rubovima jednostavne profilacije. Ulomci su većinom neukrašeni, a od ukrasa su prisutne jednostavne vodoravne linije i ukrasi nizom vertikalnih kvadratnih točki izvedenih kotačićem. No posebno se ističu ulomci keramike s ukrasom valovnice, što ukazuje na korištenje ovog mjesta još u ranom srednjem vijeku. Dio je materijala sličan onome s nalazišta Ledine kod Torčeca (Sekelj Ivančanin et al., 2005), te se stoga može datirati u 2. polovinu 10. i 11. st. Ovakvu dataciju potvrđuje i rezultat datiranja uzorka U-2 iz SJ 6, koji se kronološki najvjerojatnije može smjestiti između 1046. i 1085. godine, Stoga je moguće pretpostaviti da je u to vrijeme na ovom položaju vjerojatno postojalo naselje ili manja utvrda, a prapovijesni opkopi su tada iskorišteni u obrambene svrhe. Postojanje gradišta iz doba prije tatarske provale, zbog karakterističnog položaja na prirodnoj strmini i izduženog oblika, također pretpostavlja i Zorislav Horvat (Horvat, 2014: 61).

Najzanimljiviji nalaz iz srednjovjekovnog horizonta je nesumnjivo nalaz kovanog novca koji je nađen u komadu žbuke u SJ 4. Novac je kovan u vrijeme Bertholda IV (1184.-1204.), meranskog vojvode, u današnjem Slovenj Gradecu, te se na aversu nalazi prikaz vladara, a na reversu utvrde s dvije kule (Krauland, 2009: 183). Novac pripada tipu frizatika, tj. frizaških feninga, koje odlikuje velika kvaliteta srebra kakav je i ovaj primjerak. Ovaj nalaz može ukazivati na trgovinske veze prema zapadnoalpskom području. No također zbog konteksta nalaza, ovaj je nalaz dokaz za gradnju zidanog, vjerojatno fortifikacijskog objekta, na najvišem dijelu uzvisine krajem 12. ili početkom 13. st. Postojanje ljudske aktivnosti u 13. st. potvrđuju i datumi dobiveni na uzorcima U-6 iz SJ 8 i U-9 iz SJ 9 sonde 3, koji najvjerojatnije iznose vrijeme između 1256. i 1275. odnosno 1229. i 1248. godine.

Ako pogledamo sam toponim položaja, možemo pretpostaviti i postojanje druge vrste građevine. Naime, toponimi Kirin, Kerin, Kirinac itd. vjerojatno dolaze od naziva Sv. Kvirin (Skok, 1972: 84), stoga je moguće i ovdje riječ o tom slučaju, te je moguće pretpostaviti postojanje crkve posvećenu ovom svecu. Koja god je bila njena funkcija, ova je građevina vjerojatno kratko vrijeme bila u upotrebi, budući da se već 1316. godine ovaj položaj spominje pod nazivom "Gradišće" što ukazuje na napuštenu ruševinu. Najmlađi datum dobiven ¹⁴C datacijom, 1302.-1321. godina, poklapa se djelomično s ovim podatkom. Iz kasnijeg vremena osim sporadičnih nalaza, ne postoje tragovi korištenja ovog položaja.

ZAKLJUČAK

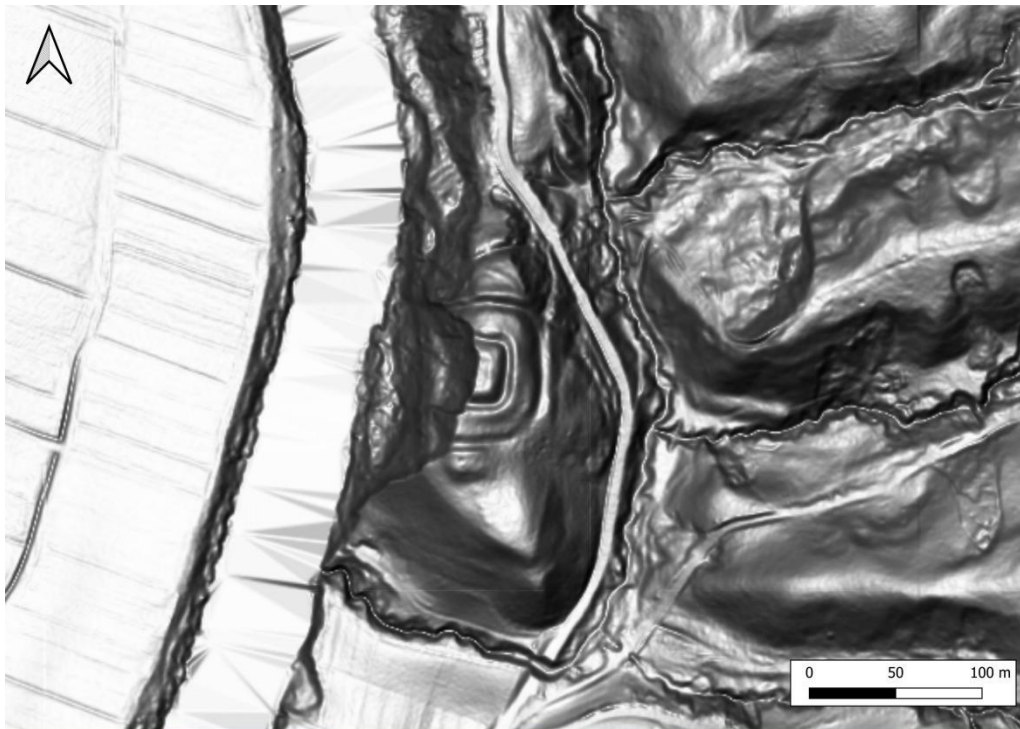
Ovogodišnja arheološka istraživanja na gradini Kirinšćak utvrdila su prisutnost mogućeg eneolitičkog, te stariježeljeznodobnog, mladeželjeznodobno-antičkog te rano i kasnosrednjovjekovnog horizonta na ovom nalazištu. Stoga je moguće govoriti o kontinuitetu korištenja ovog mjesta, s većim ili manjim prekidima. Na žalost ¹⁴C datacije se odnose samo na srednji vijek, tako kronološka sekvenca nije dobro poznata za starija razdoblja, vjerojatno iz razloga što koštani uzorci nisu ostali sačuvani zbog sastava tla. No ipak vjerujemo da će boljem poznavanju kronologije pridonijeti i nastavak iskapanja. Sonda 5 pokazala kao najzanimljivija te najbogatija nalazima, i za očekivati je postojanje starijih slojeva ispod zagorenog stariježeljeznodobnog sloja SJ 7. Trenutno je ovaj sloj prekriven geotekstilom i konzerviran, no u planu je da se nakon nastavka iskapanja sonda 5 proširi, kako bi se obuhvatio veći prostor i dobio bolji uvid u ovu strukturu. Vršni dio lokaliteta, gdje se nalazi sonda 3, također je iznjedrio zanimljive nalaze, no suprotno očekivanjima, ovdje je nađeno puno manji broj nalaza te su također utvrđeni poremećaji slojeva. Za prostor južnog platoa nije još poznata funkcija, kao što nije moguće utvrditi razlog gotovo potpunom nedostatku kulturnog sloja u sondi 4. Razlog može biti korištenje prostora isključivo za držanje stoke, ili u niveliranju površine u recentnijim razdobljima radi poljoprivrednih aktivnost. No potrebna su šira arheološka istraživanja budući da je istražen jako mali dio prostora. Boljem poznavanju ovog lokaliteta također bi pridonijelo i iskapanje rovova kroz bedeme i opkope, čime bi bilo moguće datirati spomenute strukture.

Iako smo tek na početku istraživanja ovog nalazišta, ova iskapanja su i nastavak istraživanja provedenim prethodne godine s dvije probne sonde na vršnom dijelu uzvisine, u kojima je nađen materijal starijeg i mlađeg željeznog doba. Potrebno je napomenuti da je tijekom istih istraživanja, tijekom pregleda njive na kč 1179/1 KO Zorkovac, koja se nalazi s

južne strane Kirinščaka i povremenog potoka, nađen velik broj ulomaka prapovijesne keramike. To govori u prilog tome da se lokalitet prostirao i izvan granica same gradine, no za sada nije moguće kronološki utvrditi razdoblje u kojem se to dogodilo zbog nedostatka dijagnostičkih nalaza. Nesumnjivo je ovaj lokalitet predstavljao važno mjesto, ne samo zbog smještaja na strmoj uzvisini koja je pružala zaklon tijekom nemirnih razdoblja, nego i zbog smještaja na važnom komunikacijskom putu koji je uzduž Kupe povezivao Prigorje i Pokuplje s Belom Krajinom. Stoga su potrebna daljnja istraživanja ne samog položaja Kirinščak nego i bliže okolice, kako bi se dobila kompletnija slika o prirodi ovog zanimljivog lokaliteta a time i prošlosti karlovačkog Pokuplja.

Miroslav Razum
Arheolog i dokumentarist

IZBOR FOTOGRAFIJA

LIDAR snimka lokaliteta

Položaj sonde 3 prije početka istraživanja i pogled prema istoku na prapovijesni opkop

Položaj sonde 5 prije početka istraživanja i pogled prema jugozapadu na prapovijesni opkop i nasip

Istraživanje sonde 3

Istraživanje sonde 5

Ulomak keramičke cilindrične pintadere

Ulomak pokretnog žrtvenika

Nalaz kasnohalštatske ručke sa životinjskom protomom

Nalaz novca Bertholda IV (1184. - 1204.)

Završna situacija u sondi 5 i ostaci prapovijesne kuće (SJ 7 i 8)

Završna situacija u sondi 3

Sušenje nalaza keramike nakon čišćenja

1.3. Darovanje

U 2024. godini darovani su Zavičajnom muzeju Ozalj uglavnom predmeti za etnografsku (25 predmeta) i kulturno povijesnu zbirku (31 predmet). Uz to darovane su muzeju 4 fotografije i 25 dokumenata.

1.4. Nasljeđivanje

U 2024. godini Zavičajni muzej Ozalj nije naslijedio predmete od drugih vlasnika-

1.5. Zamjena

U 2024. godini Zavičajni muzej Ozalj nije imao zamjenu predmeta.

1.6. Ustupanje

U 2024. godini Zavičajni muzej Ozalj nije ustupao predmete iz svojih zbirki.

1.7. Ostalo

Kroz održanu likovnu koloniju akvarela 29. lipnja 2024. Zavičajni muzej Ozalj obogatio je svoju Galerijsku zbirku za 16 radova sljedećih autora: Zvezdana Bukovčan, Katarina Pisačić, Vesna Gužvinec, Zlatko Kapusta, Mira Stepinac, Duško Rupčić, Elizabeta Bukovac Basar.

2. ZAŠTITA

2.1. Preventivna zaštita

U Etno parku Ozalj tijekom 2024. godine nisu provedeni zaštitni radovi, ali je prijavljen program prema Ministarstvu kulture i medija Republike Hrvatske za popravak *škopnatih krovova* u 2025. Tijekom 2022. završeno je idejno rješenje uređenja Etno parka Ozalj, te je u dogovoru s Gradom Ozljem i HEP-om izvršeno izmještanje dalekovoda koji prolazi preko Etno parka što je daljnji uvjet za izradu glavnog projekta i ishođenje građevinske dozvole.

2.2. Konzervacija

Preliminarna konzervatorsko restauratorska istraživanja i zaštita napravljena je na 30 predmeta izrađenih od željeza, bakrenih slitina i srebra pronađenih arheološkim istraživanjima u Starom gradu Ozlju 2024. Radove je proveo Arheološki muzej u Zagrebu.

2.3. Restauracija (*izvođači radova: vlastita radionica/ vanjski suradnici*)

Tijekom 2024. izvršeni su restauracijski radovi na slikama Slave Raškaj. Iz našeg fundusa restaurirano je 5 akvarela Slave Raškaj (*Cesta prema groblju, Stari grad Ozalj, Cvijeće 1897., Kamena kuća i Put u planinama*). Ove akvarele koji su bili u najlošijem stanju restaurirao je S-ART, obrt za umjetničko stvaralaštvo – Dubrovnik, konzervatorski i restauratorski poslovi vl. Samir Serhatlić, konzervator-restaurator savjetnik. Također su restaurirana i tri crteža Slave Raškaj (*Vjera, ufanje i ljubav, Portret djevojke i Četiri tulipana*). Njihovu restauraciju radila je Sanja Serhatlić, konzervator- restaurator savjetnik sukladno konzervatorskim uvjetima. Slike su restaurirane i ponovno vraćene u stalni postav odnosno muzejsko spremište (nisu sve uključene u stalni postav muzeja).

2.4. Ostalo

Tekstilni predmeti Sakralne zbirke i Etnografske zbirke građe su redovito pregledavani i zamotani su u beskiselinsku foliju, dok je veći broj slika, dokumenta i fotografija iz Dokumentarne zbirke, Zbirke Fotografija i Kulturno – povijesne zbirke zamotano u zaštitni papir melinex. Odvlaživačima se kontrolira vlažnost zraka ispod 60% u prostorima muzeja, galerije i depoima. Dio arheološke građe pohranjen je u spremištu na adresi Kurilovac 1, jer u prostoru Starog grada Ozlja više nemamo mjesta za adekvatno pohranjivanje novih predmeta.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

Inventarna knjiga Zavičajnog muzeja Ozalj završava s rednim brojem 4318 gdje su podaci obrađeni klasično. Klasična obrada podataka je i kod inventarnih kartica, gdje se uz podatke nalazi i slika predmeta.

Podaci o predmetima vode se i računalno u M++ programu gdje je ukupno obrađeno 5693 zapisa i to po zbirkama kako slijedi:

- Arheološka zbirka 577 zapisa
- Etnografska zbirka 1340 zapis
- Galerija slika 817 zapisa
- Kulturno povijesna zbirka 1375 zapisa
- Sakralna zbirka 170 zapisa
- Zbirka dokumenata 964 zapisa
- Zbirka fotografija 450 zapis

Ukupan broj muzejskih predmeta u svim zbirkama sa svim podgrupama i dijelovima je 26265.

3.2. Katalog muzejskih predmeta

Katalog muzejskih predmeta postoji u računalnom programu M++ muzejske građe, dakle u digitalnom obliku uz odgovarajuću fotodokumentaciju za svih 7 muzejskih zbirki.

3.3. Fototeka

Tijekom pregleda i/ili revizije građe fotografiraju se predmeti koji nemaju adekvatnu sliku uz inventarnu karticu, a fototeka je obogaćena i fotografijama brojnih događanja u Zavičajnom muzeju Ozalj i Starom gradu Ozlju. Fotografije događanja nisu inventarizirane, razvrstane su po temama ili godinama snimanja.

3.4. Dijateka

Zavičajni muzej Ozalj nema dijateku.

3.5. Videoteka

Zavičajni muzej Ozalj pohranjuje sve videozapise vezane uz muzej, ali oni trenutno nisu organizirani u videoteku.

3.6. Hemeroteka

Praćenjem dnevnih i tjednih tiskovina hemeroteka je obogaćena člancima vezanim uz Grad Ozalj, kao i člancima vezanim uz rad Zavičajnog muzeja. Glavnina članaka prikupljena je iz: *Karlovački tjednik* (29), *Vijenac* (1). Zavičajni muzej Ozalj posjeduje značajnu količinu materijala poput plakata, kalendara i novinskih članaka koji su na bilo koji način vezani uz Ozalj. Skupljena građa se pohranjuje, te se obrađuje i popisuje.

3.7. Planoteka i fond dokumentacijskih crteža

Zavičajni muzej Ozalj nema planoteku i fond dokumentacijskih crteža.

3.8. Stručni arhiv

Stručni arhiv Zavičajnog muzeja Ozalj sadrži: Revizijske zapisnike, Evidenciju o konzervatorsko – restauratorskim postupcima, Knjigu evidencije o izložbama, Evidenciju

muzejskih izdanja, Arhivu vezanu uz obnovu Starog grada Ozlja, Arhiv vezan uz arheološka istraživanja.

3.9. Ostalo

Zavičajni muzej Ozalj vodi:

Evidenciju o pedagoškoj djelatnosti i broju posjetitelja

Evidenciju o marketingu i odnosima s javnošću

4. KNJIŽNICA

4.1. Nabava (*razmjena, dar, kupnja, muzejska izdanja*)

Tijekom 2024. godine knjižni fond Zavičajnog muzeja Ozalj povećao se za 172 izdanja. Izdanja su nabavljena na sljedeći način:

razmjena: 85,

dar: 55,

kupnja: 11,

muzejska izdanja: 21.

4.2. Stručna obrada knjižničkog fonda

Knjižna građa upisana je u Knjigu inventara knjiga knjižnice Zavičajnog muzeja Ozalj i vodi se klasično. Posljednji upisani broj u 2024. godini je 4261.

Dio građe razdvajanjem Pučkog otvorenog učilišta 2007. godine na Zavičajni muzej Ozalj i Gradsku knjižnicu Ivana Belostenca prešlo je u vlasništvo knjižnice, knjižnici je predan popis izdanja za koje smatramo da bi ih mogli imati u svojoj evidenciji (razlika u reviziji od 157 knjiga), po očitovanju Gradske knjižnice i čitaonice Ivana Belostenca moći će se zaključiti točan obim knjižne građe muzeja.

Knjižnica se do danas po tom pitanju nije očitovala.

Stare knjige dio su Dokumentarne zbirke Zavičajnog muzeja Ozalj, te su uvedene u M++, obrađene i inventarizirane.

Krajem 2013. godine započelo se s upisivanjem knjižne građe u digitalnom obliku radi lakšeg pretraživanja; građa se upisuje u radni list programa Microsoft Excel. Do sada je na takav način upisano svih 4251 izdanja, odnosno 100 % ukupne građe! Knjižni fond u stalnom je porastu, te se novonabavljena izdanja redovno upisuju. Zavičajni muzej Ozalj s ovako velikim knjižnim fondom, stječe uvijete za osnivanje muzejske knjižnice, koja bi mogla biti dostupna kao studijska literatura, koja bi se koristila unutar prostora muzeja uz

nadzor stručnog muzejskog osoblja, što postavljamo kao jedan od razvojnih ciljeva muzeja u narednim godinama, koji se može ostvariti širenjem muzejskog prostora u najmu u Starom gradu ako to DBHZ dozvoli i zapošljavanjem novog stručnog osoblja.

4.3. Zaštita knjižnične građe

Knjižna građa koja je sastavni dio dokumentarne zbirke čuva se u adekvatnim uvjetima u muzejskom spremištu, no ostatak knjižne građe nema adekvatne uvjete čuvanja i pohrane zbog mikroklimatskih uvjeta u Starom gradu Ozlju. Plan je u sljedećim godinama nabaviti nove police i nove odvlaživače kako bi uvjeti čuvanja bili bolji.

4.4. Služba i usluge za korisnike

Tijekom 2024. knjižna građa posuđivana je brojnim korisnicima na upit, ukupno je posuđeno 26 različita naslova, uglavnom stručne literature (Slava Raškaj, Stari grad Ozalj [arhitektura, arheologija]), koju koriste studenti za izradu preddiplomskih, diplomskih i doktorskih radova, a građu koriste i stručnjaci i istraživači za stručne članke te stručne radove.

4.5. Ostalo (*izrada bibliografija, izdavačka djelatnost knjižnice i slično*)

Muzejska izdanja se redovito izmjenjuju sa srodnim muzejima te je to način na koji se generira i uobličuje knjižni fond muzeja. Nažalost nemamo zaposlenog knjižničara tako da poslove knjižničara obavljaju dokumentarist i muzejski pedagog.

5. STALNI POSTAV

Stalni postav Zavičajnog muzeja Ozalj ponovno je otvoren 29. travnja 2014. godine, nakon obnove prostora, uoči Dana grada Ozlja, te ga je do kraja 2014. godine posjetilo, zajedno sa galerijskim prostorom, oko 7000 ljudi. U 2016. godini ukupan broj posjetitelja Zavičajnog muzeja Ozalj i njegovih programa unutar Starog grada Ozlja došao je do 14461 osobe, a posjet stalnog postava muzeja do brojke od 10300 posjetitelja. U 2018. godini ukupan broj posjetitelja Zavičajnog muzeja Ozalj i njegovih programa unutar Starog grada Ozlja došao je do 16608 osoba, a posjet stalnog postava muzeja do brojke od 12295 posjetitelja. U 2019. godini muzej je posjetilo sveukupno sa svim događanjima, galerijom i stalnim postavom 15401 osoba. U 2020. godini muzej je posjetilo 3975 posjetitelja, što je prije svega rezultat pandemije virusa COVID-19 i mjera suzbijanja širenja zaraze. Najveći

broj posjetitelja stalnog postava u 2020. čine individualni odrasli gosti 2614. Kroz 2021. godinu muzej je posjetilo ukupno 6071 posjetitelj, od čega je 5533 osobe posjetilo stalni postav i galerijske izložbe dok je ostatak posjetitelja došao zbog ostalih muzejskih programa i aktivnosti. U 2022. godini muzej je posjetilo ukupno 11775 osoba, od čega se 9071 posjetitelj stalnog postava muzeja. U 2023. godini muzej je ukupno posjetilo 13720 posjetitelja, a od tog broja ukupno 10816 posjetitelja posjetilo je stalni postav muzeja. Kroz 2024. Godinu muzej je ukupno posjetilo 16680 posjetitelja, a od toga 11126 posjetitelja stalnog postava muzeja.

Promocija muzeja vrši se putem Internet stranice www.zmo.hr , Facebook, Instagram i Twitter profila, te turističkih online marketinških agencija. Grad Ozalj te lokalni mediji prate rad muzeja te oglašavaju događanja vezana uz muzej.

Naziv: Zavičajni muzej Ozalj

Autor muzejske koncepcije: dipl. arhitekt Željko Kovačić,

Izvođač radova: Baština d.o.o.

Priprema predmeta za stalni postav (obnova 2014): Stjepan Bezjak, kustos

Odobrenje i vođenje radova: v.d. ravnateljica Zavičajnog muzeja Ozalj Zdenka Stupić

Osnivač Zavičajnog muzeja Ozalj: Grad Ozalj

Površina: 380 metara kvadratnih stalnog postava (zajedno s galerijskim prostorom od 120 metara kvadratnih dobije se ukupni prostor od 550 metara kvadratnih)

Opseg: 725 eksponata

Zavičajni muzej Ozalj je smješten u Starom gradu Ozlju. Svojom građom obuhvaća povijest od 7.000 godina, koja se može pratiti putem pisane povijesti i arheoloških artefakata. U muzeju povijest započinje razdobljem mlađega kamenog doba, eneolitika, rimskog razdoblja i seobom naroda. Zatim je obuhvaćen rani srednji vijek i priča o velikim plemićkim obiteljima gdje se posebno ističu Frankopani i Zrinski te Ozaljski kulturni krug. Na zbirku oružja iz vremena kada su zadnji Zrinski ratovali s Turcima nastavlja se barokno razdoblje i povijest Družbe „Braća hrvatskoga zmaja“ koja 1928. godine postaje vlasnik starog grada Ozlja i oko 30-tih godina organiziraju muzejsku zbirku, kao svojevrzni „muzej u muzeju“. I naravno, poseban dio posvećen je Slavi Raškaj, ozaljskoj slikarici čiji akvareli predstavljaju najviši domet hrvatskog akvarelnog slikarstva krajem 19. i početkom 20.stoljeća. U povijesti ispričanoj po povijesnim cjelinama ističe se zavičajna povijest prezentirana do Prvog svjetskog rata, tj. do 1918. godine – priča o pavlinskom redu u samostanu u Sveticama, gradnja HE Ozalj pod nazivom „Munjara grada Karlovca“ iz 1908., gradnja željezničke pruge Karlovac – Ozalj – Bubnjarci – Metlika 1913., iseljavanje u SAD, školstvo...

6. STRUČNI RAD

6.1. Stručna obrada muzejske građe

Inventarizacija Zavičajnog muzeja Ozalj je službeno završena s danom 31. prosinca 2020. godine. Nova građa, prije svega arheološka i dokumentarna, koje ima najviše radi novih istraživanja, se sustavno obrađuje i potom je inventarizirana.

6.2. Identifikacija/Determinacija građe

Sva građa prilikom ulaska u muzej, a posebno ona arheološka prolazi kroz procese identifikacije, što je vidljivo i iz opisa arheoloških istraživanja, kako bi bio jasno odvojena važna građa za arheološku zbirku muzeja, a posebno ona za studijsku arheološku zbirku.

6.3. Revizija građe

Revizija muzejske građe provedena je zaključno s 31. prosinca 2020. Ravnatelj Zavičajnog muzeja Ozalj prihvatio je Zapisnik komisije o provedbi revizije muzejske građe Zavičajnog muzeja Ozalj Zaključkom od 4. siječnja 2021. Za 2025. godinu predviđena je redovna revizija muzejske građe zaključno s danom 31. prosinca 2025.

6.4. Ekspertize

Zavičajni muzej Ozalj nije provodio ekspertize u 2024. godini.

6.5. Posudbe i davanje na uvid

Sukladno upitu Velikog meštra Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“ prof. dr. sc. Mislava Grgića od dana 4. siječnja 2024. gospodin Ivica Glöckner preuzeo je projektnu dokumentaciju vezanu uz obnovu i sanaciju Starog grada Ozlja dana 12. siječnja 2024. Projektna dokumentacija koristila se za planiranje daljnje obnove kaštela. Trajanje posudbe je bilo je predviđeno do 22. ožujka 2024, no na ponovni upit Družbe i zahtjev za produženjem roka, produžila se posudba do 21. lipnja 2024. Za navedenu svrhu Družbi „Braća Hrvatskoga Zmaja“ posuđena je sljedeća građa:

1. Hortikulturalni projekt Ozalj Stari grad, srpanj 1978. (fascikal)
2. Glavni projekt električnih instalacija dvorca, srpanj 1978. (fascikal)
3. Glavni projekt vodovoda i kanalizacije dvorca, srpanj 1978. (fascikal)
4. Glavni projekt električne instalacije, kotlovnice i ventilacije, srpanj 1978. (fascikal)

5. Projekt kotlovnice, grijanja, ventilacije, vodovoda i kanalizacije u kotlovnici i kanalu. (pretovarna rampa- spremnik dvorac – Ozalj), srpanj 1978. (fascikal)
6. Dokumentacija sanacije grada Ozlja 1982.-1985. (RZH projekti) (arhivska kutija)
7. Stari grad Ozalj, Žitnica, 1992. (arhivska kutija)
8. Projekti Consalting Conex d.o.o. (arhivska kutija)
9. Adaptacija dvorca Ozalj 1997.-1998. (arhivska kutija)
10. Stari grad Ozalj, grupa radova, kapela 1998.-2000. (arhivska kutija)
11. Troškovnici za interventne i dodatne radove popravka 2006. (fascikal)
12. Bedemi, statička sanacija ulazne kule, postavljanje stuba i popravak krova istočnog krila 2006. (fascikal)
13. Projekt sanacije – južno krilo obnova krovništva (Stari grad Ozalj, prosinac 2006. (fascikal)

Arheologinji dr. sc. Snježani Schuster posuđeni su 22. ožujka 2024. predmeti pohranjeni u Zavičajnom muzeju Ozalj s arheološkog lokaliteta Ozalj - Stari grad zbog provedbe analiza na skeletnim ostacima radi znanstvenog istraživanja. Građa se odnosi na uzorke skeletnih ostataka dviju osoba koje su pronađene 1993. godine ispod poda romaničke kapele Starog grada Ozlja tijekom arheoloških istraživanja:

Grob 1

- 6 ulomka kostiju rebara
- 2 ulomka temporalne kosti
- 7 komada zubiju

Grob 2

- 1 ulomak temporalne kosti
- 4 komada zubiju
- 8 ulomaka kostiju rebara

Podatke analize dr. sc Snježana Schuster dostavit će prilikom povratka predmeta u Zavičajni muzej Ozalj. Očekivano trajanje provedbe analize je do rujna 2026.

6.6. Sudjelovanje na kongresima i savjetovanjima (sa izlaganjem, bez izlaganja)

U 2024. godini dokumentarist i arheolog muzeja Miroslav Razum sudjelovao je i izlagao na sljedećim kongresima:

- Prvi hrvatski speleoarheološki kongres, *Arheološka istraživanja u ozaljskoj špilji* Miroslav Razum
- 23. kongres europskog antropološkog društva, *Entering the Underworld by Archeology of the late Roman Buriales* Miroslav Razum (koautorstvo s Mariom Novakom i Marijom Carićem)

6.7. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika (u okviru muzejske djelatnosti)

- *Nove vizure – izložba ozaljskih likovnih amatera*; plakat, pozivnica, deplijan izložbe – Stjepan Bezjak
- *Deveta izložba čipke u Ozlju/ Night Lace Exhibition in Ozalj*; brošura, plakat, pozivnica izložbe – Stjepan Bezjak
- *Toplina dodira – izložba skulptura Zdenka Grgeljca*; katalog - predgovor, plakat, pozivnica izložbe – Stjepan Bezjak
- *Pejzaži iz snova – izložba pastela Željka Nemeca*; deplijan, plakat, pozivnica izložbe – Stjepan Bezjak
- *Raznolikost stvaranja – izložba likovne udruge Angelico '09*, deplijan, plakat, pozivnica izložbe – Stjepan Bezjak
- *1991.- izložba fotografija Zorana Filipovića*; pozivnica i plakat izložbe – Stjepan Bezjak
- *Slava Raškaj – ozaljska princeza akvarela (drugo dopunjeno izdanje)*; radni listić za djecu Stjepan Bezjak, Miroslav Razum
- *Noć tvrđava 2024.*; plakat, pozivnica – Stjepan Bezjak
- *Slaveni nekad i danas –okrugli stol*; plakat, pozivnica – Stjepan Bezjak
- *Vijenac*, književni list za umjetnost, kulturu i znanost, godište XXXII, broj 803-804, *Stota obljetnica rođenja kralja hrvatske operete Danija Šegine* Stjepan Bezjak, 19. prosinca 2024.

6.8. Stručno usavršavanje (tečajevi, seminari, studijska putovanja, specijalizacija, stručni ispiti)

U 2024. godini Stjepan Bezjak napredovao je u više stručno zvanje viši kustos sukladno rješenju Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske od 17. srpnja 2024. Svi

djelatnici muzeja redovito prisustvuju online radionicama u organizaciji MDC-a, i drugih institucija radi usavršavanja i stjecanja novih znanja i iskustava.

6.9. Stručna pomoć i konzultacije

Zavičajni muzej Ozalj provodi stručnu suradnju s MDC-om, muzejima, muzejskim društvima, Konzervatorskim odjelom Karlovac, Konzervatorskim odjelom Zagreb.

Također surađujemo i pomažemo brojnim drugim institucijama i udrugama:

- Stručna suradnja sa školom Slava Raškaj Ozalj, DND Ozalj, i Dječjim vrtićom Zvončić Ozalj u sklopu muzejsko-pedagoških aktivnosti
- Stručna pomoć KUD-u Ključ Trg
- Stručna pomoć ozaljskim likovnim amaterima
- Stručna pomoć studentima oko pisanja diplomskog i seminarskog rada, te pripremanja ispita
- Stručna suradnja s Knjižnicom i čitaonicom Ivana Belostenca Ozalj, Pučkim otvorenim učilištem Katarina Zrinska Ozalj, Ogrankom Matice hrvatske u Ozlju, Gradskim muzejom Karlovac, Gradskim muzejom Bjelovar.
- Stručna suradnja s Maticom hrvatskom i HAZU-om
- Suradnja sa PP Karlovački počasni vod ZNG 91' – brigadir u mir. Dubravko Halovanić
- Suradnja s pojedinim članovima Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“
- Konzultacije o umjetničkim djelima Slave Raškaj, i ostalim djelima i predmetima privatnih vlasnika.

6.10. Urednički poslovi, recenzije knjiga i članaka

U 2024. godini djelatnici Zavičajnog muzeja Ozalj nisu obavljali uredničke poslove, recenzije knjiga i članaka.

6.11. Djelovanje u strukovnim društvima

U 2024. godini djelatnici Zavičajnog muzeja Ozalj nisu imali značajnije poslove u strukovnim društvima.

6.12. Informatički poslovi muzeja (*kreiranje i održavanje web stranica, on-line baza podataka, digitalizacija građe i sl.*)

Muzej koristi programsku bazu podataka M++. Cilj je u narednim godinama prijeći na noviju programsku bazu.

Zbog nemogućnosti kupnje programa K++, knjižna građa upisuje se u Excel tablicu radi lakšeg pregleda građe.

Zavičajni muzej Ozalj aktivan je na društvenim mrežama Facebook, Instagram i Twitter.

Od 2022. muzej ima novu Internet stranicu <https://www.zmo.hr/>.

6.13. Ostalo

/

7. ZNANSTVENI RAD

7.1. Tema i nositelj projekta

U 2024. godini Zavičajni muzej Ozalj nije bio nositelj znanstvenih projekata

7.2. Publicirani radovi

Miroslav Razum: *Arheološka istraživanja na prostoru pavlinskog samostana u Sveticama*: Zbornik odsjeka za povijesne znanosti zavoda za povijesne i društvene znanosti HAZU, vol. 40, 2022, 103.-127.

7.3. Znanstveno usavršavanje (magisterij, doktorat)

U 2024. godini Zavičajni muzej Ozalj nije imao znanstvenih usavršavanja.

8. STRUČNI I ZNANSTVENI SKUPOVI I SEMINARI U ORGANIZACIJI I SUORGANIZACIJI MUZEJA

8.1. Znanstveni skupovi

U 2024. Godini Zavičajni muzej Ozalj nije organizirao znanstvene skupove.

8.2. Stručni skupovi

Naziv skupa: Slaveni nekad i danas

Tema: Percepcija Slavena kao jedinstvene etničke skupine od najeranijih početaka do današnjih dana.

Vrijeme održavanja: 12. travnja 2024. 10-14 sati

Mjesto održavanja: Zavičajni muzej Ozalj

Kratki opis: "Slaveni nekad i danas?" tema je skupa koji se održao u Ozlju, u Zavičajnom muzeju Ozalj u petak 12. travnja 2024. godine.

O Slavenima do danas postoji niz nepoznanica, ako ih promatramo kao jedinstvenu etničku i jezičnu skupinu naroda, te kroz ovaj okrugli stol željeli smo odgovoriti na pitanje kako su Slaveni bili percipirani nekad do 17 stoljeća, te kako su percipirani u današnje doba. Kakva je povijest, sadašnjost i budućnost Slavena na Balkanu i šire?

Uz održavanje okruglog stola prikazan je i dokumentarni film "The Glorious - a history of the Slavs". Riječ je o filmu o Slavenima, o njihovom nastanku i opstanku kroz povijest. Film posredno i neposredno odgovara na pitanje: „Tko su Slaveni?“

Ovaj okrugli stol zajednički su organizirali Zavičajni muzej Ozalj, ravnatelj Stjepan Bezjak (www.zmo.hr) i Red Africa Travel (Denis Hajdarbašić i Anita Barjaktarević) <https://redafrica-travel.com> .

SLAVENI

NEKAD I DANAS?

HEKAVI N IVHVCŠ

SLAVENI

NEKAD I DANAS?

HEKAVI N IVHVCŠ

From Sarajevo to Red Africa i Zavičajni muzej Ozalj organiziraju okrugli stol na temu "Slaveni nekad i danas?", koji će se održati u Ozlju, u Zavičajnom muzeju Ozalj 12. travnja 2024. godine.

Program okruglog stola:

10:00-10:15 Registracija i uvodna riječ mag. philol. croat. et hist. Stjepana Bezjaka

10:15-10:45 Pozdravni govor

10:45-12:00 Okrugli stol na temu "Slaveni, Nakad i danas" - prikazivanje isječaka iz filma "The Glorious-History of the Slavs"

12:00-12:30 Pauza

12:30-15:00 Nastavak okruglog stola na temu "Slaveni, Nakad i danas" - prikazivanje isječaka iz "The Glorious-History of the Slavs"

Za sudjelovanje na okruglom stolu molimo Vas da se prijavite na mail: muzoz@ka.t-com.hr

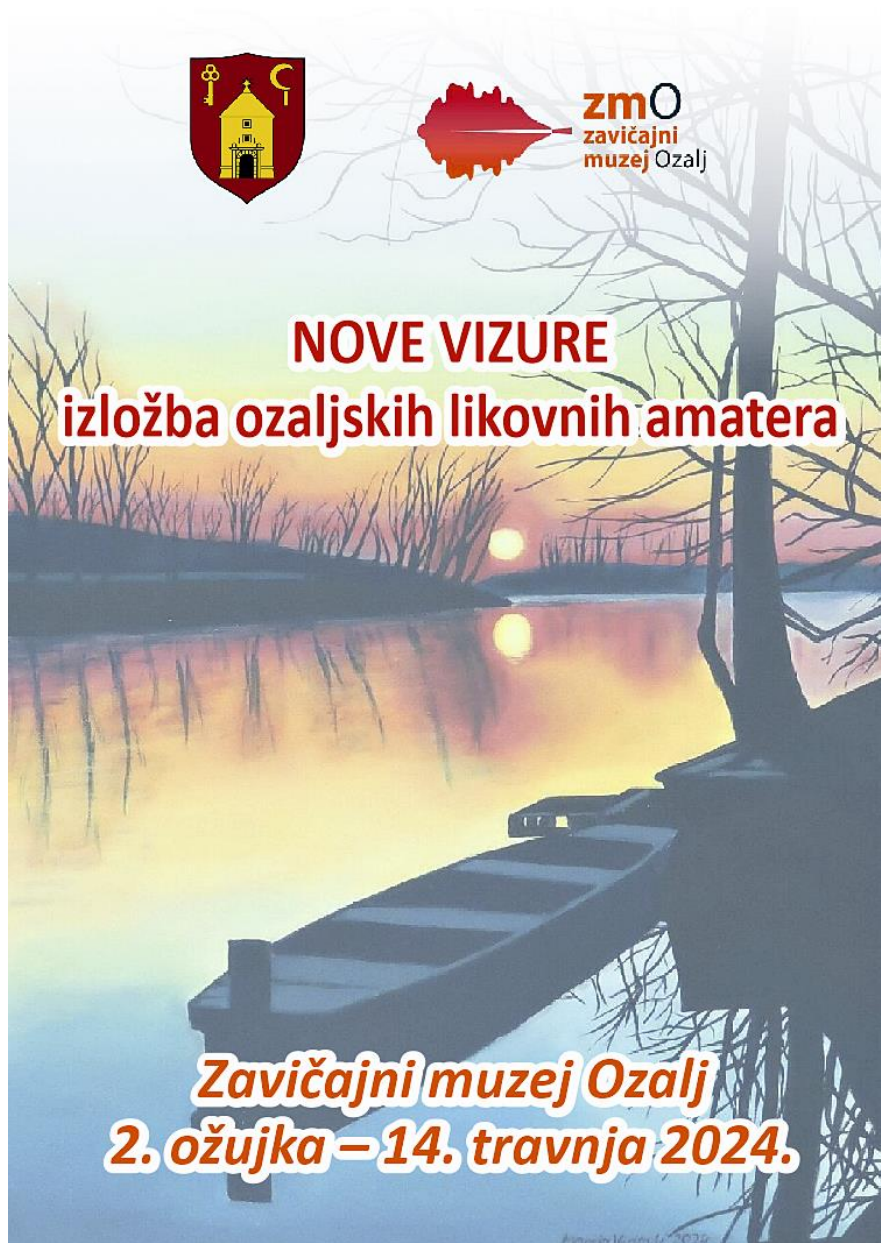

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

- Naziv izložbe: *Nove vizure – izložba ozaljskih likovnih amatera*
- Mjesto održavanja i prostor: Galerijski prostor Zavičajnog muzeja Ozalj
- Vrijeme trajanja: 2. ožujka 2024. do 14. travnja 2024.
- Autor(i) stručne koncepcije: Stjepan Bezjak
- Autor(i) likovnog postava: Stjepan Bezjak
- Opseg (broj eksponata): 118
- Web adresa: www.zmo.hr
- Vrsta: umjetnička, skupna

• Tema: U Mjesecu Slave Raškaj, 2024. godine vratili smo se izložbi ozaljskih likovnih amatera. Nakon što četiri godine nismo održavali izložbu, prvo radi COVID virusa, zatim radi radova na Starom gradu i posljedično tome zaostatku s planiranim galerijskim programom, vratili smo se izložbom *Nove vizure* na kojoj je sudjelovalo 20 autora. Velik odaziv na ovu izložbu posebno nas veseli jer se pokazuje da su autori stvarali bez obzira što nisu imali mogućnost pokazati svoje radove publici.

Izložba je donijela kao i uvijek velik broj različitih radova iz različitih umjetničkih pravaca. Tako su na izložbi bile izložene fotografije, slike (akvarel, ulje, akril, crtež, lavirani tuš) umjetnički nakit, lutke te razglednice i pjesme kao podsjetnik na prijašnja vremena i drugačiji način prezentiranja umjetničkih kolekcija. Autori na ovoj izložbi bili su i generacijski različiti, odnosno na izložbi je bilo autora koji su još osnovnoškolci i onih koji su tek u mirovini oživjeli svoju ljubav prema slikarstvu. Svima im je zajedničko da žive ili su motivirani Ozljem u svom radu. Ozalj je oduvijek bio mjesto koje svojom poviješću, baštinom, tradicijom i prirodnom ljepotom inspirira na stvaranje. Velik dio te inspiracije dolazi iz Starog grada Ozlja i/ili nasljeđa Slave Raškaj kojeg ponekad shvaćamo zdravo za gotovo, a ono nas iznova inspirira i tjera da se aktiviramo bez obzira na sve prepreke. Da bi u malom gradu kao što je Ozalj godinama bio prisutan i aktivan likovni amaterizam potrebno je i zajedništvo te komunikacija među njihovim članovima. To zajedništvo vidljivo je u generaciji predvođenom Mirom Stepinac, Borisom Kordićem, Đurđicom Gnjlac i Elizabetom Bukovac Basar, jer se čak i novi autori, koji su na početku svog likovnog puta na njihov rad se uvijek vraćaju. Neki autori grade svoj put, kao Marino Bakarić s portretima, Josip Stupić sa stripom *Čarobnjak iz Ozlja*, ili Antea Šoštarić s režiranim fotografijama.

Velik broj autora 2024. godine po prvi puta je izlagao na izložbi u galerijskom prostoru Zavičajnog muzeja Ozalj i nadamo se da će im to biti motivacija da dalje stvaraju i napreduju u svom radu. Glavni cilj ove izložbe bio je pokazati radove koji bi možda bez ove izložbe ostali nepoznati javnosti. Kako bi što veći broj publike posjetio ovu izložbu preselili smo je terminski iz prosinca u ožujak. Mjesec je to koji je posvećen našoj princezi akvarela Slavi Raškaj, da bi posjetitelji mogli u muzeju vidjeti Slavine radove, ali i ono što nastaje kao inspiracija mjestom gdje je ona živjela i stvarala. *Nove vizure* bio je naziv ove izložbe koja, pokazuje da likovni amaterizam nije ograničen u svom izričaju, već bogat i raznolik.

- Korisnici: šira javnost

- Naziv izložbe: ***Deveta izložba čipke u Ozlju/ Ninth Exhibition of Lace and Sprang in Ozalj***

- Mjesto održavanja i prostor: Galerijski prostor Zavičajnog muzeja Ozalj

- Vrijeme trajanja: 27. travnja 2024. do 9. lipnja 2024.

- Autor(i) stručne koncepcije: Stjepan Bezjak

- Autor(i) likovnog postava: Stjepan Bezjak

- Opseg (broj eksponata):

- Web adresa: www.zmo.hr

- Vrsta: umjetnička, skupna

- Tema: Devetom međunarodnom izložbom čipke u Ozlju približili smo se desetoj obljetnici izložbe koja je pomogla da se ozaljska *jalba* promovira zajedno s ostalim čipkama te da se pozicionira kao vrijedno nematerijalno kulturno dobro u Republici Hrvatskoj. Zahvaljujući ovoj izložbi naši gosti, koji dolaze u ozaljski kraj i Zavičajni muzej Ozalj, mogli su gotovo dva mjeseca uživati u rukotvorinama čipkarica iz cijele Hrvatske, a 2024. godine i iz Bugarske, Češke i Slovenije.

Deveta međunarodna izložba čipke u Ozlju

Republika Hrvatska
Ministarstvo kulture i medija
Republic of Croatia
Ministry of Culture and Media

KARLOVAČKA ŽUPANIJA

27.4. - 9.6.2024.

zmo zavičajni muzej Ozalj

Hvarska, lepoglavska i paška čipka predstavila se na izložbi tradicionalnim čipkarskim radovima i aplikacijama koje smo već imali priliku vidjeti, ali nas uvijek iznova oduševljava svojom elegancijom.

Isto bi se moglo reći i za *primoštensku čipku i sikirevačke motive* koji nas pak uvijek iznenade nekim novim motivom i predstave nešto što dosada u našem muzeju nije bilo prikazano. Dualnost *bjelovarske čipke*, koja se dijeli na čipku na drot i čipku na tkalačkom stanu pokazuje nam i dualnost između moderne primjene čipke i tradicionalnih čipkarskih postulata. Moderne čipkarske postulate i primjene (nakit) slijedi i *čunčana čipka iz Križevaca*. Na sličan način 2024. godine je predstavljena i naša *jalba*. Kroz tradicionalne oblike pokazali smo primjenu na opremi za kolijevku za djecu, a kroz modernije primjenu na odjeći za djecu, gdje male površine čipke doprinose dojmu elegancije i razigranosti.

Naši gosti iz Bugarske i Slovenije pokazali su svoje vrijedne i bogato izrađene čipkarske radove u tradicionalnom ruhu, dok su gošće iz Češke odlučile pokazati koliko kreativne s nakitom, ukrasima i torbama zapravo mogu biti. Naravno tehnika poput *spranga* omogućava veliku dozu kreativnosti i brojne mogućnosti primjene.

Svečanim zatvaranjem izložbe u 2024. godini najavili smo desetu jubilarnu izložbu u 2025. godini i okvirni program, kojim se nadamo dostojno obilježiti ovaj dugogodišnji izložbeni projekt i zahvaliti se svim čipkarskih središtima u Hrvatskoj i gostima iz drugih zemalja koji su pomogli da ova izložba čipke postane brend Ozlja i Karlovačke županije. Ova izložba ostvarena je uz potporu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Karlovačke županije i Grada Ozlja.

- Korisnici: šira javnost
- Naziv izložbe: ***Toplina dodira –izložba povodom 50 obljetnice stvaralaštva Zdenka Grgeljca***
- Mjesto održavanja i prostor: Galerijski prostor Zavičajnog muzeja Ozalj
- Vrijeme trajanja: 16. lipnja 2024. do 1. rujna 2024.
- Autor(i) stručne koncepcije: Stjepan Bezjak
- Autor(i) likovnog postava: Stjepan Bezjak
- Opseg (broj eksponata): 75 skulptura
- Web adresa: www.zmo.hr
- Vrsta: umjetnička, retrospektiva
- Tema: Kiparski rad Zdenka Grgeljca svojim opsegom i dugovječnošću jedan je od najjasnije definiranih kiparskih cjelina. Drvo kao materijal zbog svoje raznolikosti i raznovrsnosti daje veliku mogućnost primjene, taktilnu toplinu i nježnost. No stvoriti iz drveta vizualno jasan narativ je izuzetno teško postići. Skulpture s više likova gotovo su kadrovi kao iz filmskih scena, „fotografije“ koje su zamrznute u vremenu, poput nekih fotografija s početka 20 stoljeća. Izražajnost skulpture je kod Grgeljca svestremenska i kulturalno univerzalna. Poput likova u kiparskim ostvarenjima drevnih Inka, Maja ili budističkog svijeta, gdje svaki totem govori priču razumljivu i današnjem modernom čovjeku, skulpture Zdenka Grgeljca bile bi razumljive diljem našeg poznatog svijeta i u različitim vremenskim okvirima. To proizlazi iz prepoznatljivosti, prisnosti i topline kiparskog rada, skulpture same. To nije samo neka toplina koju dobijete dodirivanjem drveta, već toplina koju je sam autor prenio na svoje ostvarenje, odnosno preko drveta kao medija na konačnog recipijenta (publiku). Jasno omeđene, ali duge i oku ugodne oble linije dočaravaju mirnoću nekih prošlih vremena, kad je čovjek u životu i radu bio bliži čovjeku. Svaka skulptura trag je u vremenu i prostoru koju tehnološki čovjek današnjice možda neće

razumjeti radi njene umjerenosti, ali će kraj nje zasigurno zastati i promisliti i o drugačijim mogućnostima življenja.

Kako je Zavičajni muzej Ozalj već ranije imao prilike izlagati radove Zdenka Grgeljca veseli nas što smo u našem galerijskom prostoru Zavičajnog muzeja Ozalj mogli obilježiti 50. godišnjicu stvaralaštva samostalnom izložbom radova, koja je podsjetila na sve faze stvaranja autora i odala zasluženu počast neumornim rukama i stvaralačkom impulsu gospodina Grgeljca.

- Korisnici: šira javnost

- Naziv izložbe: *Pejzaži iz snova – izložba pastela Željka Nemeca*
- Mjesto održavanja i prostor: Galerijski prostor Zavičajnog muzeja Ozalj
- Vrijeme trajanja: 14. rujna 2024. do 3. studenog 2024.
- Autor(i) stručne koncepcije: Stjepan Bezjak
- Autor(i) likovnog postava: Stjepan Bezjak
- Opseg (broj eksponata): 28 pastela i 10 crteža
- Web adresa: www.zmo.hr
- Vrsta: umjetnička

• Tema: Sve one slike koje nam ostanu u duši, taj koloplet boja i oblika, poput nekog ludog kaleidoskopa koji se vrti u našoj glavi za autora Željka Nemeca je nezaobilazni motiv. Kada slika u prirodi pejzaž koji je pred njime će uvijek biti nužna interpretacija viđenoga. Slično kao kod Cezanneove čarobne planine koju je slikao nanovo i nanovo uvijek prelijepu i različitu, Nemeć stvara svoje pejzaže. Elementi pejzaža, brda, rijeke, polja i sela u daljini dijelovi su likovnosti kojima se može manipulirati beskrajno mnogo u bezbroj varijacija. Autor je htio da slike prikazane na ovoj izložbi budu baš to: svojevrsna likovna fuga, nešto što je samo naoko slično, ali ustvari uvijek novo i maštovito. Beskrajna polja i beskrajno nebo doneseni mekoćom pastela, slike koje djeluju pomalo akvarelistički i relativno veliki formati. Inspiracija autoru je pogled sa prozora, ali i prekrasni pejzaži koji okružuju Jaškovo mjestašće prepuno mira i harmonije u kojem se skrasio. Okoliš je ono što se autoru uvuklo u dušu i što mu je na prvom mjestu i nikada to ne zaboravlja, niti od toga odstupa.

zmO
zavičajni
muzej Ozalj

Pejzaži iz snova

Izložba pastela Željka Nemeca

Galerijski prostor Zavičajnog muzeja Ozalj
14. rujna 2024. – 3. studenog 2024.

- Korisnici: šira javnost
- Naziv izložbe: *Raznolikost stvaranja – izložba likovne udruge*

Angelico '09

- Mjesto održavanja i prostor: Galerijski prostor Zavičajnog muzeja Ozalj
- Vrijeme trajanja: 9. studenog 2024. do 8. prosinca 2024.
- Autor(i) stručne koncepcije: Stjepan Bezjak
- Autor(i) likovnog postava: Stjepan Bezjak
- Opseg (broj eksponata): 54
- Web adresa: www.zmo.hr
- Vrsta: umjetnička, skupna

• Tema: Izložba *Raznolikost stvaranja* likovne udruge Angelico '09 imala je za cilj predstaviti svaku od autorica unutar udruge ponaosob kroz skupine motiva i načina slikanja. Svaka od 10 autorica se predstavila sa svojim najboljim radovima birajući motive i tehnike po izboru. Bilo da se radilo o figurativnoj ili apstraktnoj slici. Bilo da se radilo o jakom koloritu ili prigušenom, nježnom. Odnosno akvarelu ili grubo nanesejoj pasti u kombiniranoj tehnici. Slikarice su definitivno ovom izložbom slikale neke svoje osobne priče pokazujući nam svoje fascinacije određenim motivima.

A watercolor painting of a forest scene with several tree trunks in shades of grey, brown, and yellow, set against a background of soft, blended colors. The text is overlaid on the painting.

RAZNOLIKOST STVARANJA

IZLOŽBA LIKOVNE UDRUGE
ANGELICO '09

ZAVIČAJNI MUZEJ OZALJ
9.11.2024. - 8.12.2024.

- Korisnici: šira javnost
- Naziv izložbe: „1991.“ – *izložba fotografija Zorana Filipovića*

- Mjesto održavanja i prostor: Galerijski prostor Zavičajnog muzeja Ozalj
- Vrijeme trajanja: 21. prosinca 2024. do 15. veljače 2025.
- Autor(i) stručne koncepcije: Zoran Filipović
- Autor(i) likovnog postava: Stjepan Bezjak
- Opseg (broj eksponata): 64 fotografije
- Web adresa: www.zmo.hr
- Vrsta: umjetnička

• Tema: Izložba fotografija „1991.“ Zorana Filipovića daje vrlo jasan i koncizan presjek devastacije i terora nad našom domovinom tijekom 1991. godine. Fotografije Zorana Filipovića vode nas kroz najgora ratišta i stradanja u Vukovaru, Dubrovniku, Brestu Pokupskom...s jasnom usredotočenošću na čovjeka i njegovu patnju. Posebnost ovih fotografija je pažnja na svaki detalj, na kadar, na svjetlo, na kut snimanja. Posvećenost da se tako nešto povijesno zabilježi na najbolji, najkvalitetniji način dok oko glave lete projektili, govore o posvećenosti autora svom pozivu. Namjena izložbe je da bi se iz nje učilo o teškim trenucima naše povijesti, ali i da bi se učilo o umjetnosti fotografiranja, posebno u nesvakidašnjim okolnostima kao što je rat.

- Korisnici: šira javnost

10. IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA

10.1. Tiskovine

- plakat izložbe: *Nove vizure –izložba ozaljskih likovnih amatera*
- pozivnica izložbe: *Nove vizure –izložba ozaljskih likovnih amatera*
- deplijan izložbe: *Nove vizure –izložba ozaljskih likovnih amatera*
- plakat izložbe: *Deveta izložba čipke u Ozlju/ Ninght Lace Exhibition in Ozalj*
- pozivnica izložbe: *Deveta izložba čipke u Ozlju/ Ninght Lace Exhibition in Ozalj*
- brošura izložbe: *Deveta izložba čipke u Ozlju/ Ninght Lace Exhibition in Ozalj*
- plakat izložbe: *Toplina dodira – izložba skulptura Zdenka Grgeljca*
- pozivnica izložbe: *Toplina dodira – izložba skulptura Zdenka Grgeljca*
- katalog izložbe: *Toplina dodira – izložba skulptura Zdenka Grgeljca*
- plakat izložbe: *Pejzaži iz snova –izložba pastela Željka Nemeca*
- pozivnica izložbe: *Pejzaži iz snova –izložba pastela Željka Nemeca*
- deplijan izložbe: *Pejzaži iz snova –izložba pastela Željka Nemeca*
- plakat izložbe: *Raznolikost stvaranja – izložba likovne udruge Angelico '09*
- pozivnica izložbe: *Raznolikost stvaranja – izložba likovne udruge Angelico '09*
- deplijan izložbe: *Raznolikost stvaranja – izložba likovne udruge Angelico '09*
- pozivnica izložbe: *1991. – izložba fotografija Zorana Filipovića*
- plakat izložbe: *1991. – izložba fotografija Zorana Filipovića*
- plakati za koncertni ciklus Zagrebačkih solista: *Ozaljski glazbeni krug (8 plakata za 8 koncerata)*
- pozivnica za okrugli stol: *Slaveni nekad i danas*
- plakat za okrugli stol: *Slaveni nekad i danas*
- plakat za manifestaciju: *Noć muzeja*
- plakat za manifestaciju: *29. EMA „muzeji i steam“ . Tradicija susreće tehnologiju*
- plakat za manifestaciju: *Noć tvrđava*
- pozivnica za manifestaciju: *Noć tvrđava*
- plakat koncerta: *Gudački trio Pustički*
- plakat koncerta: *Sjećanje na legendu*
- edukativni radni listić: *Slava Raškaj – ozaljska princeza akvarela (drugo dopunjeno izdanje)*

10.2. Audiovizualna građa

Zavičajni muzej Ozalj u 2024. nije objavljivao audiovizualnu građu.

10.3. Elektroničke publikacije

Zavičajni muzej Ozalj u 2024. nije imao elektroničke publikacije

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva (*vodstva za građanstvo, vodstva za škole, specijalna vodstva*)

Kroz 2024. godinu Zavičajni muzej Ozalj organizirao je stručna vodstva po Starom gardu Ozlju, Zavičajnom muzeju Ozalj i Etno parku Ozalj za različite skupine posjetitelja. Zavičajni muzej Ozalj nastavio je s već uhodanom rutom za turiste „*Teslinim svjetlom Tragovima Slave Raškaj*“, a od 2024. godine uveli smo i večernje rute jer je prostor šetnice od Etno parka Ozalj, preko Munjare i crkve Svetog Vida do Starog grada Ozlja osvijetljen. Vodstva se najčešće odnose na školske grupe. U 2024. godini nastavljen je porast grupa odraslih i stranih posjetitelja koji žele vodstvo kroz stalni postav muzeja. Također imali smo povećan broj zahtjeva za kostimirano stručno vodstvo.

11.2. Predavanja

Dr. sc. Miroslav Razum, arheolog i dokumentarist Zavičajnog muzeja Ozalj i izv. prof. dr. sc. Snježana Schuster, Zmajica od Kamenitih vrata V. održali su predavanje

"Vampirski ukop u zmajevu dvorcu" u Dvoru Trakošćan u sklopu manifestacije Magična noć u Trakošćanu 26. listopada 2024. Suorganizator ovog predavanja bila je Družba „Braća Hrvatskoga Zmaja“ – Zmajski stol u Varaždinu i Turistička zajednica Općina Bednja.

11.3. Radionice i igraonice

Zavičajni muzej Ozalj u 2024. godini proveo je niz radionica za školske grupe. To se prije svega odnosi na vrlo popularnu radionice heraldike koja uključuje oslikavanje grbova, zatim radionicu akvarela po uzoru na Slavu Raškaj, a provodili smo i malu školu arheologije u sklopu Dječjeg tjedna u organizaciji DND- Ozalj od 7.-13. listopada 2024.

11.4. Ostalo

Noć muzeja 26. siječnja 2024.

Za Noć muzeja 2024. godine osim kostimiranog stručnog vodstva, kojeg pripremimo svake godine, pripremili smo i dva vrlo zanimljiva predavanja. Predavanje *Bioantropološka istraživanja Starog grada Ozlja – misterij vampirskog ukopa?* pripremili su izv. prof. dr. sc. Snježana Schuster i dr. sc. Miroslav Razum. Kao što je već od prije poznato, Stari grad Ozalj predstavlja izuzetno vrijedan arheološki lokalitet koji ispod površine zemlje krije mnoge zanimljivosti. Tijekom arheoloških istraživanja 1993. godine, ispod poda nekadašnje romaničke kapelice, pronađena su 2 skeletna ukopa. Zahvaljujući bioantropološkim analizama kostiju, moguće je pretpostaviti tko su bili ovi pokojnici, kako su živjeli, te na koji su način umrli. No predstavljali li kamen u grobu 2 neko dublje simbolično značenje i jeli na

Starom gradu pokopan vampir teze su koje golicaju maštu posjetitelja ali i istraživača, stoga je ovo predavanje pokušalo razriješiti navedena pitanja.

Drugo predavanje *Slavine likovne kolonije tijekom 1980-ih* pripremio je mag. hist. et. educ. geo. Željko Juriša, muzejski pedagog. Tijekom osamdesetih godina prošlog stoljeća u organizaciji Narodnog sveučilišta Ozalj održavane su likovne kolonije Slavino proljeće. U Ozalj su dolazili eminentni slikari s područja SFRJ, kako bi se poklonili princezi akvarela Slavi Raškaj, a ujedno i svojim primjerom pokazali nove i stare vizure ozaljskog prostora. Jedna od zanimljivosti tih susreta eminentnih slikara među kojima su bili Alfred Krupa, Predrag Goll ili Nikola Reiser, bila je i njihova vrlo uspješna suradnja s lokalnim stanovništvom te raznim institucijama. Tijekom druge polovice osamdesetih slikari su često bili gosti osnovne škole, ali i današnjeg Centra za pružanje usluga u zajednici Ozalj, odnosno tada njihovih radnih jedinica Jaškovo i Zorkovac - Polje. U suradnji s djecom te ostalim korisnicima s intelektualnim teškoćama stvarali su prekrasne slike u tehnikama akvarela i pastela u okolici kurije Zorkovac te u blizini rijeka Kupe i Dobre.

Već tada, prije 37 godina, uspostavljena je suradnja između akademskih slikara i likovnih umjetnika, Narodnog sveučilišta Ozalj, lokalne zajednice, a prije svega s osoba s intelektualnim teškoćama čiji su radovi potom izlagani na izložbama u Karlovcu i Ozlju. Cilj ovog predavanja povodom 19. Noći muzeja, bilo je približiti posjetiteljima primjer dobre muzejske prakse te doći do ideja kako osobe, koje su ne tako davno bile na marginama društva mogu biti nova muzejska publika.

Za Noć muzeja 2024. godine u Zavičajnom muzeju Ozalj Ogranak matice hrvatske u Ozlju predstavio je knjigu *Ozaljske priče* Marinka Marinovića. Predstavljanje je održano u galerijskom prostoru muzeja uz glazbeni program mezzosopranistice Lucije Klarić i gitarista Josipa Vukovića, koji je ujedno sve zabilježio fotoaparatom. Predstavljanje knjige popratio je velik broj publike i Trend mediji. Samo izdanje predstavili su autor Marinko Marinović i Stjepan Bezjak ravnatelj Zavičajnog muzeja Ozalj.

29. EMA „Muzeji i STEAM“ – Tradicija susreće tehnologiju 7. svibnja 2024.

Tema 29. Edukativne muzejske akcije "Muzeji i STEAM" inspirirala nas je na malo drugačiji pristup tradiciji. U suradnji s Rotary klubom Karlovac - Dubovac, Zajednicom tehničke kulture, Udrugom informatičara Karlovačke županije i umjetnicom i keramičarkom Anom Roguljić, organizirali smo nesvakidašnji dvoboj čovjeka protiv tehnologije. Na temelju posude za maslo iz etnografske zbirke Zavičajnog muzeja Ozalj gospođa Roguljić je izradila funkcionalne keramičke replike, a isto je izradila i Zajednica tehničke kulture i Udruga informatičara Karlovac uz pomoć 3D printera. Tko je bio uspješniji, čiji su radovi ekonomski isplativiji, otkrili smo kroz radove i prezentacije „*natjecatelja*“. Ova manifestacija bila je i humanitarnog karaktera jer prodajom ovih jedinstvenih replika i suvenira pomogli smo Zajednici tehničke kulture i mladim informatičarima iz Udruge informatičara Karlovačke županije .

Noć tvrđava 10. svibnja 2024.

Zavičajni muzej Ozalj sudjelovao je u manifestaciji Noć tvrđava u 2024. godini. Za tu manifestaciju pripremili smo tematsko i kostimirano stručno vodstvo za djecu – ozaljske povijesne ličnosti koje je vodio kustos i ravnatelj muzeja Stjepan Bezjak. Također pripremili smo dva predavanja. *“Jeste li našli zlato?” – 10 pitanja (i 10 odgovora) o arheologiji* predavanje je koje je pripremio arheolog dr. sc. Miroslav Razum. Kako su na Starom gradu Ozlju u tijeku arheološka istraživanja kojima je cilj otkriti prošlost na prostoru ove jedinstvene tvrđave u Hrvatskoj često od posjetitelja se čuju različita zanimljiva pitanja na tu temu. No vođeni mislju da ne postoje glupa pitanja, samo glupi odgovori, te sa svrhom edukacije i popularizacije arheologije, na ovom predavanju pokušalo se odgovoriti na najzanimljivija pitanja kroz konkretne primjere sa Starog grada Ozlja.

Stari grad Ozalj u Drugom svjetskom ratu predavanje je koje je održao mag. hist. et. educ. geo. Željko Juriša, muzejski pedagog. Geografsko – politički te strateški položaj Starog grada Ozlja u razdoblju Drugog svjetskog rata bio je od iznimne važnosti za sve zaraćene vojske. Ratna događanja približila su se Ozlju u proljeće 1942. godine što je rezultiralo i zatvaranjem Zrinsko – Frankopanskog muzeja Družbe Braća Hrvatskog zmaja u Starom gradu iste godine. U jesen 1942. godine Stari grad Ozalj zaposjedaju talijanski fašisti, a

nakon kapitulacije Italije ostaje jedna domobranska satnija. Tijekom 1944. dolazi i ustaška bojna. Završetkom rata u svibnju 1945. godine u Stari grad ulaze partizanske jedinice čime završava rat na ovom prostoru. Cilj ovog predavanja bio je upoznati posjetitelje šireg ozaljskog prostora sa događajima i aktivnostima koje su se događale u Starom gradu Ozlju u razdoblju od 1941. do 1945. godine, a ujedno i sa posljedicama ratnih razaranja koje je gradina imala u navedenom periodu.

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU (PR)

12.1. Objave u tiskanim i elektroničkim medijima

Dopisi o događanjima u muzeju šalju se svim medijima na karlovačkom području, a kada je neki događaj od većeg značaja obavijeste se i mediji na nacionalnoj razini. Lokalna Trend TV bila je na nekoliko ovogodišnjih izložbi i reportaže o tome prikazane su u njihovom Dnevniku, a kasnije i na Youtube kanalu i portalu Trend mediji, izložbe prati i Trend radio, Radio Mrežnica, Kaportal, Karlovački tjednik koji priloge vezana uz kulturu objavljuju na svojim mrežnim portalima. Posebnu pažnju mediji posvećuju Mjesecu Slave Raškaj u Ozlju, Kazališnom ljetu u Ozlju i drugim manifestacijama. Velik broj medija

izvještavao je i o arheološkim istraživanjima koje smo provodili u Starom gradu Ozlju i na gradini Kirinščak tijekom 2024.

12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

U 2024. godini velik broj radijskih i televizijskih priloga odnosio se na arheološka istraživanja koja su provođena u Starom gradu Ozlju. Tako je o arheološkim istraživanjima na Starom gradu Ozlju izvjestio Karlovački radio 7. kolovoza 2024. U emisiji Gost dana by Eva Zadro na Trend radiju 14. kolovoza 2024. gostovali su arheolog Miroslav Razum i ravnatelj muzeja Stjepan Bezjak također vezano uz arheološka istraživanja Starog grada Ozlja <https://www.youtube.com/watch?v=zeFxAHYRfgY>. Televizijski prilog o arheološkim iskapanjima pripremila je Nova TV za Dnevnik koji je emitiran 8. kolovoza 2024. Prilog je pripremio i HRT a emitiran je u Dnevniku 9. kolovoza 2024. Na Trend televiziji emitiran je prilog o arheološkim istraživanjima u Starom gradu Ozlju 13. kolovoza 2024. A o istraživanjima gradine Kirinščak 17. kolovoza 2024.

O drugim aktivnostima muzeja za jesen 2024. izvjestio je u Dnevniku 10. kolovoza 2024. HRT. U emisiji Gost dana by Eva Zadro na Trend radiju ravnatelj muzeja Stjepan Bezjak imao je priliku 29. veljače 2024. najaviti događanja vezana uz Mjesec Slave Raškaj u muzeju i drugim institucijama u Ozlju https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=EHEZT4lI2fA&list=PL-Pxxq9T9LxPn1SPYChQNRMCsOgcmQm7j&index=2&fbclid=IwY2xjawJCXb5leHRuA2FlbQIxMQABHRUUnQFtn4x-c4jWMHX3OySM-0WlfiYRjOvhlSa3hIJb6Eo9KYc8JM528A_aem_V8erUsQqWQX6XDU-0PHPdw. Također je u istoj emisiji 6. prosinca 2024. najavio koncert Sjećanje na legendu u čast Đanija Šegine i stote obljetnice njegova rođenja <https://www.youtube.com/watch?v=UxUdw53sSk0>.

U 2024. sudjelovali smo u snimanju zabavno putopisnog serijala *Najbolje iz hrvatske* N1 televizije, gdje smo detaljno prezentirali ozaljsku baštinu (Stari grad Ozalj, Munjaru, Etno park Ozalj). U Ozlju je snimljena 5. epizoda 6. sezone serijala koja je emitirana 19. listopada 2024. na N1 televiziji. Epizoda se može pogledati i na službenoj stranici emisije: <https://najboljeizhrvatske.com.hr/ep06-05-ozalj.html>.

Ravnatelj Zavičajnog muzeja Ozalj Stjepan Bezjak i ravnatelj Gradske knjižnice Ozalj Bogdan Bošnjak gostovali su u emisiji HRT-a „Dobro jutro, Hrvatska” 18. srpnja 2024. kako bi najavili izložbu "Hrvatski prirodoslovni muzej: Sjećanja" Ivice Lajtnera i brojna druga ljetna događanja u Ozlju - od „Kazališnog ljeta” i izložbe „Toplina dodira” do Ozalj&Vrhovac Trail i programa koje je organizirao Dnevni boravak na rijeci Kupi.

12.3. Predavanja

Sva predavanja koja su djelatnici Zavičajnog muzeja Ozalj provodili bila su vezana uz manifestacije koje smo već u ovom izvješću naveli. Većina predavanja medijski su bila vrlo dobro popraćena i prezentirana.

12.4. Promocije i prezentacije

Dana 7. rujna 2024. godine više od trideset članova i prijatelja Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“ sudjelovalo je u čišćenju vegetacije na ostacima zavjetne kapelice Sv. Antuna Padovanskog, smještene unutar park-šume Starog grada Ozlja. Dozvolu za uređenje kapelice izdao je Konzervatorski odjel u Karlovcu, a nadzor je vršio naš arheolog dr. sc. Miroslav Razum koji je kasnije okupljenima predstavio arheološka istraživanja i nalaze u dvorištu Starog grada Ozlja, te ih proveo kroz stalni postav Zavičajnog muzeja Ozalj. O samom događanju izvijestila je i DBHZ na svojim Internet stranicama <https://dbhz.hr/uredenje-ostataka-kapelice-sv-antuna-padovanskog-u-park-sumi-starog-grada-ozlja-stari-grad-ozalj-7-rujna-2024/>.

12.5. Koncerti i priredbe

U 2024. godini prvi puta imali smo priliku napraviti glazbeni ciklus. Glazbeni ciklus ostvaren je u suradnji sa Zagrebačkim solistima i uz potporu Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske. Ukupno je održano osam koncerata na različitim lokacijama u ozaljskom kraju, a sam ciklus nazvan je Ozaljski glazbeni krug, aludirajući na poveznicu s općepoznatom važnošću ozaljskog kulturnog kruga.

Ozaljski glazbeni krug

Datumi i programi koncerata:

1) 24.01 Ozalj (Zavičajni muzej Ozalj)

Antonin Dvořák: *Serenada za gudače u E-duru*, op. 22

Miljenko Prohaska: *Adieu*

2) 14.02 Ozalj (Zavičajni muzej Ozalj)

Hugo Wolf: *Talijanska serenada*

Giacomo Puccini: *Krizanteme*, stavak za gudače

Ottorino Respighi: *Stare pjesme i plesovi*, br. 3

Frano Parać: Dva stavka za gudače

- 3) 13.03 Ozalj (Zavičajni muzej Ozalj)**
Srećko Bradić: *Sorrow*, za gudače
Antonin Dvořák: *Nokturno u H-duru*, op. 40
Christopher Wilson: *Suita za gudače*
- 4) 24.04 Ozalj (Župna crkva Svetog Lovre, Vivodina)**
Srđan Dedić: *Concerto grosso za gudače*
Richard Strauss: *Metamorfoze*
- 5) 22.05 Ozalj (Župna crkva Svetog Vida, Ozalj)**
Jean Sibelius: *Valse triste*, op. 44, br. 1
Felix Mendelssohn – Bartholdy: *Simfonija za gudače u hmolu*, 10
Benjamin Britten: *Jednostavna simfonija*, op. 4
Ivo Malec: *Mala barokna studija*
- 6) 12.06 Ozalj (Etno park Ozalj – zbog kiše održano u Zavičajnom muzeju Ozalj)**
Arcangelo Corelli: *Concerto grosso u D-duru*, op. 6, br. 4
William Boyce: *Simfonija u B-duru*, op. 2, br. 1
Ludwig van Beethoven: *Gudački kvartet u F-duru*, op. 95, br. 11, *Serioso*
Amando Ivančić: *Simfonija u G-duru*, br. 9
- 7) 26.06. Ozalj (Župna crkva Rođenja Blažene Djevice Marije, Svetice)**
Boris Papandopulo: *Pintarichiana*
Josef Suk: *Serenada za gudače*, op. 6
- 8) 10.07. Ozalj (Zavičajni muzej Ozalj)**
Čajkovski: *Serenada u C-duru*,
Bruno Bjelinski: *Plaisanteries - Šest invencija za gudače*

Koncert pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske u Zavičajnom muzeju Ozalj održao je i Gudački trio Pustički 19. listopada 2024.

Program koncerta:

Josip Štolcer Slavenski: Gudački trio op.13

Allegretto estatico

Allegro fanatico

Lento pastorale

Pesante - Prestissimo

Zoltan Kodaly: Intermezzo

Ernst von Dohnanyi: Serenada za gudački trio u C-duru, op. 10

Marcia (Allegro)

Romanza (Adagio non troppo)

Scherzo (Vivace)

Tema con variazioni (Andante con moto)

Rondo

Gudački trio Pustički

ZAVIČAJNI MUZEJ OZALJ -
19.10.2024. U 19 SATI

U organizaciji Pučkog otvorenog učilišta Katarina Zrinska - Ozalj, u Zavičajnom muzeju Ozalj 17. svibnja 2024., u prostoru Zavičajnog muzeja Ozalj, održan je koncert Zagrebačkog kvarteta u sklopu Nacionalnog ciklusa 2024. godine. Koncert je sufinanciran sredstvima Ministarstva kulture i medija RH. U subotu 20. travnja 2024. u organizaciji Pučkog otvorenog učilišta Katarina Zrinska – Ozalj, u Zavičajnom muzeju Ozalj održana je monodrama „Ana Katarina“ u izvedbi glumice Ane Vilenice. Predstava je komornog karaktera, govori o životu i smrti Ane Katarine Zrinske. Ana Vilenica je ovom prigodom nosila repliku haljine Katarine Zrinske koja je izložena u stalnom postavu Zavičajnog muzeja Ozalj.

U organizaciji Ogranka Matice hrvatske u Ozlju, Zavičajnog muzeja Ozalj, Grada Ozlja, Zagrebačkog gradskog kazališta Komedija, uz odobrenje Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“ 10. prosinca 2024. održan je koncert „*Sjećanje na legendu*“ povodom stote obljetnice rođenja kralja hrvatske operete Đanija Šegine. Ivan (Đani) Šegina rođen je 13. prosinca 1924. godine u Ozlju, u Soldatićima br. 4. U dijelu njegovih dokumenata i u biografskim jedinicama kao datum rođenja navodi se 10. prosinca. Dio njegovih dokumenata navodi kao

datum rođenja 13. prosinca što je provjereno u ozaljskom matičnom uredu, i potvrđeno. No kako se često znalo dogoditi da su se djeca upisivala u matične knjige nakon nekog vremena od poroda, datum 10. prosinca možemo također smatrati datumom rođenja Ivana Šegine.

Otac Josip bio je zemljoradnik i trgovac, majka Dragica, rođena Bakale, domaćica. Imali su i kći Mariju. Otac je emigrirao u Kanadu i poslije nekoliko godina pozvao obitelj da mu se pridruži. Tako se mali Ivan s majkom i sestrom zaputio u tu daleku zemlju, gdje su mu školski prijatelji ime promijenili u Đani. Pohađao je školu, pomagao ocu u trgovini. Učio je tamburicu, svirao i pjevao u radničkim prosvjetnim klubovima. Otac je odgajao djecu u duhu povezanosti s domovinom. Godine 1943. Ivan-Đani se dobrovoljno javio u kanadsku kraljevsku ratnu avijaciju u kojoj je ostao do kraja Drugoga svjetskog rata kao radiotelegrafist na Aljasci. U lipnju 1947. putuje s kanadskom omladinom na svjetski festival omladine u Pragu. Iz Praga delegacija odlazi u Jugoslaviju, na radnu akciju i izgradnju pruge Šamac-Sarajevo. Zajedno s njim u toj brigadi bio je i budući kanadski premijer Pierre Trudeau.

Đani odlučuje ostati u Zagrebu. Najprije je bio angažiran u Gradskom kazalištu lutaka, od 1. ožujka 1948. do 30. rujna 1950. Od 25. siječnja do 30. lipnja 1951. zaposlen je u Jadran filmu, a 15. kolovoza 1951. prelazi u Zagrebačko gradsko kazalište Komedija. Umirovljen je od 1. kolovoza 1980., ali nastavlja nastupati sve do kraja 2000. godine tako da je na kazališnoj pozornici proveo punih pet desetljeća. Sa suprugom Đurđom Dević (1916. – 2002.), glumicom, kazališnom redateljicom i dramskom pedagoginjom (od 1953. do 1966. bila je članica Komedije) ima sina Zorna.

Godine 1995. odlikovan je Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića, a 1999. nagrađen je Nagradom hrvatskoga glumišta za svekoliko umjetničko djelovanje. Grad Ozalj dodijelio mu je u travnju 2024., postumno, priznanje za životno djelo, na inicijativu Ogranka Matice hrvatske u Ozlju. Inicijativu je pokrenuo muzejski pedagog Željko Juriša uvidjevši njegov značaj pripremajući izdanje Školske spomenice ozaljskog kraja. Koncertu u njegovu čast održanom u svečanoj dvorani Starog grada Ozlja uz suglasnost Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“ nazočio je i predsjednik Matice hrvatske, gospodin Miro Gavran, zamjenica županice Vesna Hajsan Dolinar, Gradonačelnica Lidija Bošnjak i predsjednik Gradskog vijeća Stjepan Basar. Ravnatelj kazališta Komedija Miljenko Puljić tom je prilikom predao na čuvanje Zavičajnom muzeju Ozalj portret Đanija Šegine Anke Krizmanić. Konferansu i sinopsis događanja pripremio je Davor Schopf, a producent koncerta bio je Bojan Valentić. U glazbenom programu sudjelovali su prvaci Kazališta Komedija Sandra Bagarić, Đani Stipaničev i Filip Hozjak, uz glasovirsku pratnju Tomislava Parmaća, koji su svojim izvedbama djela kojima se Đani proslavio oduševili ozaljsku publiku.

O tome je izvijestio i *Vijenac* književni list za umjetnost, kulturu i znanost, godište XXXII, broj 803-804, *Stota obljetnica rođenja kralja hrvatske operete Danija Šegine*, 19. prosinca 2024., a članak je objavljen i na Internet stranici Matice hrvatske <https://www.matica.hr/vijenac/803%20-%20804/stota-obljetnica-roenja-kralja-hrvatske-operete-anija-segine-37298/>.

Sjećanje na legendu
uz 100. obljetnicu rođenja
Đanija Šegine

U glazbenom programu sudjeluju prvaci ZGK Komedijska:
Sandra Bagarić, Đani Stipaničev i Filip Hozjak.
Glasovirska pratnja: Tomislav Parmać.

Stari grad Ozalj
10. prosinca 2024.
19:00 sati

U organizaciji Pučkog otvorenog učilišta Katarina Zrinska – Ozalj u Etno parku Ozalj održano je Kazališno ljeto u Ozlju koje je uključivalo četiri predstave, a sve pod pokroviteljstvom Karlovačke županije. Kompletno izvješće o ovom programu nalazi se na Internet stranici Pučkog otvorenog učilišta Katarina Zrinska – Ozalj (Godišnje izvješće o radu Pučkog otvorenog učilišta Katarina Zrinska-Ozalj za 2024. godinu; <https://www.poukz.hr/upload/Godi%C5%A1nje%20izvje%C5%A1%C4%87e%20o%20radu%20POUKZ%20Ozalj%20za%202024.%20pdf.pdf>).

U Etno parku Ozalj postavljena je izložba fotografija Zima sa Žumberčanima Ivice Lajtnera koju su posjetile brojne dječje grupe, uključujući i djecu iz našeg DV Zvončić Ozalj. Gospodin Lajtner poklonio je ovu seriju fotografija (36 crno-bijelih slika iz ciklusa fotografija „Zima sa Žumberčanima“ dimenzija 30 x 45 cm, 2005., s opremom za izlaganje), Zavičajnom muzeju Ozalj za Etno park Ozalj i druge izložbe kojima se promiče kultura i tradicija Žumberačkog kraja.

12.6. Djelatnost klubova i udruga

Zavičajni muzej Ozalj ima odličnu suradnju s udrugama i KUD-ovima s područja Grada Ozlja i šire. Tu treba istaknuti suradnju s, KUD-om „Ključ“ iz Trga. Zavičajni muzej Ozalj surađuje i s drugim udrugama kao što su: Likovna udruga Angelico '09 iz Zagreba, Popovačka udruga likovnih stvaralaca „Moslavački štrk“, Likovnom, udrugom Novi Marof, pojedinim članovima DBHZ i članovima Zmajskog stol u Karlovcu.

12.7. Ostalo

U Muzeju grada Zagreba 4. travnja 2024. predstavljen je izložbeni projekt „Laszowski - utemeljitelj“.

Uz koautorice izložbe, Aleksandru Bugar, Milenu Bušić i Dajanu Batinić, na predstavljanju projekta govorili su dr. sc. Aleksandra Berberih Slana, ravnateljica MGZ-a, Mislav Grgić, veliki meštar Družbe „Braća Hrvatskoga Zmaja“, Stjepan Bezjak, ravnatelj Zavičajni muzej Ozalj, Anuška Deranja Crnokić, ravnateljica Uprave za arhive, knjižnice i muzeje pri Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske, te izaslanik gradonačelnika grada Zagreba, mr. sc. Veljko Mihalić, voditelj Odjela za knjigu, vizualne umjetnosti, muzejsku djelatnost i baštinu u Gradskom uredu za kulturu i civilno društvo Grad Zagreb, koji je i otvorio izložbu.

U ovom hibridnom izložbenom projektu bila nam je čast sudjelovati sa ostavštinom Emilija Laszowskog iz Zavičajnog muzeja Ozalj. Izložba se sastoji od niza mini-izložbi u predvorju MGZ-a koje su predstavljene tijekom 2024. godine te od virtualne izložbe koja je dostupna na: <https://laszowski.com/> . Stručni suradnik na ovom projektu bio je Stjepan Bezjak, kustos i ravnatelj zavičajnog muzeja Ozalj.

Partneri Projekta su Družba „Braća Hrvatskog Zmaja“, Hrvatski državni arhiv (HDA), Hrvatski povijesni muzej/Croatian History Museum, Zavičajni muzej Ozalj, Državni arhiv u Zagrebu, Knjižnice grada Zagreba, Muzeji grada Karlovca i Etnografski muzej, Zagreb.

13. MARKETINŠKA DJELATNOST

Od 2022. godine Zavičajni muzej Ozalj ima novu Internet stranicu <https://www.zmo.hr/> . Izrađen je audio vodič za obilazak rute Teslinim svjetlom putevima Slave Raškaj te za obilazak Muzeja na engleskom jeziku koji je dostupan na web stranici i aplikaciji SmartGuide. U 2024. godini nastavljeno je s izradom novih banera, povijesnih razglednica, suvenira, šalica, vrčeva, zvončića, cigli Theodora Batthyannya, razglednica i magneti s motivom Starog grada Ozlja i autoportretom te slikama Slave Raškaj iz fundusa muzeja. Za potrebe promocije koristimo našu Facebook, Instagram i X stranicu kao i službenu stranicu Grada Ozlja i TZP Kupa.

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

Ukupan broj posjetitelja Zavičajnog muzeja Ozalj u 2024.

TIP POSJETITELJA	STALNI POSTAV	POVREMENE IZLOŽBE	MUZEJSKE IZLOŽBE U DRUGIM SREDINAMA	IZDVOJENE ZBIRKE I LOKALITETI	UKUPNO STALNI POSTAV + IZLOŽBE	EDUKACIJSKI PROGRAMI	MANIFESTACIJE, OTVORENJA, PROMOCIJE, AKCIJE I DRUGI PROGRAMI (navesti koji ispod tablice)	NOĆ MUZEJA	MEĐUNARODNI DAN MUZEJA	UKUPNO	UKUPAN BROJ POSJETITELJA
ODRASLI (pojedinačni posjet)	4.272	306	0	56	4.634	324	1.469	202	38	2.033	6.667
KARTA S POPUSTOM POJEDINAČNI POSJET (djeca, mladi, umirovljenici,...)	666	126	0	0	792	153	0	15		168	960
GRUPE - odrasli (broj osoba)	1.756		0	957	2.713	0	0	0	0	0	2.713
GRUPE - predškolski uzrast (broj osoba)	515	0	0	123	638	0	0	0	111	111	749
GRUPE - osnovna škola (broj osoba)	2.645	187	0	1.202	4.034	0	0	0	0	0	4.034
GRUPE - srednja škola (broj osoba)	168	0	0	57	225	0	0	0	0	0	225
GRUPE - studenti (broj osoba)	23	0	0	0	23	0	0	0	0	0	23
OSOBE S INVALIDITETOM (broj osoba)	91	63	0	63	217	0	0	0	0	0	217
OBITELJSKA ULAZNICA (broj osoba)	55	0	0	0	55	0	0	0	0	0	55
STRANI TURISTI (pojedinačno i grupno)	935	34	0	68	1.037	0	0	0	0	0	1.037
BESPLATAN ULAZ (od ukupnog broja)	1.038	716	0	63	1.817	477	1.469	217	149	2.312	4.129
UKUPNO:	11.126	716	0	2.526	14.368	477	1.469	217	149	2.312	16.680

Akcije, otvorenja i drugi programi koje je Zavičajni muzej Ozalj održao u 2024. su: "Ozaljski glazbeni krug" koncertni ciklus Zagrebačkih solista, okrugli stol "Slaveni nekad i danas", Koncert Zagrebačkog kvarteta, Koncert "Sjećanje na legendu" povodom stote obljetnice rođenja Đanija Šegine, rute Teslinim Svjetlom tragovima Slave Raškaj, Mala škola Arheologije, Likovna kolonija s udrugom LUNOM, Kazališno ljeto u Ozlju u organizaciji POU Katarina Zrinska – Ozalj u Etno parku Ozalj izdvojenj jedinici Zavičajnog muzeja Ozalj (4 predstave, oko 500 posjetitelja).

Online posjećenost Zavičajnog muzeja Ozalj u 2024. godini

Online posjećenost hrvatskih muzeja i zbirki u 2024. godini - mrežne stranice Zavičajni muzej Ozalj								
	Online zbirke	Virtualne/online izložbe	Virtualne ture kroz muzej	Online edukativni programi (radionice, predavanja i sl.)	Online događanja uživo (otvorenja, vodstva i sl.)	Newsletter	Ostalo (upisati)	Ukupno
Mrežne stranice muzeja (upisati broj pojedinačnih posjeta)	0	0	0	0	0	0	8692	8692
Ukupno	0	0	0	0	0	0	8692	8692
Online posjećenost hrvatskih muzeja i zbirki u 2024. godini - društvene mreže i video kanali Zavičajni muzej Ozalj								
	Broj pregleda	Broj pratitelja	Broj lajkova	Broj komentara	Broj dijeljenja sadržaja	Ukupno		
Facebook	113872	1941	2933	87	165	118998		
Instagram	828	276	110	3	0	1217		
Twitter/X	672	45	84	0	4	805		
TikTok	0	0	0	0	0	0		
Ostalo – društvene mreže (upisati koja)	0	0	0	0	0	0		
YouTube	0	0	0	0	0	0		
Vimeo	0	0	0	0	0	0		
Ostalo – video kanali (upisati koji)	0	0	0	0	0	0		
Ukupno	115372	2262	3127	90	169	121020		

Zavičajni muzej Ozalj bilježi stalan porast pratitelja na društvenim mrežama i Internet stranici muzeja www.zmo.hr stoga planiramo u sljedećoj godini početi koristiti i druge online platforme.

15. FINACIJE

15.1. Izvori financiranja (u %)

- * **Ministarstvo kulture i medija RH 10.400,00 eura (7,012 %)**
- * **Karlovačka županija: 1.800,00 eura (1,214 %)**
- * **lokalna samouprava Grad Ozalj 112.615,65 eura (75,924 %)**
- * **vlastiti prihod Zavičajnog muzeja Ozalj 23.511,89 eura (15,851 %)**
- * **spozorstvo 0,00 eura**
- * **donacije 0,00 eura**
- * **EU fondovi 0,00 eura**

UKUPNO PRIHODI: 148.327,54 eura

UKOPNO RASHODI: 153.804,24 eura

Poslovni rezultat, odnosno razlika između ukupno ostvarenih prihoda i rashoda, 2024. godine Zavičajnog muzeja Ozalj je manjak od 5.476,70 EUR. Uvažavajući manjak iz 2023. godine u iznosu od 938,45 EUR ukupni manjak na kraju proračunske godine iznosi 6.415,15 EUR. (izvor financiranja opći prihodi i primici manjak od 7.540,70 EUR, izvor financiranja vlastiti prihodi višak 254,14 EUR, izvor financiranja prihodi po posebnim namjenama višak 871,41 EUR). U navedenom slučaju radi se o metodološkom manjku iz izvora financiranja opći prihodi i primici koji nastaje obzirom da se rashodi knjiže u i siječnju naredne godine, a prihodi se priznaju zaključno sa 31.12. izvještajne godine. Detaljnije financijsko izvješće i obrazloženje izvršenja financijskog plana za 2024. godinu dostupno je na Internet stranici Zavičajnog muzeja Ozalj; <https://www.zmo.hr/dokumenti.asp?D=1> , <https://www.zmo.hr/upload/ZMO%20obrazlo%C5%BEenje.pdf> , <https://www.zmo.hr/upload/Godi%C5%A1nji%20izvrje%C5%A1taj%20o%20izvr%C5%A1e nju%20financijskog%20plana%20za%202024.%20godinu.pdf> .

15.2. Investicije (u eurima)

- * Arheološka istraživanja Stari grad Ozalj: 8.659,04 eura
- * Arheološka istraživanja Kirinščak: 4.415,79 eura
- * Otkup slike Slave Raškaj: Makovi i grančice kupine s plodovima 14.000,00 eura

- ✂ Restauracija slika Slave Raškaj 8.715,75 eura
- ✂ Saonice bana Ivana Šubašića 2.000,00 eura
- ✂ Rimski ključ i buzdovan (topuz): 570,00 eura

16. OSTALE AKTIVNOSTI

16.1. Održavanje i prezentacija donacija

Svi predmeti koji su donirani Zavičajnom muzeju Ozalj tijekom 2024. godine su obrađeni i uključeni u fundus Zavičajnog muzeja Ozalj, odnosno u pripadajuće zbirke. Od donacija u 2024. godini, u Etno parku Ozalj predstavljena je kroz izložbu donacija Ivice Lajtnera što je već opisano u ovom izvješću.

16.2. Ostalo

Problemi s infrastrukturom u Starom gradu Ozlju i dalje su najveći problem Zavičajnog muzeja Ozalj. Problemi kreću od električnih instalacija, hidrantske mreže, vodovodne mreže nadalje. Šteta od potresa koja do danas nije sanirana i dalje je problem jer iz većih rupa u stropu trusi se pijesak, što otežava čišćenje i održavanje prostora. Poseban je problem što sitni pijesak i prašina ulaze u muzejske vitrine u stalnom postavu muzeja, što dodatno otežava čišćenja i održavanje. Također pukotine zamjećuju i posjetitelji što narušava cjelokupni dojam muzeja. Posjetitelji se najviše žale na neoznačen parking, i to isključivo vikendima kada imamo najveći broj posjetitelja, te opasnost prilikom prelaska ceste jer je pješački prijelaz neoznačen (nema prometnog znaka). Nedostaje i javni WC, osobito za grupne posjete i posjetitelje koji dolaze autobusom, kao i dodatni sadržaji osobito izvan ljetne sezone.

Ograničavajući faktor za razvoj muzeja je nedostatak prostora za izložbene vitrine, postamente, i drugu opremu koju stalno moramo seliti. Također nemamo prostor u kojem bi mogli imati „radionicu“ koja nam je potrebna za obradu građe s arheoloških istraživanja, pripremu predmeta za izložbe i slično. Problem s prostorom je vezan i uz čuvanje predmeta,

jer su nam muzejske čuvaonice gotovo pune i nalaze se na više lokacija, te ne omogućavaju čuvanje predmeta na adekvatan način. Muzej trenutno radi na planu digitalizacije muzejske građe, te pripremama za reviziju muzejske građe u 2025. godini. Tijekom 2024. godine imali smo i matični nadzor koji je također naveo sve ove probleme i nedostatak zaposlenika (muzejskog tehničara, etnologa), o čemu smo izvijestili i osnivača Grad Ozalj.

Muzej bilježi porast posjetitelja i aktivnosti kroz 2024. u odnosu na 2023. godinu. Osim izložbene djelatnosti muzej je fokusiran na arheološka istraživanja u Starom gradu Ozlju i Gradini Kirinšćak, daljnje uređenje Etno parka Ozalj, uređenje galerije Tišljar u Policama sukladno tempu uređenja osnovne infrastrukture da bi se tamo moglo raditi i primati posjetitelje, te na analizu zbirki i pripremu predmeta za Interpretacijski centar Slave Raškaj.

mag. philol. croat. et hist. Stjepan Bezjak, viši kustos
ravnatelj Zavičajnog muzeja Ozalj

